Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2015–2016

31 497 Passend onderwijs

Nr. 206 VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 30 maart 2016

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft op 10 februari 2016 overleg gevoerd met Staatssecretaris Dekker van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over:

- **de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 3 februari 2016 inzake leerplicht en aanpak cijfers thuiszitters (Kamerstuk 26 695, nr. 108);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 16 december 2015 inzake een afschrift van de antwoordbrief aan De Berkenschutse over bureaucratisering door passend onderwijs;**
- **de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 7 december 2015 inzake de aanbieding van de achtste voortgangsrapportage passend onderwijs (Kamerstuk 31 497, nr. 183);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 18 november 2015 inzake onderwijs op een andere locatie dan school (Kamerstuk 31 135, nr. 58);**
- **de brief van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 16 oktober 2015 inzake een reactie op het verzoek van het lid Siderius om rappel op een aantal toezeggingen/rondvraagpunten over het praktijkonderwijs en het passend onderwijs (Kamerstuk 31 497, nr. 179);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 16 oktober 2015 inzake het moment van aanbieding van de achtste voortgangsrapportage passend onderwijs (Kamerstuk 31 497, nr. 178);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 25 september 2015 inzake passend onderwijs (Kamerstuk 31 497, nr. 177);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 29 januari 2016 inzake een reactie op de Commissiebrief over stand van zaken instemmingsrecht ouders op het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief (Kamerstuk 31 497, nr. 184).**

kst-31497-206
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2016

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

De griffier van de commissie,
De Kler

Voorzitter: Wolbert
Griffier: De Kler

Aanwezig zijn negen leden der Kamer, te weten: Bisschop, Bruins, Van Meenen, Rog, Siderius, Straus, Voortman, Wolbert en Ypma,

en Staatssecretaris Dekker van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Aanvang 13.30 uur.

De **voorzitter**: Goedemiddag. Ik heet de Staatssecretaris, zijn ambtenaren, de Kamerleden en de belangstellenden van harte welkom bij dit algemeen overleg van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over passend onderwijs. De spreektijd is ongekend lang, namelijk tien minuten per fractie, maar daar houd ik de leden dan ook aan. Ik stel voor om twee interrupties toe te staan in de eerste termijn. We beginnen gelijk met onze eerste spreker, de heer Van Meenen.

De heer **Van Meenen** (D66): Voorzitter. Dit debat is helaas een aantal keer uitgesteld. Ik vind dat buitengewoon spijtig, omdat op dit moment ouders en kinderen met de handen in het haar zitten. Het gaat om kinderen die zwaar ongelukkig zijn op hun school, geen goede begeleiding krijgen of kunnen krijgen en daardoor soms zelfs thuis komen te zitten. Er zijn ook ouders en kinderen die juist heel gelukkig zijn met de school, bijvoorbeeld met het doveninternaat in Haren, maar die geconfronteerd worden met een dreigende sluiting van de school als gevolg van maatregelen die de Staatssecretaris wil nemen. Voor die ouders en kinderen is elke week uitstel loodzwaar. Zij hebben gewoon echt snel uitsluitsel en een echt passende onderwijsplek nodig.
Voor het kerstreces was ik op bezoek bij een gezin met een geweldige zoon, Xander. Xander heeft onder andere DCD, een bewegingsstoornis. Hij wordt echt doodongelukkig in het reguliere onderwijs, waar hij niet de zorg en de begeleiding kan krijgen die hij nodig heeft. Die kan hij wel krijgen in het speciaal onderwijs. Dat blijkt ook, want zijn broer heeft hetzelfde en die zit op het speciaal onderwijs. Het is een enorm gevecht voor de ouders van Xander om hun zoon daar te krijgen waar hij het meest op zijn plek is en waar hij gelukkig is. Denk aan een tocht langs de intern begeleider, de directeur, de scholenkoepel, het samenwerkingsverband, de verzuimambtenaar, de kinderarts, de huisarts, de revalidatiearts, de jeugdzorg, de geschillencommissie en de klachtencommissie. Een enorme lijst van instanties en organisaties waar continu in systemen en procedures wordt gedacht en zelden tot nooit vanuit het kind wordt geredeneerd.
Dat kenmerkt de situatie waarin helaas veel ouders zich bevinden. Deze ouders hebben de handen vol aan de zorg voor hun kind of kinderen. D66 wil niet dat het onderwijs, dat zo essentieel is voor kinderen, er nog als kopzorg bij komt, maar dat gebeurt nu wel. Er worden eindeloze discussies gevoerd over de vraag welke school het geschiktst is en welk aanbod het beste is voor het kind, met soms als wrange uitkomst dat het kind thuis komt te zitten. Dat is zeker niet de beste uitkomst.
D66 wil een aantal dingen. Ten eerste moet er veel meer gedacht worden vanuit het kind. We moeten af van die kerstboom aan instanties. Ten tweede moet er een beslissingsmacht komen, iemand die een einde kan maken aan deze eindeloze tochten langs scholen en instanties, waar ouders en kinderen terecht moedeloos van worden. Gaat de Staatssecretaris hiermee aan de slag? Met «aan de slag» bedoel ik: gaat hij dit snel regelen?
Bij de begroting is mijn motie over leerrecht aangenomen. Juist met het oog op deze strijd van ouders is dat leerrecht zeer belangrijk. Je ziet dat iedereen in de kerstboom een positie heeft, behalve het kind en zijn

ouders. Met het leerrecht geven we het kind rechten. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe het staat met het onderzoek naar leerrecht? Kan hij de onderzoeksopdracht naar de Kamer sturen?

Mevrouw **Siderius** (SP): De heer Van Meenen heeft het twee keer over een kerstboom. Het is misschien nog wat vroeg voor een kerstboom.

De heer **Van Meenen** (D66): Dit debat had rond kerst moeten plaatsvinden.

Mevrouw **Siderius** (SP): Misschien moeten we het over een paastak hebben of zoiets. We kunnen er van alles bij verzinnen. De heer Van Meenen zegt dat er iets moet worden gedaan aan die kerstboom aan instanties. Kan hij dat wat concreter maken? Welke instanties of instituten kunnen en moeten wat D66 betreft geschrapt worden, zodat het mijnenveld dat het passend onderwijs voor ouders is, een gewoon veld kan worden waarin ze weten waar ze terechtkunnen als dat nodig is?

De heer **Van Meenen** (D66): Dat is een vraag die destijds ook in het rondetafelgesprek met de Ombudsman uitgebreid aan de orde is geweest. Ik vind het wat ver gaan om vanuit mijn positie even te zeggen wat er niet nuttig is aan al die instanties. Ik constateer vooral dat er te veel zijn. Daar komt bij, en dat is het allerbelangrijkste, dat er in die kerstboom niemand is die uiteindelijk het besluit kan nemen. Iedereen houdt elkaar in een houdgreep. Daarom verzoek ik de Staatssecretaris om die hele kerstboom aan instanties te beschouwen en te bekijken wat hun bijdrage is. Ik geef een voorbeeld. We hebben leerplicht en leerplichtambtenaren. Die zaken passen natuurlijk heel goed bij de wet. Als er leerrecht is, is het misschien ook beter dat er een leerrechtambtenaar is. Ik heb het voorstel van de VVD en de PvdA gezien om de scholen wat meer aan te spreken op het weigeren van kinderen. Dat is misschien wel nuttiger dan de leerplicht zo zwaar te benadrukken. Misschien moet het allebei gebeuren. Kortom, ik heb niet de gouden oplossing hiervoor, maar ik constateer één ding, namelijk dat mensen het spoor bijster raken in deze kerstboom.

Mevrouw **Siderius** (SP): Niet alleen ouders, maar ook docenten raken het spoor bijster door al die bureaucratie en alles wat wordt opgetuigd. Doorzettingsmacht is natuurlijk een heel terecht punt. Daarin zit het probleem. Er wordt vaak geen beslissing genomen. De Staatssecretaris tuigt nu weer allerlei nieuwe dingetjes op. Dat hebt u in de voortgangsrapportage kunnen lezen. De laatste uitvinding van deze Staatssecretaris ...

De **voorzitter**: En nu uw vraag aan de heer Van Meenen.

Mevrouw **Siderius** (SP): Ik kom daar nog aan toe, als u me even laat uitspreken. Het laatste speeltje van de Staatssecretaris is het interventieteam onderwijs en zorg. We hebben onderwijsconsulenten, we hebben onderwijs- en zorgconsulenten. Er komt dus van alles. Moeten we die zaken niet wat meer stroomlijnen? De heer Van Meenen heeft altijd gepleit voor één loket. Laten we elk samenwerkingsverband verplichten om doorzettingsmacht te organiseren.

De heer **Van Meenen** (D66): Precies, ik heb inderdaad gepleit voor één loket voor ouders. Dat er aan de kant van de overheid een hele kerstboom achter zit, daar moet die ouder eigenlijk geen last van hebben. Dat is het punt. Als je een zorgkind hebt, heb je al zorgen genoeg, maar je moet je nu ook nog bezighouden met die hele zoektocht langs al die instanties. Destijds wilde ik dat al wegnemen met dat ene loket. Dat worden er nu misschien wel meer. Ik wil deze waarschuwing in ieder geval nog een keer afgeven en, als het moet, de Staatssecretaris opdragen – ik begin

overigens liever met een vraag – om het hele spel te bekijken. Hoe kunnen we het zo inrichten dat het in ieder geval voor de ouders en de kinderen een stuk overzichtelijker wordt? Dat de overheid het zichzelf lastig maakt, is dan maar zo, maar het moet niet ten laste komen van die ouders.
Een groot aantal organisaties die zich bezighouden met kinderen met een extra zorgvraag, hebben ons een brief gestuurd waarin zij een aantal heel redelijke oplossingen voorstellen, waaronder een betere samenwerking met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en een integrale zorgplicht bij de eerste instantie waar een ouder zich meldt. Er moet gezorgd worden voor draagvlak bij de uitwerking van onderwijs op een andere locatie. Daarnaast denkt men aan informatie vanuit scholen over onafhankelijke cliëntondersteuning en een betere aansluiting van deze ondersteuning. Het woord «cliënt» vind ik in dit verband overigens niet zo'n prettig woord, maar goed, zo hebben ze het opgeschreven. Kan de Staatssecretaris in gesprek gaan met deze instanties, deze voorstellen uitwerken en de Kamer hierover informeren?
Dan kom ik op het doveninternaat in Haren. Ik ga eerst even iets in de taal van de doven aan u allen duidelijk maken. Wat mij betreft doen we het allemaal. Weten we het nog? In gebarentaal zeggen we dus: het doveninternaat moet openblijven. Dat behoeft nauwelijks ondertiteling. Gisteren heeft de Staatssecretaris schriftelijke vragen van mij en mijn collega's van de SP en het CDA over het doveninternaat beantwoord, maar die antwoorden waren teleurstellend. De Staatssecretaris lijkt erop gebrand om het doveninternaat te sluiten. Hij zoekt alleen nog naar een alternatief voor een groep die hij nergens kwijt kan, zo schrijft hij. Maar waarom? Waarom blijven we maar zoeken naar een alternatief voor iets wat gewoon goed is? Waarom dwingen wij kinderen die zo enorm veel baat hebben bij deze omgeving, die daar op hun plek zijn, die zich daar niet eenzaam maar juist gekend en herkend voelen en die daar passend onderwijs krijgen, om in een klas plaats te nemen waar ze nauwelijks kunnen communiceren met klasgenootjes, behalve wanneer er voortdurend een tolk aanwezig is? Ik kan er met mijn verstand niet bij. De Staatssecretaris geeft tot nu geen antwoord op die vraag. Ik ben enorm blij voor alle ouders en kinderen dat ook de PvdA en anderen dit doveninternaat voluit steunen. Dat betekent dat er naar mijn mening nu een meerderheid is voor het behoud van het internaat. Ik vraag de Staatssecretaris om zijn knopen te tellen en toe te zeggen dat hij het internaat zal behouden. Of moeten wij hem er met een Kameruitspraak alsnog toe dwingen?
Door de vereveningsmaatregelen wordt geld in regio's waar vanouds veel speciaal onderwijs is, herverdeeld. Daar zit een gedachte achter, maar ik ben bang dat we ook hierbij te veel denken vanuit het systeem en niet vanuit kinderen. Ik hoor van scholen en samenwerkingsverbanden dat ze echt ernstig in de knel dreigen te komen. Dat is heel pijnlijk, want je kunt niets meer doen aan de criteria op basis waarvan het geld wordt herverdeeld. Dat zijn gegevens uit het verleden. Het percentage kinderen dat in het verleden in een bepaalde regio naar het speciaal onderwijs ging, is bepalend voor de herverdeling. Je bent dus machteloos als je het anders wilt. Je hebt er geen invloed meer op. Heeft de Staatssecretaris deze problemen scherp en wat gaat hij hieraan doen? Ik ben bang dat dit anders het grote probleem wordt voor de volgende debatten. Laten we dat alsjeblieft voor zijn.
Vanuit de Algemene Onderwijsbond kwam een interessant idee over de basisondersteuning. Samenwerkingsverbanden kunnen nu zelf kiezen wat wel of niet tot het ondersteuningspakket van scholen behoort, met soms grote verschillen tussen samenwerkingsverbanden tot gevolg. Dat leidt tot ongelijkheid en knelpunten in de bekostiging, zeker in de grensgebieden, waar kinderen uit regio X in groten getale naar regio Y naar school gaan. Kent de Staatssecretaris deze problematiek? Weet hij hoe groot deze problematiek is? Zou een verplichte wettelijke beschrijving van de

basisondersteuning die door elke school moet worden aangeboden, een oplossing kunnen zijn voor dit probleem en wellicht ook voor het probleem van veel onduidelijkheden bij ouders en kinderen?
Tot slot, maar dit is eigenlijk het belangrijkste, kom ik op de mensen die handen en voeten moeten geven aan passend onderwijs, de leraren. Ik noem een paar cijfers uit een onderzoek van het Algemeen Dagblad en een DUO-onderwijsonderzoek van eind augustus. 70% van de leraren zegt dat passend onderwijs op zijn of haar school ten koste gaat van reguliere leerlingen. 84% van de leraren in het basisonderwijs zegt dat hij of zij te weinig tijd heeft om leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, goed te helpen. 84% van de leraren in het voortgezet onderwijs loopt achter met zijn of haar lessen omdat hij of zij veel tijd moet besteden aan de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. 99% van de leraren in het basisonderwijs heeft behoefte aan extra handen in de klas. De Kinderombudsman – ik laat nu een veelbetekenende stilte vallen – schreef in zijn rapport van september dat scholen uitvluchten verzinnen om moeilijke leerlingen niet aan te hoeven nemen. Dat is niet altijd onwil, aldus de Kinderombudsman. Het heeft ook te maken met een gebrek aan geld om meer mensen en de juiste expertise in huis te kunnen halen.
Goed passend onderwijs valt of staat bij goede begeleiding en goede leraren. Leraren hebben nu te weinig tijd, te veel kinderen in de klas en te weinig expertise. Erkent de Staatssecretaris dat? Hoe wordt de expertise die er binnen het speciaal onderwijs was, in het reguliere onderwijs geborgd? Hoeveel leraren in het speciaal onderwijs zijn aan de slag gegaan in het reguliere onderwijs? Heeft de komst van meer kinderen met een extra zorgvraag geleid tot kleinere klassen en meer expertise op reguliere scholen? Ik hoor namelijk dat het nog steeds dezelfde leraren zijn, met dezelfde grote klassen, zonder bijscholing of tijd voor bijscholing, maar met meer kinderen in de klas die extra aandacht nodig hebben. Dat is niet het beeld dat men voor ogen had toen passend onderwijs werd ingevoerd. Het was wel de reden waarom D66 indertijd tegenstemde.
Laten we recht doen aan kinderen en zorgen voor een mooie onderwijsplek voor iedereen.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Voorzitter. «Ik zit helemaal alleen, ik voel me eenzaam, de gesprekken om me heen kan ik niet volgen. Telkens als ik het niet volg, word ik erg boos. Ik word erg verdrietig. Waarom moet ik het nou zijn? Maar nu ben ik gelukkig. Ik kan alles volgen. Iedereen kan hier gebaren en ik hoor erbij.»
Dit mooie gedicht heeft Jantine Brokking geschreven, een leerlinge van het doveninstituut in Haren. Ze beschrijft hierin hoe eenzaam ze zich op een reguliere school in de pauze voelde en hoe ze opleefde in het tweetalige onderwijs. Daar kon ze in de pauze ook met alle leraren communiceren. Daar telde niet meer alleen haar handicap, maar kon ze gewoon puber zijn en tot een sterke jonge volwassene uitgroeien, met volop kansen voor de toekomst.
Die keuze gunt de Partij van de Arbeid ieder kind. Sommige kinderen redden het met de juiste ondersteuning in het reguliere onderwijs. Andere kinderen hebben speciaal onderwijs nodig. Dat geldt niet alleen voor dove kinderen maar voor alle kinderen. Het is geen doelstelling van passend onderwijs om het speciaal onderwijs helemaal te sluiten, maar wel om meer samenwerking te organiseren en het simpeler te maken.
Daarom hoort de Partij van de Arbeid graag de toezegging van de Staatssecretaris dat het doveninstituut een meerjarige zekerheid krijgt. Dit moeten we als samenleving simpelweg overhebben voor deze groep kinderen. Zolang er rond de honderd kinderen zijn die deze keuze maken, moet er ook een instituut zijn waar ze havo kunnen volgen. We willen dus geen sterfhuisconstructie door jaarlijkse onzekerheid, maar meerjarige duidelijkheid. Ik krijg hierop graag een reactie van de Staatssecretaris.

Daarnaast hebben we zojuist een petitie gekregen van kinderen met dyslexie, kinderen die het hele jaar geoefend hebben met spellingscontrole. Het is verstandig dat de Staatssecretaris heeft ingegrepen en tegen het CvTE (College voor Toetsen en Examens) heeft gezegd dat deze kinderen hun eindexamen met spellingscontrole moeten kunnen afronden. Wat ons betreft geldt dit niet alleen voor het komende jaar. Als we deze kinderen met dyslexie gelijk willen blijven behandelen, hebben ze recht op een hulpmiddel. Zo geven we hun kansen voor de toekomst. Tegen dove kinderen ga je ook niet schreeuwen in de hoop dat ze dan wel gaan horen. Deze kinderen moet je hun spellingscontrole niet afnemen in de hoop dat ze dan minder fouten maken of minder dyslectisch worden. De Partij van de Arbeid kiest voor gelijke kansen. Iemand die blind is, laat je geen boek lezen maar geef je braille en iemand met dyslexie heeft recht op hulpmiddelen. Natuurlijk moet je wel kritisch bekijken wie zo'n dyslexieverklaring krijgt. Ook daarop krijg ik dus graag een toezegging van de Staatssecretaris. We moeten ervoor zorgen dat scholen alleen dyslexieverklaringen van gecertificeerde instellingen mogen gebruiken. Het Kwaliteitsinstituut Dyslexie heeft deze gecertificeerde instellingen getoetst en bekeken of ze een en ander op een nette manier doen. We moeten er natuurlijk heel kritisch naar kijken. Dan kunnen we de onderwijskansen voor kinderen ook zo groot mogelijk maken. Ik krijg hierop graag een reactie.
Jelle was gisteren voor de vierde keer bij mij op bezoek. Hij heeft twee jaar thuisgezeten. De school waar hij nu mag oefenen met weer naar school toe gaan, durft hem nog niet in te schrijven, maar hij mag er wel komen wennen. Jelle is een heel slimme jongen en ook een heel gevoelige jongen. Daardoor is hij uitgevallen. Hij voelt nog steeds dat hij niet volledig meetelt, maar is wel heel blij dat hij weer onderwijs krijgt en weer onder leeftijdsgenootjes is. Eigenlijk, zei zijn moeder gisteren, had hij nooit een ontheffing van de leerplicht moeten krijgen. Ze voelt zich nog steeds in de steek gelaten door de onderwijsconsulent van toen, maar ook nu is het nog ontzettend lastig om van die ontheffing af te komen. Zij hebben echt enorm moeten strijden om ervoor te zorgen dat hij weer naar school toe mocht. Als iemand van die ontheffing van de leerplicht af wil, zou je toch denken dat die met open armen wordt ontvangen. Helaas had zij een tegenovergestelde ervaring en was het ontzettend moeilijk om voor elkaar te krijgen dat hij weer naar school toe ging. Volgens mij is dat toch wel ons aller doel.
In vijf jaar is het aantal ontheffingen verdubbeld. Ten opzichte van vorig jaar is het aantal ook gestegen met 14%. Ik vraag de Staatssecretaris om stevig in te grijpen, door ervoor te zorgen dat alle 5.000 kinderen met een ontheffing een persoonlijk gesprek krijgen over de vraag: wat heb jij nodig om weer naar school te kunnen? Ik wil dat ouders hulp krijgen van iemand die naast hen gaat staan, die hen helpt met het inschrijven op een school. In de Jeugdwet noemen we dat: de onafhankelijke cliëntondersteuning. Ik wil dat niet de ouders maar de scholen achter hun broek worden gezeten met de leerplicht. Scholen zijn, met hulp van de samenwerkingsverbanden, verantwoordelijk voor het vinden van een juiste plek met de juiste ondersteuning. Dat is een van de grootste winstpunten van het passend onderwijs. Daarom vraag ik wederom aandacht voor de governance, de dubbelrol voor schoolbesturen. Ik pleit voor een scheiding tussen het bestuur en het interne toezicht. Samenwerkingsverbanden mogen best verschillen, maar samen met mijn collega's heb ik gevraagd om een doorzettingsmacht. Daar heb ik ook een toezegging op gekregen van de Staatssecretaris. Hoe staat het ermee? Is er nu overal een doorzettingsmacht die onafhankelijk en puur vanuit het belang van het kind in plaats van vanuit het belang van de school beslissingen kan nemen? Ik zie graag dat de Staatssecretaris dit dwingend oplegt in de regio's waarin dit nog niet is geregeld. Kan hij toezeggen dat dit binnen een maand wordt geregeld?

Daarnaast krijg ik graag de toezegging dat er voor ouders een officieel meldpunt komt bij de inspectie als scholen en samenwerkingsverbanden zich niet aan hun zorgplicht houden. Alle kinderen van groep 8 en hun ouders hebben een brief gekregen van de Staatssecretaris. Is de Staatssecretaris bereid om de ouders volgend jaar in deze brief te wijzen op hun rechten, op de zorgplicht van scholen en op het meldpunt bij de inspectie dat dan hopelijk bestaat?
Ik wil niet dat problemen escaleren. We moeten onderwijsconsulenten in een vroeg stadium inzetten om te bemiddelen. Via dat meldpunt bij de inspectie kan dit wellicht sneller gebeuren. Zo voorkomen we juridische escalatie en voorkomen we vooral dat de relatie tussen ouders en school verpest raakt en het kind daar de dupe van is. Zo kunnen onderwijsconsulenten het vertrouwen tussen ouders en onderwijs zo vroeg mogelijk herstellen, vanuit het belang van het kind.
Ik hoor graag van de Staatssecretaris dat hij samenwerkingsverbanden die zich niet aan hun zorgplicht houden, gaat sanctioneren. De tijd van informeren en aanspreken zoals die omschreven wordt in de brieven, is wat mij betreft echt voorbij. Geld en regels mogen nooit een reden zijn om kinderen hun recht op onderwijs te ontnemen. Daarom verwacht ik nu echt actie. Het verschil in regio's mag niet leiden tot zwakke samenwerkingsverbanden. Ik ben benieuwd of de Staatssecretaris bereid is om zwakke samenwerkingsverbanden binnen een jaar te sluiten, net zoals hij met scholen doet. Scholen die weigeren om kinderen met een beperking te plaatsen, voldoen niet aan hun zorgplicht. Ik zie daarom ook graag dat de ondersteuningsplanraad en de medezeggenschapsraad kort na het besluit geanonimiseerd krijgen te horen welke kinderen om welke reden niet geplaatst zijn, zodat ook intern het zelfcorrigerende vermogen kan plaatsvinden.
Ik kom op kleinschalige initiatieven, bijvoorbeeld het combineren van onderwijs en zorg zoals dat gebeurt bij Stichting Bram en Stichting TIM.

Mevrouw **Siderius** (SP): Waar de heer Van Meenen van D66 de kerstboom probeerde af te tuigen, is mevrouw Ypma van de Partij van de Arbeid druk doende om die weer op te tuigen. Zij zegt dat zij de leerplichtambtenaar, de samenwerkingsverbanden en de inspectie wil afsturen op scholen die hun zorgplicht niet nakomen. Behalve de onderwijsconsulent moet er een meldpunt komen bij de onderwijsinspectie. Tot slot moeten samenwerkingsverbanden die hun zorgplicht niet nakomen, gesloten worden. We gaan elkaar allemaal sanctioneren en vervolgens komen we geen steek verder. Dit lijkt me niet echt de bedoeling. Mevrouw Ypma is veelvuldig in de media geweest met haar opmerking dat de leerplichtambtenaar de school moet aanspreken. De leerplichtambtenaren hebben die scholen toch nodig om al die kinderen met ontheffing, waar mevrouw Ypma ook van af wil, te plaatsen? Zorg je er hiermee niet voor dat de positie van de leerplichtambtenaar heel erg wordt verzwakt? Hij moet ten eerste de scholen sanctioneren, de scholen achter de broek zitten, maar vervolgens ook nog de kinderen op diezelfde scholen plaatsen. Dan krijg je een dubbelrol die volgens mij niet te combineren is. Is dit niet gek? Volgens mij moet de onderwijsinspectie scholen sanctioneren of achter de broek zitten als het gaat om hun zorgplicht. Die instantie hebben we daarvoor in het leven geroepen. Laten we niet allerlei instanties op elkaar afsturen. Dan krijgen we een beetje bestuurlijke drukte binnen het hele onderwijssysteem.

De **voorzitter**: Mevrouw Ypma, u hebt waarschijnlijk met mij meegeteld. U hebt een stuk of zes vragen gekregen. Ik stel voor dat u op de laatste vraag antwoordt of er zelf één kiest.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Hartelijk dank, voorzitter. De verworvenheid van de Wet passend onderwijs is dat in plaats van de ouders de school

verantwoordelijk is voor het vinden van een plek voor het kind. Dat is heel mooi. Die wet is prachtig, maar in de praktijk zien we gewoon dat die nog niet werkt. Wat mij betreft is de tijd van informeren en gezellig met elkaar praten voorbij en moet er nu ingegrepen worden. Eerlijk gezegd, mevrouw Siderius, is het mij om het even wie het doet, als er maar wordt ingegrepen. Ik hoor graag van de Staatssecretaris wat hij een verstandige oplossing vindt. Ik zou het verstandig vinden als de leerplichtorganisatie niet meer achter de ouders maar achter de scholen aan gaat, en ervoor zorgt dat kinderen daadwerkelijk worden toegelaten en dat scholen netjes voldoen aan hun zorgplicht.

Mevrouw **Siderius** (SP): Het maakt de Partij van de Arbeid niet uit wie er ingrijpt, als er maar ingegrepen wordt. Je moet die taak, die verantwoordelijkheid, ergens beleggen. In Nederland ligt die bij de onderwijsinspectie. Nu wil mevrouw Ypma de leerplichtambtenaar ook nog even op de scholen afsturen. Dat wordt een heel raar gedrocht. We gaan iedereen op elkaar afsturen. Wat gebeurt er dan? Dan neemt niemand meer verantwoordelijkheid en vervolgens blijven kinderen gewoon thuiszitten. De leerplichtambtenaar wordt niet op ouders afgestuurd maar gaat in gesprek met ouders, in het belang van het kind, om te bekijken of een kind ergens kan worden geplaatst.

De **voorzitter**: En wat is uw vraag?

Mevrouw **Siderius** (SP): Het wordt één grote chaos als de Partij van de Arbeid zo doorgaat! Klopt dat?

De **voorzitter**: Mevrouw Ypma, wilt u proberen een kort antwoord te geven?

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Geweldige vraag! Het korte antwoord daarop is «nee». Je wilt dat kinderen niet thuis komen te zitten, dat ze zo gauw mogelijk naar school kunnen. Dat betekent dat je snel moet handelen. Ik heb er nog niet alle vertrouwen in dat dit via de inspectie snel gaat gebeuren. Alle kinderen met een ontheffing van de leerplicht zijn bekend bij de gemeenten. De gemeenten gaan ook over de jeugdzorg. Ik wil graag dat de gemeenten er medeverantwoordelijk voor worden gemaakt dat die 5.000 kinderen weer een plek krijgen. Het is hartstikke mooi als de leerplichtambtenaren gaan lopen voor die kinderen in plaats van de ouders achter de broek te zitten. Ze moeten ervoor zorgen dat de scholen hun zorgplicht nakomen. Dat is mijn doel en daarop krijg ik graag een reactie van de Staatssecretaris.
Ik had het over kleinschalige initiatieven, zoals Stichting Bram en Stichting TIM. Dat zijn alternatieven voor de mytylschool of andere scholen. Om die te kunnen financieren moet er voor kinderen een ontheffing van de leerplicht worden aangevraagd. Ik vraag de Staatssecretaris of deze kinderen van hun ontheffing af kunnen en ingeschreven kunnen worden bij de desbetreffende school waar ze nu één lokaal hebben om hun onderwijs vorm te geven. Hierdoor krijgen zij ook een regulier onderwijsbudget, zodat lokaalhuur, onderwijsmiddelen en een stukje onderwijspersoneel betaald kunnen worden. Met het zorggeld kan dan de aanvullende bekostiging van de zorg betaald worden. Wellicht kan er een experiment komen met betrekking tot regelgeving uit de Wet toelating zorginstellingen en de onderwijsinspectie. Ouders denken hier graag in mee. Ik denk dat de financiering en de regelgeving veel simpeler gemaakt kunnen worden. Zo kunnen meer kinderen met een beperking in leegstaande lokalen maatwerkonderwijs krijgen en horen zij er echt bij binnen de school. Ik zie graag dat er een experiment komt en blijf hier als Kamerlid graag van op de hoogte.

Het was de bedoeling van de Wet passend onderwijs om minder rompslomp en bureaucratie voor alle ouders en scholen te creëren. Wat gaat de Staatssecretaris doen om dit doel te bereiken? Denk bijvoorbeeld aan de aanvraag van de tlv (toelaatbaarheidsverklaring). Ik heb begrepen dat dit vroeger één dag duurde, maar dat het de professionals tegenwoordig wel drie dagen kost om zo'n tlv aan te vragen. Natuurlijk moet de toegang heel duidelijk zijn, maar als kinderen stabiele kenmerken hebben, bijvoorbeeld een IQ van 45, hoeft er wat de PvdA betreft niet ieder jaar weer een aparte toelaatbaarheidsverklaring aangevraagd te worden. Bij de eerste indicatie moet er kritisch worden gekeken, maar bij herindicatie is het onnodig om ouders en scholen door dezelfde bureaucratische molen te halen. Hier is het kind niet bij gebaat.
Veel samenwerkingsverbanden moeten hun rol nog vinden en bieden ouders en scholen nog niet de ondersteuning die zij nodig achten. De kinderen zijn daarvan de dupe. Kinderen mogen niet doorgeschoven worden of juist eindeloos in de wachtkamer komen te zitten. Daarom zie ik graag dat de doorzettingsmacht echt belegd gaat worden, bijvoorbeeld in naastgelegen regio's in plaats van in de eigen regio, zoals de Kinderombudsman suggereerde, zodat er meer afstand is. Hiermee kunnen we misschien voorkomen dat veel ouders naar de geschillencommissie moeten gaan.
Ik rond af. Kinderen zijn veerkrachtig en tegelijkertijd kwetsbaar. Daarom verdienen ze liefdevol onderwijs en respect om te kunnen groeien. Een veilige jeugd en ontwikkelingskansen voor ieder kind vormen de sleutel voor een goede en rechtvaardige toekomst voor ons allemaal.

Mevrouw **Siderius** (SP): Voorzitter. Vandaag hebben we het over passend onderwijs, een beetje het paradepaardje van de Staatssecretaris. Dat passend onderwijs knelt echter. De Algemene Onderwijsbond heeft vandaag de resultaten van een soort meldpunt of reactiemogelijkheid gegeven. 7.000 mensen, van 3.000 scholen, hebben in no time gereageerd op het passend onderwijs. Er kwam dus een stortvloed aan reacties. De gemene deler van die reacties is toch wel dat de leerling de dupe is van de invoering van het passend onderwijs. Dat is een pijnlijke conclusie. Door de invoering is het een cocktail van toestanden geworden. De klassen zijn veel te groot. Er is te weinig ondersteuning en begeleiding in de klas. Er is onvoldoende zorg in de klas voor de leerlingen die deze nodig hebben. Er is te veel administratie. Denk bijvoorbeeld aan de uitzendingen van ZEMBLA over de monitor en over de hoge werkdruk. De zorgplicht wordt niet nageleefd.
Helaas horen we dit soort signalen niet voor het eerst. Het AD heeft hierover aan de bel getrokken, evenals de AVS (Algemene Vereniging Schoolleiders) en de Kinderombudsman. Vandaag heeft de vakbond dat ook gedaan. Het probleem zit hem een beetje in de reactie van de Staatssecretaris. Hij zegt dat er eigenlijk niks aan de hand is. Het gaat allemaal fantastisch. Het gaat juist heel goed met de invoering. Docenten hebben alleen een beetje koudwatervrees. Het staat allemaal nog een beetje in de kinderschoenen. Men krijgt geen extra geld, want dat is helemaal niet nodig. Dit zei de Staatssecretaris naar aanleiding van de motie van D66 bij de Algemene Beschouwingen.
Wat gaat de Staatssecretaris doen om knellend onderwijs weer passend te maken? Dat is volgens mij de belangrijkste vraag van vandaag. Wordt deze Staatssecretaris de reddingsboei van de docenten, de ouders en de leerlingen of gaat hij gewoon voort op dezelfde weg en laat hij iedereen in zijn sop gaarkoken?
Met het passend onderwijs zou het aantal thuiszitters dalen. Dat was de belofte. Nog steeds volgen 10.000 kinderen echter geen onderwijs en zitten die kinderen thuis. In de brief en in de rapportage van de Staatssecretaris staat te lezen dat hij met een thuiszitterspact komt. Het is onduidelijk welke afspraken daarin zijn gemaakt. Er komt ook een

thuiszitterstop. Er zal vast iemand op het ministerie heel erg in zijn nopjes zijn omdat hij deze term heeft bedacht. Daarnaast is er sprake van een thuiszitterstafel, een interventieteam onderwijs en zorg en een verkenning naar het financieel belonen of straffen van samenwerkingsverbanden naar aanleiding van het aantal thuiszitters. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? Volgens mij moeten we echt stoppen met praten en moeten we bekijken wat deze kinderen nodig hebben om weer naar school te kunnen gaan. Daarvoor is maatwerk nodig. Op termijn worden een aantal goede dingen in gang gezet. Daarvoor zijn wetsvoorstellen aangekondigd. Kan dat niet wat sneller? Het is namelijk hoognodig. Waarom is de Staatssecretaris nog steeds zo faliekant tegen een onderwijsfonds voor thuiszitters? Ouders kunnen hier dan een beroep op doen, zodat ze maatwerk voor hun kind kunnen bedingen en daarvoor bekostiging krijgen.

Passend onderwijs is een mislukt experiment en dat blijkt ook wel uit de groei van het aantal leerlingen met een ontheffing. Mevrouw Ypma had het er ook al over. De SP heeft soms de indruk dat leerlingen snel een ontheffing krijgen als scholen en gemeenten niet meer weten wat ze met hen aan moeten. Dan zijn zij er vanaf. Wat de SP betreft is dat onacceptabel. Wij vinden dat de eisen voor het verlenen van een ontheffing moeten worden aangescherpt. Er is een verklaring van een arts nodig, maar wij willen dat er ook een toetsing plaatsvindt op de leerbaarheid van deze kinderen. Als het kind leerbaar is, moet een ontheffing van de leerplicht niet meer mogelijk zijn. Wat vindt de Staatssecretaris hiervan?

Mijn voorgangers in dit debat hebben al veel gezegd over het doveninternaat. Ik denk dat het duidelijk is. De SP wil ook dat het doveninternaat blijft bestaan en niet alleen maar tot een en ander in het reguliere onderwijs is opgelost. Waarschijnlijk is dat namelijk geen alternatief. Het gaat om een klein aantal leerlingen. De Staatssecretaris sprak over clusterklassen, maar wij zien dit nog niet gebeuren, omdat de populatie gewoon te klein is. Wij willen heel graag dat de Staatssecretaris vandaag toezegt dat hij het doveninternaat structureel gaat bekostigen en dat het in stand blijft.

Het speciaal onderwijs is ook het slachtoffer van de bezuinigingen van dit kabinet. Scholen moeten sluiten. We hebben het bij de begrotingsbehandeling bijvoorbeeld gehad over de Ambelt, waarvan 2.100 leerlingen opeens in het reguliere onderwijs moeten worden geduwd. De Staatssecretaris heeft echter oogkleppen op en banjert gewoon voort.

De ontvlechting van het speciaal onderwijs geeft ook grote problemen, met name voor tyltylscholen en mytylscholen. Deze scholen geven onderwijs aan ernstig meervoudig beperkte leerlingen. Dit onderwijs is niet diplomagericht. Deze scholen zijn al klein, dus als je een en ander uit elkaar trekt, kunnen sommige scholen onder de opheffingsnorm komen en moeten ze dus sluiten. Er is ook nog een probleem met de knip tussen het vo en het po. Logopedisten en fysiotherapeuten moeten bijvoorbeeld straks onder verschillende cao's gaan werken. Dat is zeer onwenselijk. De Staatssecretaris had bij de begrotingsbehandeling aan de SP toegezegd dat hij de positie van de tyltylscholen bij de ontvlechting zou bekijken en erop terug zou komen in de rapportage. De SP heeft heel lang gezocht, maar in de rapportage is het woord «tyltylschool» niet te vinden. Ik wil heel graag dat de Staatssecretaris zijn belofte gestand doet en er vandaag iets over gaat zeggen. Ziet hij mogelijkheden om deze scholen uit te zonderen van de ontvlechting? Anders wil ik alsnog de aangehouden motie met D66 in stemming brengen.

Dan kom ik op de bekostiging van ernstig meervoudig beperkte leerlingen. Het kabinet heeft 5 miljoen gereserveerd om vanuit het ministerie een specifieke regeling te organiseren. Eerder was het 6 tot 8 miljoen, maar dat bedrag is verlaagd. Nu blijkt dat de regeling is overtekend. Het budget per leerling is dus gewoon gehalveerd, van € 4.000 naar € 2.000. Dat is echt veel te weinig. Dat betekent dat scholen die onderwijs geven aan ernstig meervoudig beperkte leerlingen alsnog

overal het geld vandaan moeten schrapen en met de collectebus langs ouders moeten om onderwijs te kunnen verzorgen. Waarom garandeert de Staatssecretaris niet die € 4.000 per leerling? De SP vindt dat deze leerlingen er een beetje bekaaid van afkomen. Voor hoogbegaafden heeft de Staatssecretaris 19 miljoen over. Waarom niet ook voor deze leerlingen? Het is heel belangrijk dat deze leerlingen ook onderwijs kunnen volgen.
Ik sluit me aan bij de vragen die mijn collega Ypma heeft gesteld over het initiatief van de Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind (NSGK). Is de Staatssecretaris bereid om één bekostigingsregeling te organiseren waarin onderwijsfinanciën en zorgfinanciën zijn gebundeld? Zo kunnen deze leerlingen goed onderwijs en de benodigde zorg op school krijgen.
Ik heb nog een vraag over leerlingen die op het vso zitten, het voortgezet speciaal onderwijs, en ouder zijn dan 18. Zij krijgen de mogelijkheid om onderwijs te volgen tot hun 20ste levensjaar, maar vanaf hun 18de valt hun inkomen weg. Zij kunnen namelijk geen aanspraak maken op de Wajong, omdat daarin een uitsluitingsgrond zit voor studie of het volgen van onderwijs. Deze leerlingen, die ernstig meervoudig beperkt zijn, kunnen geen bijbaantje nemen. Ze kunnen ook geen studiefinanciering aanvragen. Daarom kiezen ouders er vanwege financiële redenen voor om hun kind van school te halen. Dan kunnen ze wel die Wajong aanvragen. Het gaat om ongeveer 120 kinderen per jaar. Is de Staatssecretaris bereid om in de Wajong een uitzondering te maken voor deze leerlingen, zodat zij op hun 18de wel deze inkomensvoorziening kunnen krijgen en verder kunnen met het ontwikkelperspectief dat hun wordt geboden door de school?
Dan heb ik nog een vraag over de aansluiting met de jeugdzorg. Er zijn grote problemen met de ggz-plekken voor kinderen. In de ggz is er sprake van een afbouw van de intramurale plekken. Daardoor wordt ook de combinatie van dagbehandeling en onderwijs afgebouwd.

De **voorzitter**: U hebt nog één minuut.

Mevrouw **Siderius** (SP): Ja, voorzitter. Wij willen dat gemeenten verplicht worden om deze plekken toch in te kopen en dat er niet wordt afgebouwd voordat de ambulante zorg op orde is. Een deel van de formatie van deze plekken moet worden gekoppeld aan de formatie van het samenwerkingsverband. Ziet de Staatssecretaris mogelijkheden daartoe?
Ik wilde ook nog iets vragen over de residentiële jeugdzorg, maar omwille van de tijd sla ik dat onderwerp maar over.

De **voorzitter**: U hebt ook nog een tweede termijn.

Mevrouw **Siderius** (SP): Dat klopt. Wij zijn blij dat de Staatssecretaris in ieder geval dit jaar de hulpmiddelen bij dyslexie wil toestaan. Dat is wat ons betreft echter onvoldoende. Wij willen gewoon dat het in de toekomst altijd mogelijk is. De andere Kamerleden hebben hier ook aandacht aan besteed en wij sluiten ons daarbij aan.
Het budget voor de medezeggenschap bij het passend onderwijs is al overtekend. We zijn pas een maand bezig in 2016. Februari is net begonnen en het budget is al op. Er is geld voor 15 aanvragen en er zijn al 40 aanvragen. Hoe gaat de Staatssecretaris dit oplossen?

De **voorzitter**: Rondt u af?

Mevrouw **Siderius** (SP): Hoe zorgt de Staatssecretaris ervoor dat de sociale wijkteams, de thuiszorg, in de school komen en de vraag aankunnen van leerlingen met diabetes?

Daarnaast heb ik nog een vraag over het onderscheiden van de handelingen bij het meten van bloedsuiker en het toedienen van insuline.

De **voorzitter**: Dit is echt uw laatste vraag.

Mevrouw **Siderius** (SP): Hierbij is er sprake van een probleem. Ik zie de Staatssecretaris heel moeilijk kijken, maar ik meen dat hij daarvan op de hoogte is. Ik wil graag dat hij daarop reageert.

De heer **Rog** (CDA): Voorzitter. De invoering van passend onderwijs is niet zonder slag of stoot gegaan, maar de doelstellingen die we met elkaar voor ogen hadden, waren glashelder. Er zou minder bureaucratie komen. Er zou duidelijkheid geboden worden over de aanwezige ondersteuning in de regio en de zorgplicht voor scholen zou helder worden. Passend onderwijs zou dé oplossing zijn voor het terugbrengen van het aantal thuiszitters.
Bij de eerste voortgangsrapportage sinds de daadwerkelijke invoering heeft het CDA een mild kritische positie ingenomen, met alle begrip voor een aantal invoeringsproblemen. Helaas moeten we na anderhalf jaar echt concluderen dat de hoofddoelstellingen zeer ver weg lijken. De bureaucratie en de bestuurlijke drukte frustreren leraren, maar ook ouders en leerlingen. 90% van de basisscholen voldoet in strikte zin niet aan de zorgplicht. Het aantal thuiszitters krimpt niet of nauwelijks. Dat is ten aanzien van de hoofddoelstellingen een buitengewoon treurige tussenstand.
De Staatssecretaris houdt vast aan zijn doelstelling dat in 2020 geen enkele jongere meer langer dan drie maanden thuiszit zonder een passend onderwijsaanbod. Hoe gaat hij dit waarmaken? Alleen een oproep doen aan de partners lijkt niet voldoende. Is de Staatssecretaris bereid om meer richting te geven? Kan het bijvoorbeeld helpen om één niveau van basisondersteuning vast te leggen, zoals de AOb voorstelt? Zo weten ouders en het onderwijs waar ze aan toe zijn en wordt de bureaucratie verminderd. Is de Staatssecretaris van mening dat zijn inspectie een rol kan spelen bij het controleren of scholen voldoen aan de zorgplicht? Ik sluit me op dit punt aan bij collega Ypma, die zei dat op dit moment de ouders en de leerlingen achter de broek worden gezeten in plaats van de scholen.
Het is hoopvol om te lezen dat de Staatssecretaris op zoek wil gaan naar maatwerkoplossingen voor leerlingen die thuiszitten, bijvoorbeeld door onderwijs op een andere locatie aan te bieden. Waarom kiest hij er dan voor om het begrip «ziekte» op te rekken? Is dat wel een passend advies? Een zieke leerling wordt per slot van rekening vrijgesteld van onderwijs. Het CDA ziet liever dat scholen de ruimte krijgen en nemen om een passend zorgplan en passend onderwijs aan te bieden. We weten dat er diverse initiatieven zijn opgekomen vanuit de samenleving. Die verdienen, wat het CDA betreft, alle steun, ook wanneer dat onderwijs niet in een schoolgebouw plaatsvindt. Mijn fractie steunt het om dit onderwijsaanbod mogelijk te maken, ook op afwijkende tijden. Dat aspect in de brief van de Staatssecretaris steun ik dan ook.
Kinderen kunnen veel verschillende zorgbehoeften hebben. Ze kunnen extra zorg nodig hebben vanwege een lichamelijke beperking of juist vanwege hun gedrag. Hun zorgbehoefte kan ook te maken hebben met een uitzonderlijk talent of een combinatie van oorzaken. Er is soms sprake van specifieke reserveringen, maar soms wordt een en ander weggezet in algemene middelen. Hebben leerlingen met deze verschillende zorg- of ondersteuningsbehoeften wel dezelfde kans op ondersteuning? Wat zegt de Staatssecretaris bijvoorbeeld tegen ouders die van een samenwerkingsverband te horen krijgen dat het geld op is? Dat gebeurt namelijk.
Leraren voelen zich nog onvoldoende betrokken bij de daadwerkelijke uitvoering. Een betrokken leraar heeft mij eens voorgerekend waar het

geld van de meerjarenbegroting van het samenwerkingsverband terechtkwam. 9% wordt bijvoorbeeld in reserve gehouden. Dat lijkt mij niet in het belang van de kinderen. 7% gaat naar projecten. Nog eens 7% gaat naar de onderwijscoaches. 6% gaat naar bestuur en beheer en 5% naar overig. Deze percentages lopen behoorlijk op. Het bedrag dat daadwerkelijk beschikbaar is voor de zorg of ondersteuning van de kinderen blijft achter bij hetgeen we wensen. Kan de Staatssecretaris invloed uitoefenen zodat het geld weer terechtkomt bij de ondersteuning van deze kinderen?
Ik ga nog even door op het geld, want dat is iets waarop wij moeten en kunnen sturen. In sommige regio's is de verevening een groot probleem. Ik vraag de Staatssecretaris nogmaals om daarop te reageren. Voor sommige kinderen die al jarenlang een probleem hebben, zal er op den duur echt minder zorg zijn. Kan de Staatssecretaris aan de Kamer voorrekenen hoeveel minder geld er in het passend onderwijs is voor de huidige leerlingenpopulatie door de toename van het aantal vluchtelingenkinderen? Er is een apart budget voor, maar in het passend onderwijs moet dezelfde koek onder meer kinderen verdeeld worden. Welke effecten heeft dit op het aanbod van passend onderwijs?

De heer **Van Meenen** (D66): Ik wil de heer Rog iets vragen over de verevening. Ik heb er in mijn bijdrage ook over gesproken. Het probleem met de verevening is natuurlijk dat je kijkt naar criteria waaraan je niets meer kunt doen. 2011 is namelijk het teljaar. Je hebt er dus geen invloed op. Naar aanleiding van het vorige debat heb ik voorgesteld om een ander criterium te hanteren bij de verevening, namelijk het percentage thuiszitters. Naarmate je meer thuiszitters hebt, krijg je minder geld, want dan doe je dus iets niet goed. Een samenwerkingsverband dat erin slaagt om minder thuiszitters te hebben, kun je dan belonen. Het CDA heeft daar toen niet voor gestemd. Ik meen dat vrijwel niemand ervoor heeft gestemd. Dat geeft ook niet, maar als we iets anders willen met de verevening – verevening is wel een manier om het totale geld te verdelen – moet daar wel een concreet idee voor zijn. Welke ideeën heeft het CDA hiervoor?

De heer **Rog** (CDA): Wat ik inderdaad niet wil en wat de heer Van Meenen heeft voorgesteld, is dat je kinderen gaat straffen voor het feit dat er thuiszitters in de regio zijn. Dat lijkt me buitengewoon pervers. Ik zeg het maar even zoals ik het zie. Dat wil ik dus niet. Ik concludeer dat er in sommige regio's meer sprake is van bepaalde problematiek die leidt tot meer zorg- of ondersteuningsbehoeften, terwijl er minder geld naartoe gaat. Ik ben het met iedereen eens dat we, bijvoorbeeld bij dyslexie, heldere regels moeten stellen voor wanneer iemand extra ondersteuning moet krijgen. Wanneer er in een regio toevallig meer mensen zijn die een ondersteuningsbehoefte hebben, doet de overheid hier geen recht aan als ze vanwege de verevening het bedrag nivelleert en vervolgens zegt dat je maar pech hebt als je in een regio zit waarin meer autisten zijn dan in een andere regio. Dat vind ik geen faire manier van behandeling.

De heer **Van Meenen** (D66): Voor de goede orde: het is natuurlijk ook niet mijn bedoeling om kinderen te straffen, zoals de heer Rog dat zo fijntjes stelt, vanwege het feit dat er thuiszitters zijn. De samenwerkingsverbanden zijn de ontvangers van het geld. Ik denk dat het goed werken van een samenwerkingsverband blijkt uit het feit dat er in dat samenwerkingsverband weinig thuiszitters zijn. Dat zou je kunnen belonen. Ik ben echter helemaal niet gehecht aan die benadering. Als we doorgaan op de gedachte van de heer Rog, namelijk kijken naar het percentage kinderen met een bepaalde beperking in een regio, vraag ik me wel af wie dat moet vaststellen. Gaan we dan weer een landelijke toets invoeren waarmee in

alle regio's wordt bepaald hoeveel autistische kinderen er zijn? Hoe ziet de heer Rog dat voor zich?

De heer **Rog** (CDA): Ik begrijp, en dat is goed nieuws, dat de heer Van Meenen zijn onzalige plan weer intrekt. Dat is winst. Ik heb mijn vraag aan de Staatssecretaris gesteld, omdat ik constateer dat er een opeenstapeling is van financiële effecten. De verevening is er daar één van. De instroom van asielkinderen is een ander effect en volgens mij heb ik net nog een punt genoemd. Wanneer er aantoonbaar ergens meer behoefte is aan een bepaalde specifieke vorm van zorg, wil ik dat we die leveren. Ik wil dat het geld binnen een samenwerkingsverband zo veel mogelijk de leerling volgt die daar behoefte aan heeft. Ik heb net al verteld dat heel veel blijft zitten in overhead, gedoe en bankrekeningen en niet terechtkomt in de klas. Wij willen dat per school geregeld hebben, wij willen dat in een samenwerkingsverband geregeld hebben en wij willen dat in Nederland breed geregeld hebben. Ik constateer echter dat de verevening een vorm is die leidt tot de problemen waarmee we nu te maken hebben. Ik vraag de Staatssecretaris om daar nog eens op te reflecteren.

De **voorzitter**: Mijnheer Rog, u hebt gemerkt dat ik u zeer uitgebreid de gelegenheid heb gegeven om antwoord te geven. De heer Van Meenen vindt dat hij nog steeds geen antwoord heeft gekregen, maar ik vind dat u, en niet alleen u maar ook uw collega's, moet proberen om kort en bondig vragen te stellen. U hebt nog spreektijd en er is nog 40 minuten spreektijd nodig voor uw collega's.

De heer **Rog** (CDA): Dit is wel een debat. Het onderwerp verdient een zorgvuldige behandeling.

De **voorzitter**: Dat is ook zo.

De heer **Rog** (CDA): Ik denk dat de heer Van Meenen een terechte vraag stelt.

De **voorzitter**: Dat is waar. U stelt altijd terechte vragen.

De heer **Rog** (CDA): Ik niet hoor, maar de heer Van Meenen.

De **voorzitter**: Ik heb u lang het woord gegund. We behandelen soms technische onderwerpen. Ik snap dat allemaal, maar toch vraag ik u allen om ontzettend uw best te doen voor korte antwoorden en korte vragen.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Ik ben het zeer met de heer Rog eens dat het geld in de klas terecht moet komen en eerlijk verdeeld moet worden. Wat stelt hij voor het komende jaar dan voor? 2016 is het eerste jaar waarin een derde van de samenwerkingsverbanden minder geld heeft. Dat heeft te maken met de krimp en de verevening. Wat stelt de heer Rog concreet voor?

De heer **Rog** (CDA): Ik ben lid van een oppositiepartij die de regering moet controleren. Ik zie dit probleem op ons afkomen. Mevrouw Ypma weet dat ik geen warm voorstander was van de verevening. Ik heb daar toen buitengewoon kritische vragen over gesteld. De regering ging echter door met de verevening. Nu we de problemen zien, vraag ik aan de Staatssecretaris of hij bereid is om er wat aan te doen. Als mevrouw Ypma dat ook zo voelt, vraag ik haar om mee te doen met de oppositie. We hebben namelijk een groot probleem. Ik ben blij dat zij dit ook ziet.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): De Partij van de Arbeid heeft steeds gezegd dat we dit goed moeten analyseren. Die vraag leg ik dus graag bij de

Staatssecretaris neer, maar dat heeft hij ook toegezegd. De heer Van Meenen heeft het geprobeerd en nu probeer ik het nogmaals: wat stelt de heer Rog dan zelf voor? Wat moeten we doen?

De heer **Rog** (CDA): Ik denk dat we ervoor moeten zorgen dat de regio's die er nu op achteruitgaan, het zorgaanbod op een voldoende niveau kunnen blijven leveren. Van een aantal regio's weten we dat er specifieke problemen zijn, met extra zorgbehoeften op bepaalde gebieden. Ik zie de vraag van mevrouw Ypma als een uitnodiging om de Staatssecretaris ermee op pad te sturen. Zij is van de coalitie en dat maakt het altijd makkelijker om middelen te vinden. Ik wil in ieder geval vanuit de Kamer een uiterste inspanning hiervoor plegen. Ik zie namelijk dat in een aantal samenwerkingsverbanden grote problemen zullen komen.
Volgens mij had ik het blokje «financiën» gehad. Dan kom ik op het doveninternaat Guyot Kentalis. Een aantal fracties hebben zich hierover al uitgelaten. Met mijn fractie erbij zijn dat precies 76 zetels. Een meerderheid in de Tweede Kamer spreekt zich dus expliciet uit voor behoud van het doveninternaat in Haren. Ik zeg het maar heel duidelijk: ik betwijfel of de financiële argumenten überhaupt steekhoudend zijn. Ook die wil ik dus aan de kaak stellen. Zelfs wanneer deze kille bezuiniging in financiële zin lucratief zou zijn, is dat voor het CDA geen begaanbaar pad. De Staatssecretaris schrijft in reactie op Kamervragen van de SP, D66 en het CDA dat cluster 1 en cluster 2 niet zijn uitgezonderd van passend onderwijs. Daar heeft de Staatssecretaris natuurlijk gewoon gelijk in, maar cluster 2-onderwijs is ook speciaal onderwijs. Hadden we niet ook de afspraak gemaakt dat daar geen plekken zouden verdwijnen? Als het onderwijsaanbod op dit internaat de best passende vorm van onderwijs is, zoals de leerlingen en het team van Guyot steeds zeggen, is dit dan niet gewoon passend onderwijs? Moet het dan niet gewoon blijven bestaan? Wat het CDA betreft in ieder geval wel.
Dan kom ik op leerlingen met dyslexie. We hebben vanochtend een kattenbelletje ontvangen waaruit blijkt dat het CvTE op zijn schreden is teruggekeerd. Voorlopig handhaven we bij de examens dus de spellingchecker voor deze leerlingen. Ik denk dat dit heel terecht is. Ik heb wel een aantal vragen voor de Staatssecretaris. We hebben hier een debat gevoerd over aangepaste examens voor dyslecten. We hebben hier een debat gevoerd over de waarde van spelling. We hebben gesteld dat het goed is om reguliere leerlingen hierop te examineren.

De **voorzitter**: U hebt nog één minuut.

De heer **Rog** (CDA): Heel mooi. Dat gaat lukken, want dit is mijn laatste punt. Hoe kan de Staatssecretaris zeggen dat we te maken hebben met leerlingen die ergens moeite mee hebben? Dit is niet «ergens moeite mee hebben», dit is een handicap. Ik geef mezelf maar even als voorbeeld: op de middelbare school had ik moeite met wiskunde. We weten dat de Staatssecretaris soms moeite heeft met rekenen. Dat geeft allemaal niet. Dat nam niet weg dat ik gewoon mijn examen wiskunde moest doen en dat de Staatssecretaris gewoon moest rekenen op zijn niveau. In dit geval hebben we echter niet te maken met mensen die ergens moeite mee hebben, maar met mensen die een handicap hebben. Deze mensen moeten dus een passend aanbod krijgen. Ik maak me dan ook zorgen over de uitspraak van de Staatssecretaris dat de examens voor iedereen gelijk moeten zijn. Wil hij hier toezeggen dat hij in het vervolg de Kamer zelf actiever informeert over dit soort aanpassingen die hij doet naar aanleiding van oproepen uit de Tweede Kamer? Ik moet namelijk concluderen dat hij dit nu, naar aanleiding van hetgeen besproken is in de debatten, niet op een juiste manier heeft gedaan.

De heer **Bisschop** (SGP): Voorzitter. Passend onderwijs. Voor ieder kind een passende plek in het onderwijs. Daar is de SGP het nog steeds zeer mee eens, om verschillende redenen. Uit de voortgangsrapportage blijkt echter dat de uitwerking ervan nog wel eens lastig is. Veel leraren en schoolleiders zeggen dat passend onderwijs vooral betekent dat er meer kinderen in het reguliere onderwijs komen dan reëel is. Regelmatig wordt de suggestie gewekt dat het speciaal onderwijs leegstroomt. Dat is niet de werkelijkheid, maar hoe zit het echt? Is de Staatssecretaris bereid om bij de voortgangsrapportages ook per samenwerkingsverband inzichtelijk te maken hoe de verdeling van het aantal leerlingen tussen het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs door de jaren heen is verlopen? Dan hebben we er duidelijke cijfers bij. Die vergelijking kan wellicht nuttig zijn bij de verdere ontwikkeling van passend onderwijs.

Wat heeft passend onderwijs nodig om te slagen? Ik noem een aantal punten. Passend onderwijs vraagt een zo licht mogelijke ondersteuning, ondersteuning die de leerling nodig heeft, maar ook niet meer dan dat. Er moet dus zo veel mogelijk in het reguliere onderwijs plaatsvinden, tegen zo beperkt mogelijke kosten. Dat is een nobel streven. De SGP heeft vernomen dat dit in het cluster 2-onderwijs nog niet het geval is. Behalve over doven en slechthorenden gaat dit cluster ook over kinderen met een spraakontwikkelingsstoornis. Scholen en logopedisten geven aan dat ze prima ondersteuning kunnen leveren binnen de school, maar het systeem biedt hierbij geen financiële ondersteuning. De financiering voor deze kinderen verloopt gedwongen via cluster 2. Daardoor kan minder maatwerk worden geleverd dan wenselijk is, terwijl de zorg duurder is dan nodig. Dat spoort niet met de gedachte van passend onderwijs. Welke ruimte wil de Staatssecretaris bieden voor alternatieven?

Passend onderwijs vraagt om oplossingen op maat. Dat betekent dat er niet voor iedere leerling onderwijs op school is. Er zijn allerlei redenen waarom een alternatief aanbod soms, al dan niet tijdelijk en al dan niet onder de verantwoordelijkheid van de school, beter is. De Leerplichtwet 1969 houdt hier helaas onvoldoende rekening mee, maar goed, in 1969 kenden we ook nog niet het passend onderwijs. De huidige toepassing ervan is vooral te strikt of te zeer een keurslijf. De Staatssecretaris stelt voor om kinderen die een alternatief aanbod nodig hebben, tijdelijk in de categorie «ziek» te stoppen. Dat vindt de SGP geen gezond plan. Er moet gewoon een regeling komen die recht doet aan de behoefte van kinderen, waarbij ouders en scholen zich niet in allerlei bochten hoeven te wringen om uiteindelijk zelfs een strafzaak te kunnen ontlopen. Een vrijstelling wegens gewichtige redenen klinkt wat gekunsteld om voor deze kinderen een oplossing te zijn. Kunnen we binnenkort een voorstel, of zelfs een wetsvoorstel, verwachten voor een duidelijke regeling? Misschien is het goed om hierbij aan te tekenen dat wij ons binnen onze fractie beraden op het ter hand nemen van een initiatiefvoorstel op dit punt. Wij verkennen de mogelijkheden daartoe. Dat voorstel zal zowel betrekking hebben op thuisonderwijs als op thuiszitters en onderwijs op een andere locatie dan op school. Ik weet dat de Staatssecretaris daar ook mee bezig is. Het zou een goede zaak zijn als er iets komt. Ik vind het zelfs dringend noodzakelijk dat er iets komt. We willen de Staatssecretaris niet voor de voeten lopen, maar we dringen aan op spoed.

Passend onderwijs vraagt om daadkracht. Helaas lukt het te vaak niet om een plek te vinden voor een kind dat extra ondersteuning nodig heeft. De Staatssecretaris stimuleert samenwerkingsverbanden om met gemeenten af te spreken wie bij knelpunten de knoop moet doorhakken. Er zijn gelukkig ook goede voorbeelden van. Door het ontbreken van een wettelijke verplichting bestaat echter nog steeds veel terughoudendheid. De SGP ziet hierin een belangrijke rol voor gemeenten. Zij hebben immers de verantwoordelijkheid om voldoende plekken in het onderwijs te bieden. Waarom maakt de Staatssecretaris geen einde aan de onduide-

lijkheid door een heldere regeling te treffen? Gemeenten hebben in ieder geval doorzettingsmacht voor zover die het openbaar onderwijs betreft. Ik kan me voorstellen dat op dit terrein in overleg met het bijzonder onderwijs ook duidelijke, bindende afspraken worden gemaakt. Ik nodig de Staatssecretaris uit om hierop te reflecteren.

Passend onderwijs vraagt om minder rompslomp. Als ik dit hardop zeg, krijg ik weer een knoopje in mijn maag. Het gaat namelijk blijkbaar niet vanzelf. Soms wordt de kraan juist opengezet terwijl iedereen aan het dweilen is. Samenwerkingsverbanden ontvangen brieven van de inspectie waarin gevraagd wordt om tweemaandelijks een registratie van thuiszitters aan te leveren. We moeten dat eens tot ons door laten dringen: de inspectie schrijft samenwerkingsverbanden aan met de opdracht om tweemaandelijks een registratie van thuiszitters aan te leveren. Ik heb begrepen dat de aanleiding hiervoor een verzoek van de Staatssecretaris is. Dit levert in de praktijk een enorme rompslomp op, terwijl de registratie juist wettelijk bij de leerplichtambtenaren, dus bij de gemeenten, is neergelegd. Zou dit dubbele werk misschien ook onder rompslomp kunnen vallen, vraag ik ironisch en retorisch. Hoe geloofwaardig is het dat de inspectie aan scholen uitleg geeft over feiten en fabels inzake haar wettelijke kaders, wanneer zij zulke brieven moet versturen die volledig buiten de wettelijke kaders vallen? De SGP vindt dat we hiermee zo snel mogelijk moeten stoppen. Als de registratie niet naar tevredenheid werkt, moeten we daarvoor een goede regeling treffen. Het opleggen van extra lasten zonder wettelijke verplichting, valt daar volgens de SGP niet onder. Ik verneem daarop graag een reactie.

De SGP constateert dat er grote verschillen zijn tussen samenwerkingsverbanden. In bepaalde regio's neemt de hoeveelheid formulieren toe, maar in andere regio's wordt juist veel sneller gewerkt. Kan de Staatssecretaris aangeven of hij hierin al een bepaald patroon ziet? Zijn er bijvoorbeeld bepaalde bestuursmodellen die juist wel of juist minder tot rompslomp leiden? Kan de overheid met bijvoorbeeld good practices een adviserende, ondersteunende rol daarin vervullen voor het welslagen van het passend onderwijs?

Passend onderwijs vraagt in ieder geval om zorgvuldigheid. De SGP is daarom blij dat de regels inzake spellingscontrole worden uitgesteld. Hoe kan het eigenlijk dat wijzigingen in examenregels niet standaard voorafgaand aan het examenjaar worden doorgevoerd? Het kan toch niet zo zijn dat tijdens de rit de spelregels worden veranderd? Naast de tijdelijke maatregel vindt de SGP het belangrijk dat er een oplossing komt die zowel recht doet aan leerlingen met dyslexie als aan de status die we aan een diploma willen geven. Spellingscontrole lijkt hiervoor niet het meest geschikte middel. In hoeverre is het gezien de problematiek nodig om leerlingen met dyslexie helemaal uit te zonderen van het onderdeel spelling? Dat is toch een niet onbelangrijk deel van de taalvaardigheid.

De gedachte achter passend onderwijs omarmt de SGP van harte. Wij zien daarin een grote toegevoegde waarde, zowel voor de leerlingen die de extra ondersteuning nodig hebben als voor de leerlingen die deze niet nodig hebben. We hebben dat een- en andermaal betoogd en blijven dat van harte steunen.

Er zijn samenwerkingsverbanden die naar de mening van zowel de betrokken scholen als de samenwerkingsverbanden zelf, fantastisch functioneren. Laten we niet vergeten om onze zegeningen te tellen. Ik hecht eraan om dat te benoemen, mede gezien alle somberheid die bijna automatisch uit zo'n voortgangsrapportage spreekt of naar aanleiding daarvan naar voren komt. Laten we ook heel duidelijk oog hebben voor de knelpunten en de risico's. Ik constateer aan de hand van de contacten die ik in het veld heb, dat sommige samenwerkingsverbanden dreigen uit te groeien tot een soort bureaucratische tussenlaag, een soort eeltlaag tussen beleid en onderwijs. Dat is een uiterst kwalijke zaak. Ik constateer

ook dat de administratieve eisen die soms gesteld worden, daaraan een substantiële bijdrage leveren.

De **voorzitter**: U hebt nog één minuut.

De heer **Bisschop** (SGP): Fantastisch!
Daardoor wordt een adequate realisatie van de doelstellingen van passend onderwijs gefrustreerd. Op zijn minst komen die doelstellingen onder spanning te staan.
Ik sluit af. Het kan zomaar zijn dat de komende tijd, dit jaar, beslissend is voor het succes of het falen van het passend onderwijs. Er is mij veel aan gelegen om passend onderwijs tot een succes te maken. Wat gaat de Staatssecretaris doen om het succes van het passend onderwijs te waarborgen? Dit mag niet falen, want daarvoor is het te kostbaar en te goed.

De heer **Van Meenen** (D66): Ik hoor de heer Bisschop altijd graag spreken over het onderwijs, maar er is één punt waarover ik verder wil spreken met hem: de doorzettingsmacht. Ik heb de heer Bisschop zo verstaan dat hij zei: het is belangrijk dat op een gegeven moment een besluit wordt genomen over een kind et cetera. Vervolgens gaf hij als voorbeeld dat de doorzettingsmacht voor het openbaar onderwijs bijvoorbeeld bij de gemeente belegd zou kunnen worden. Dat roept automatisch de vraag op hoe dat voor het bijzonder onderwijs geregeld zou moeten zijn. Is het voor de partij van de heer Bisschop aanvaardbaar dat er een doorzettingsmacht is ten opzichte van het bijzonder onderwijs en, zo ja, bij wie zou die dan moeten berusten?

De heer **Bisschop** (SGP): Zoals ik het zie – ik laat mij graag door de Staatssecretaris corrigeren als ik het niet juist zie – berust qualitate qua de doorzettingsmacht ten aanzien van het openbaar onderwijs op dit moment al bij de gemeenten. In mijn optiek kan het niet zo zijn dat twee derde van het onderwijs niet betrokken is bij doorzettingsmacht. Daarom pleit ik ervoor dat al die scholen, en eventueel samenwerkingsverbanden, met de gemeenten om tafel gaan om afspraken te maken, met inachtneming van ieders identiteit. Laten zij op die manier voorkomen dat er meer thuiszittende leerlingen komen. Daarbij zou ik het liefst het totale onderwijsveld betrekken op basis van goed en redelijk overleg. Dat zou de gemeente kunnen zijn. Als het een ander orgaan kan zijn dat als onafhankelijke instantie kan opereren – op zichzelf ben ik er huiverig voor om die te creëren, maar stel dat dit mogelijk is – is dat voor mij bespreekbaar. Doorzettingsmacht is één aspect om het aantal thuiszittende leerlingen te verminderen en is niet de enige lijn. Daarnaast heb je ook de lijn van maatwerk nodig, van scholen die flexibel dingen kunnen aanbieden.

De **voorzitter**: Nu ga ik toch even ingrijpen. Uw antwoord is hartstikke helder.

De heer **Van Meenen** (D66): Ik weet niet hoe helder het is. Daarom ga ik mijn vraag proberen iets anders te formuleren. Doorzettingsmacht is doorzettingsmacht. Als direct schoolbestuur ben je dan niet meer aan zet en wordt over jou beslist dat een bepaalde leerling bij jou het onderwijs gaat volgen. Mijn vraag aan de heer Bisschop is heel concreet: is het voor hem denkbaar en aanvaardbaar, en misschien wel nodig, dat voor het bijzonder onderwijs geldt dat een daarbuiten staande onafhankelijke instantie bepaalt dat een leerling op een bijzondere school wordt geplaatst, ook als het bestuur daar eventueel anders over denkt? Een simpel «ja» of «nee» volstaat.

De heer **Bisschop** (SGP): Dat is de charme van een eenvoudige vraag: je kunt die met «ja» of «nee» beantwoorden. Dat wil ik toch niet doen. Ik ben het er van harte mee eens dat een doorzettingsmacht ergens belegd moet worden, maar ik bedoelde aan te geven dat er bepaalde randvoorwaarden zijn waaraan voldaan moet worden. De identiteit van de school is en blijft een belangrijk punt. Maatwerkoplossingen blijven een belangrijk punt. Eventuele specialisaties in zorgaanbod van scholen zijn ook zo'n punt. Het antwoord is: ja, mits er vooraf heldere randvoorwaarden zijn geformuleerd.

De heer **Van Meenen** (D66): Voorzitter ...

De **voorzitter**: Ik zie dat mevrouw Voortman ook een vraag wil stellen op hetzelfde punt, mijnheer Van Meenen. Misschien stelt zij de vraag die u had willen stellen.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): De heer Bisschop zei dat de identiteit van de school één randvoorwaarde is die moet worden meegenomen als het gaat om het bepalen van doorzettingsmacht. Betekent dit dat de heer Bisschop vindt dat een bijzondere school mag zeggen op het moment dat een bepaald kind op die school moet komen: nee, dat willen wij niet hebben? Ja of nee?

De heer **Bisschop** (SGP): Ja, maar dat is toch de situatie? Een bijzondere school voert toch een toelatingsbeleid? Juist in het openbaar onderwijs is het recht op toelating vrij belegd. Een bijzondere school ontleent zijn bestaansrecht juist aan de formulering van de eigen identiteit. De consequentie daarvan is dat instemming met de identiteit gevraagd mag worden. Ik snap het probleem in de vraag eigenlijk niet.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Volgens mij is het punt het volgende. De heer Bisschop zegt: doorzettingsmacht is prima, zolang die maar niet van toepassing is op het bijzonder onderwijs. Zo vat ik het standpunt van de heer Bisschop op.

De heer **Bisschop** (SGP): Nu is de misvatting die ten grondslag ligt aan deze vraag, duidelijk. Ik zeg dat dus niet. Ik ben bereid om mee te denken om de doorzettingsmacht ergens te beleggen. Die doorzettingsmacht moet wel aan bepaalde kaders verbonden zijn. Een van die kaders is rekening houden met de identiteit van de school. Een andere voorwaarde is dat de school die wordt aangewezen ook daar de beste specialisatie in heeft, dus meer vanuit de zorgvraag. Mijn antwoord is nadrukkelijk dat ik vind dat het hele onderwijsveld daarbij betrokken moet zijn, en dan niet top-down, maar op basis van goed overleg. Daar hebben we dit soort algemene voorzieningen ook voor. Er moet echter wel rekening gehouden worden met de eigenheid van de school. Dat is mijn verhaal.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Ik kan toch niet anders dan hier ook nog even op doorvragen. Ik heb zelf gevraagd of de Onderwijsraad een onderzoek wil doen naar de zorgplicht aan de ene kant en artikel 23 aan de andere kant. Bij mij zijn er namelijk signalen binnengekomen dat er scholen zijn die kinderen weigeren en die zeggen dat zij dat doen op basis van de identiteit, terwijl de ouders vermoeden dat de kinderen geweigerd worden op basis van de beperking. Dat willen we voorkomen. Daarom is het ontzettend goed dat ook de heer Bisschop aangeeft dat er een doorzettingsmacht moet komen, ook in het bijzonder onderwijs. Ik wil hem uitdagen. Als we met elkaar zeggen dat de doorzettingsmacht onafhankelijk moet zijn en dat we die bij de gemeente neerleggen, zowel voor het openbaar als het bijzonder onderwijs, kan de heer Bisschop daar dan mee instemmen?

De heer **Bisschop** (SGP): Ik heb er nooit een misverstand over laten bestaan dat je absoluut geen medelijden moet hebben met een bijzondere school als die de echte of de gepretendeerde identiteit misbruikt om kinderen met een bepaalde zorgvraag af te wijzen. Die moet je gewoon aanpakken en in de kraag vatten. Bij scholen die serieus werk maken van hun identiteit, kan het meespelen. Ik vind het dan een legitiem argument dat op grond daarvan gezegd wordt: wij kunnen te weinig voor uw kind betekenen. Dat heeft namelijk tegelijkertijd ook allerlei pedagogische dimensies. Nogmaals, als we nadenken over de vraag waar we de doorzettingsmacht beleggen, is de gemeente voor mij een instantie die absoluut in beeld is. Ik kan ook wel andere instanties bedenken waarbij het belegd kan worden, zoals de onderwijsinspectie. Daar wil ik wel naar zoeken. Ik vind wel dat het totale onderwijsveld erbij betrokken moet zijn, met respect voor de identiteit van iedere school.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Het is fijn dat de heer Bisschop de leerplichtambtenaren de mogelijkheid wil geven om de doorzettingsmacht uit te oefenen en scholen achter de broek te zitten. Even voor de duidelijkheid stel ik de volgende vraag. Wil de heer Bisschop het belang van de school boven het belang van het kind stellen, of, andersom geformuleerd, wil hij het belang van het kind ondergeschikt maken aan de identiteit, ook als de school de beste zorgstructuur heeft voor het betreffende kind?

De heer **Bisschop** (SGP): Dit is mij veel te veel gedacht vanuit een tegenstelling. Het kind heeft niet alleen een bepaalde zorgbehoefte, maar heeft ook net zo goed behoefte aan een veilige omgeving qua levensbeschouwing en overtuiging. Dit zijn geen dingen die je tegen elkaar kunt uitspelen. Je moet juist de complexiteit in het geheel nemen en daarna zoek je naar de school waarop zo'n kind het beste thuis is. Dan kunnen zorgbehoefte en identiteit soms enige spanning opleveren. Als je dat signaleert, moet je goed bekijken of je dat kind misschien op een andere school beter tot zijn recht kunt laten komen.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Ik wil hier nog met een korte zin op reageren, voorzitter.

De **voorzitter**: De antwoorden duren lang, dus een heel korte zin met een kort antwoord.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Als zo'n school qua zorg de beste plek is, dan moet zo'n leerplichtambtenaar dus toch kunnen zeggen dat de betreffende school die leerling moet aannemen. Of niet?

De heer **Bisschop** (SGP): Wij kennen in Nederland de vrijheid van onderwijs in de zin dat de scholen het recht hebben om een eigen beleid in dezen te voeren. Ik denk niet dat we dat moeten opgeven. Je kunt ondanks dat net zo goed afspraken maken op lokaal of regionaal niveau over de wijze waarop scholen hiermee kunnen omgaan. Daarvan moet je geen enkele school uitsluiten. Als je heldere afspraken maakt, dan kun je die doorzettingsmacht inderdaad beleggen.

Mevrouw **Straus** (VVD): Voorzitter. We spreken vandaag over passend onderwijs, onderwijs dat kinderen niet langer zou labelen maar zou uitgaan van de talenten van het kind. De VVD is daar voorstander van. Wij geloven in het recht van elk kind op goed en bij hem of haar passend onderwijs. Dat is niet alleen voor de kinderen die het betreft van onschatbare waarde, maar ook voor de maatschappij als geheel. Al deze talenten hebben we nodig om ook in de toekomst Nederland het mooie land te laten blijven dat het nu is. Talent is te kostbaar om te verspillen. De essentie moet dan ook zijn: wat heeft het individuele kind nodig om zijn of

haar talent te kunnen ontwikkelen? We zijn nu anderhalf jaar verder. Juist op het punt van het individuele kind valt nog wel wat te verbeteren. Ik benoem vandaag een aantal punten waarop nog verbeteringen nodig zijn. «Maatwerk» is voor de VVD het sleutelbegrip. Juist omdat kinderen niet altijd in het ideale plaatje passen, gaat het om de vraag wat een kind nodig heeft om wel onderwijs te kunnen volgen. De Staatssecretaris heeft de mogelijkheden om maatwerk te bieden uitgebreid. Een deel van het onderwijs kan ook buiten de school gevolgd worden. Zelfs private onderwijsinitiatieven kunnen ingeschakeld worden. Door dit nieuwe maatwerk zijn er nog meer mogelijkheden om passend onderwijs aan te bieden, maar daarmee is het papier nog niet omgezet in de praktijk. Ik vraag de Staatssecretaris dan ook om vaart te maken met de invoering hiervan. Nog te veel kinderen gaan niet naar school. Deze kinderen zijn volgens de VVD vaak de dupe van scholen die hun zorgplicht niet serieus nemen. Hoe verhoudt zich dat tot de wet? Worden scholen die kinderen weigeren op de vingers getikt? Doet de inspectie hier al onderzoek naar? Mag ik ervan uitgaan dat bij tekortkomingen daadwerkelijk een bekostigingssanctie volgt? Ik krijg graag een heldere toezegging.
Er is aan de ene kant de leerplicht, waaraan ouders zich moeten houden, en aan de andere kant de zorgplicht, waaraan scholen zich moeten houden. Toch werkt het vaak niet. Ouders zitten met de handen in het haar en kiezen uit wanhoop soms voor een leerplichtontheffing, zoals Ieder(in) in zijn brief schrijft. Daarnaast hoor ik dat kinderen vaak toch weer gelabeld worden en in een hokje van hun aandoening worden gestopt, waar ouders en kind helemaal niet gelukkig mee zijn. Dat kan wat ons betreft echt niet. Passend onderwijs zou niet moeten gaan over de labels, maar over de vraag wat het individuele kind wel kan. Soms moet er gepast en gemeten worden, moeten mensen bij elkaar gebracht worden en moeten procedures op elkaar worden afgestemd et cetera. Daarvoor heeft de Staatssecretaris onderwijsconsulenten, onderwijszorgconsulenten en een tijdelijk interventieteam ingesteld. Ik snap dat en vind dat voor de beginfase ook prima, maar ik wil er uiteindelijk wel naartoe dat we duidelijkheid hebben voor ouders en kinderen zonder te veel bureaucratie. Het rapport van de Kinderombudsman geeft daarvoor aanknopingspunten. Daarin wordt aangegeven dat er doorzettingsmacht geregeld moet worden zodat in een regio kinderen op een school geplaatst kunnen worden, ook als ouders en school er in eerste instantie niet samen uitkomen. Echter, slechts in 60% van de samenwerkingsverbanden is dit nu geregeld. Wat de VVD betreft, gaan we regelen dat alle scholen gaan werken met één aanspreekpunt, één persoon die ervoor zorgt dat kinderen niet thuiszitten, maar deelnemen aan het onderwijs. Diegene moet de kinderen ook op school kunnen plaatsen als men er samen niet uitkomt, maar die ook de leerplicht kan handhaven wanneer ouders niet willen meewerken.
We zouden daarvoor kunnen kijken naar de rol van de leerplichtambtenaar. Het doel is immers om zo veel mogelijk leerbare kinderen naar school te laten gaan. De leerplichtambtenaar richt zich nu alleen op de verantwoordelijkheid van ouders. Ik denk dat de leerplichtambtenaar ook een rol zou kunnen vervullen om ervoor te zorgen dat de kinderen daadwerkelijk naar school gaan en dat de zorgplicht van scholen daadwerkelijk invulling krijgt. De leerplichtambtenaar kan dan de schakel worden tussen onderwijs, ouders, gemeente, inclusief jeugdzorg, die daar ook vaak mee samenvalt. Deze leerplichtambtenaar, of leerrechtambtenaar 2.0, moet samen met ouders en scholen op zoek gaan naar een oplossing, eventueel met maatwerk. Ook is hij de stok achter de deur om er samen uit te komen. Ik vraag de Staatssecretaris om deze leerplichtambtenaar 2.0 te onderzoeken en de Kamer hierover te informeren voor het meireces.
Bij inclusief, en dus bij passend onderwijs hoort dat je leerlingen niet indeelt op leeftijd, maar op mogelijkheden. Je stelt het kind echt centraal.

Niet alleen in het regulier onderwijs, maar ook in het speciaal onderwijs loopt de ontwikkeling van leerlingen niet altijd synchroon met het feit dat ze ouder worden. Daarom vallen speciaal basisonderwijs en speciaal voortgezet onderwijs onder dezelfde regelgeving en wordt erover nagedacht om het speciaal onderwijs onder de Wet op het primair onderwijs te brengen en het voortgezet speciaal onderwijs onder de Wet op het voortgezet onderwijs. Maar gezien de discussie die we onlangs in de Kamer hebben gevoerd over vroegselectie en het dichter bij elkaar brengen van po en vo is dit wat de VVD betreft echt een route die we opnieuw zouden moeten bezien. We zijn er namelijk geen voorstander van om de knip tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs ook nog eens in het speciaal onderwijs verder te vergroten. Een van de minpunten van de huidige inrichting is namelijk dat die knip er nu is tussen samenwerkingsverbanden in het po en die in het vo. Dat zijn twee gescheiden werelden waardoor de ondersteuning voor het kind aardig in het gedrang komt. Wanneer je de ondersteuning voor je kind in het basisonderwijs hebt geregeld, kun je bij overgang naar het middelbaar onderwijs weer opnieuw beginnen in een samenwerkingsverband met weer andere regels. Is dat nu wel echt het kind centraal stellen?
Een mooi voorbeeld van echt inclusief onderwijs is waar speciaal basisonderwijs en regulier basisonderwijs in elkaar overlopen, waarbij de mogelijkheden van kinderen centraal staan in plaats van het systeem. Daarvoor hebben we twee jaar geleden de symbioseregeling verruimd. Ik zie echter dat scholen die deze onderwijsvorm in praktijk brengen, tegen de grenzen van deze regeling aanlopen. Is de Staatssecretaris bereid om met deze scholen in gesprek te gaan om te bezien welke mogelijkheden er voor hen zijn?
We zijn blij dat de Staatssecretaris het besluit om leerlingen met dyslexie geen spellingscontrole meer te laten gebruiken, heeft teruggedraaid. Leerlingen beginnen al in het vooreindexamenjaar met hun voorbereidingen op het eindexamen. Als dan een halfjaar voor het eindexamen ineens de spelregels gewijzigd worden, is dat niet fair. Het blijft voor ons echter een groot punt van zorg dat we in Nederland zo veel meer leerlingen met dyslexie hebben dan in de ons omringende landen en dat dit aantal ook nog zo enorm is toegenomen in de laatste jaren. We krijgen daarop graag een reactie van de Staatssecretaris, want we willen er graag meer van weten hoe dat zit om te bekijken of we daar iets aan kunnen doen.

De heer **Rog** (CDA): Mevrouw Straus zei dat we niet halverwege het jaar de spelregels omtrent de spellingchecker voor dyslectische kinderen bij de examens moeten veranderen. Waarom wilde mevrouw Straus dan wel halverwege het jaar de spelregels rond de rekentoets veranderen? Wat is de visie van mevrouw Straus op het gebruik van de spellingchecker in de toekomst?

Mevrouw **Straus** (VVD): Wat ontbrak, en waarnaar ik echt gezocht heb, is een onderbouwing van deskundigen of we in de toekomst wel of niet zouden moeten werken met de spellingcheck. De Staatssecretaris heeft dit besluit uitgewerkt. Ik ben het zeer met de vraag van de heer Rog eens om de Kamer veel meer te betrekken bij dat soort wijzigingen in het Examenbesluit. Ik ga ervan uit dat de Staatssecretaris dat zal toezeggen en dat hij daarbij beter zal onderbouwen wat de visie van deskundigen is op het gebruik van de spellingscontrole. Ik ben er niet deskundig in en kan dat niet beoordelen. Het enige wat ik wel met collega Rog eens ben, is dat die kinderen een even eerlijke kans moeten krijgen. Zeker degenen die echt dyslexie hebben, hebben er recht op om daar hulpmiddelen bij te krijgen. We zijn het er ook mee eens dat zij extra tijd kunnen krijgen en dat vaak grotere letters of auditieve hulpmiddelen ingezet worden. Nogmaals, ik

ben geen dyslexiedeskundige en kan niet beoordelen of dit het juiste besluit op het juiste moment is.

De heer **Rog** (CDA): Dat is een eerlijk en duidelijk antwoord. Kan mevrouw Straus wel zover gaan dat dyslexie niet kan worden beschouwd als «moeite hebben met iets», maar dat dyslexie echt moet worden gezien als een beperking, als een handicap voor leerlingen en dat passend onderwijs en maatwerk, waar de VVD het zo vaak over heeft, bij uitstek toch in de examens van toepassing zouden moeten zijn voor deze leerlingen?

Mevrouw **Straus** (VVD): Mijn eigen dochter heeft een dyslexie-indicatie. Ik herken het probleem van dichtbij. Zij heeft gelukkig een lichte variant, dus wij proberen weinig of geen hulpmiddelen te gebruiken om haar op die manier te helpen de gewone route te volgen. Ik weet dus heel zeker dat dit voor sommige leerlingen wel een probleem is. Daar hoeft de heer Rog verder geen vraagtekens bij te plaatsen.
We hebben bezorgde berichten gehoord over het doveninternaat in Haren. De Staatssecretaris heeft de ontmanteling met een jaar uitgesteld, maar ik vraag hem of er zicht is op passend alternatief onderwijs voor deze kinderen. Is dat er? Of moeten we toch tot de conclusie komen dat deze doelgroep een eigen aanpak rechtvaardigt? Ik hoor graag hoe de Staatssecretaris daartegen aankijkt.
Ik heb nog één thema: de meervoudig gehandicapte kinderen. Twee weken geleden was ik op bezoek bij de tyltylschool de Maasgouw in Maastricht. Op deze school zit Mick. Hij is meervoudig gehandicapt en heeft de eerste zeventien jaar van zijn leven vrijwel niet kunnen communiceren, maar trots als een pauw vertelde hij mij wie hij is, wat zijn lievelingseten is, wie zijn favoriete begeleider in de school is en wat voor weer het op dat moment was. Hij deed dit door met één vinger het juiste vakje op zijn communicatiescherm aan te raken dat voor hem, geholpen door de school, was ontwikkeld. Mede door zijn computer is hij nu in staat om te communiceren met zijn omgeving, om keuzes te maken, om zijn gevoelens te uiten, om de aandacht te vragen of om iemand te roepen. Wat een wereld is er voor deze jongen opengegaan. Wat een ontwikkeling maakt hij nu door omdat hij zich nu kan uiten. Dit soort voor ons kleine dingen zijn grote stappen voorwaarts voor deze kinderen. Dat is wat zij leren op deze scholen en dat is waar de mensen op deze scholen aan werken: een klein stukje meer zelfredzaamheid en eigenwaarde. Wie nog nooit zo'n school heeft bezocht, zou dat echt eens moeten doen. Het is een dusdanig specifieke doelgroep dat eigenlijk meteen overduidelijk is welke kinderen het hier betreft. De vraag is dan ook of er niet met de tyltylscholen bekeken kan worden in hoeverre deze bovenregionale voorziening op een betere of efficiëntere manier in passend onderwijs ingepast zou kunnen worden.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Ik heb ook een vraag over de positie van leerlingen met een ernstige meervoudige beperking. Ik heb het dan over de leerlingen die, weliswaar in een aparte klas, juist naar een reguliere school gaan. Zij kunnen geen aanspraak maken op onderwijsbekostiging en op de regeling bijzondere kosten en zijn afhankelijk van incidentele subsidies en donaties. Ik vraag mij af of de VVD-fractie ook niet vindt dat we de regeling die we nu hebben voor het speciaal onderwijs, zouden moeten verruimen, ook om deze kinderen naar school te kunnen laten gaan en de bekostiging daarvan goed te regelen.

Mevrouw **Straus** (VVD): Daarover zou ik later in mijn betoog iets zeggen. Als mevrouw Voortman dat goed vindt, kom ik er zo meteen op terug.
Namens de schooldirecteur van de tyltylschool bedank ik de Staatssecretaris voor de regeling van de EMB-gelden. De directeur zei: o, die procedure was duidelijk en vlot! Dat was voor hem een verademing. In de

motie-Elias/Ferrier, die ik al vaak in deze debatten over onderwijs heb aangehaald, wordt de regering gevraagd om voor deze kinderen een passende aanpak zonder te veel bureaucreatie te organiseren. Dat zou toch veel makkelijker moeten kunnen dan dat de directeur aanwezig moet zijn bij elke vergadering van de tien of meer samenwerkingsverbanden waarin zo'n school vertegenwoordigd is.
Ik kom bij het punt van mevrouw Voortman. In een van de vorige AO's over passend onderwijs heb ik gesproken over mijn voormalig collega, Odet Stapel, die is gaan strijden voor een menswaardig bestaan voor haar meervoudig gehandicapte zoon. Haar adagium is: «Ieder die ademt, kan leren. Ieder die ademt, wil leren.» Ik hoop voor haar dat er ruimte is om haar kleinschalige oplossing, die zij met zorggeld bekostigt, op te nemen in de maatwerkoplossingen die de Staatssecretaris nu heeft aangegeven. Ik wil heel graag het boek dat zij geschreven heeft over haar zoektocht om voor haar zoon de beste oplossing te vinden, overhandigen aan de Staatssecretaris. Het heet «Een kind met kansen».

De **voorzitter**: Als u het boek aan de griffier geeft, zorgt zij ervoor dat het bij de Staatssecretaris komt.
Mevrouw Voortman heeft een vraag voor u.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Ik neem aan dat mevrouw Straus vraagt of die ruimte er is omdat zij vindt dat die er moet komen.

Mevrouw **Straus** (VVD): Precies. Ik vind dat die ruimte er moet komen. Ik zie dat deze vaak private zorginitiatieven ook werken aan ontwikkeling van kinderen. Dan is de vraag of «ontwikkeling» zorg of onderwijs is. Ik lees tussen de regels door in de maatwerkoplossing van de Staatssecretaris dat hij aangeeft dat particuliere initiatieven kunnen worden ingezet voor maatwerkoplossingen. Dan kan het best zo zijn dat daar een aantal randvoorwaarden aan gesteld worden en dat men bijvoorbeeld een ontwikkelplan moet maken en dat daar deskundigheid achter zit om dat plan vervolgens te realiseren. Je kunt ook zeggen dat het een school moet zijn die deze constructie in ieder geval faciliteert. Wat mij betreft, moet het binnen de randvoorwaarden wel mogelijk zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Straus, u hebt nog één minuut spreektijd.

Mevrouw **Straus** (VVD): Ik ga afronden. Ik wil in ieder geval één ding benoemen. Bij wat de heer Bisschop heeft gezegd over het tijdelijke gebruik van artikel 11d, dat gaat over het oprekken van de maatwerkmogelijkheden, sluit ik mij aan. Deze kinderen zijn in mijn optiek niet ziek. Het gaat echt erom dat in maatwerk wordt voorzien. Ik zou graag een structurele oplossing willen zien dat deze kinderen niet bestempeld worden als «ziek», maar gewoon als «bijzondere oplossing gevraagd», «bijzonder maatwerk gevraagd» of «bijzondere persoonlijke omstandigheden».
De richting die we met passend onderwijs zijn ingeslagen is wat mij betreft de juiste, maar we zijn er nog niet. Het individuele kind en zijn talenten staan wat ons betreft centraal, maar vaak nog te veel op papier. Wat de VVD betreft, gaan we er nu vooral zorgen dat dit ook praktijk wordt.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Voorzitter. Ik vervang vandaag mijn collega Grashoff, die in de plenaire zaal ook een belangrijk debat voert. We moeten constateren dat het passend onderwijs nog niet steeds niet overal naar behoren werkt. Anderhalf jaar na de inwerkingtreding van het passend onderwijs zijn er nog steeds invoeringsproblemen. Dat zou niet mogen, vooral niet omdat enkele conclusies uit de achtste voortgangsrapportage en de laatste cijfers over thuiszitters niet nieuw zijn. Zo zitten nog

steeds te veel kinderen thuis en is er nog steeds geen goede doorzettingsmacht als instellingen er niet uitkomen. GroenLinks vindt het dan ook een goede zaak dat de Kinderombudsman met een eigen rapport is gekomen over het passend onderwijs. Hij benadrukt daarin de urgentie van de problemen. Zijn conclusie is veelzeggend: het passend onderwijs maakt zijn belofte nog niet waar. Voor mijn fractie begint de tijd nu wel te dringen omdat het niet valt uit te leggen dat er anderhalf jaar na dato nog steeds regio's zijn met veel problemen. Een van die problemen is de veelbesproken doorzettingsmacht. Wie hakt nu wanneer de knoop door wanneer ouders, school, jeugdzorg en samenwerkingsverband er niet uitkomen? De grens tussen de verantwoordelijkheid van de school, die de zorgplicht heeft, en andere partijen wordt vaak als lastig ervaren. Hoeveel samenwerkingsverbanden hebben nu doorzettingsmacht? Het lijkt te blijven hangen op 60%, maar zouden we niet toe moeten groeien naar de situatie waarin elk samenwerkingsverband doorzettingsmacht heeft? Is het ook niet tijd dat we dit verplicht gaan stellen en gaan beleggen bij de leerplichtambtenaar? Voor mijn fractie is het belangrijk dat er zo weinig mogelijk getouwtrek is tussen de partijen en dat ouders niet verdwalen in de vele regels, wetten en voorwaarden. De Kinderombudsman verwoordt het als: «Soms ontstaat het beeld dat kinderen niet de op de eerste plek staan. Dat is onacceptabel.»
Ook de laatste brief over het aantal thuiszitters laat een gedifferentieerd, maar uiterst onbevredigend beeld zien. Het absolute verzuim daalt iets, maar het langdurig relatief verzuim stijgt. Ook stelt de Staatssecretaris tegen de verwachting in dat er weer meer vrijstellingen worden afgegeven. De trend lijkt daarbij eerder omhoog dan omlaag te gaan. Wel ontbreekt in de brief nog de analyse van de groei van het aantal ontheffingen. Kan de Staatssecretaris nader ingaan op de groei? Wat is hiervan de oorzaak?
De doelstelling van de Staatssecretaris dat anno 2020 geen kind langer thuiszit dan drie maanden lijkt daarom moeilijk haalbaar te zijn. Gelukkig ziet de Staatssecretaris dat zelf ook en neemt hij extra maatregelen. Een van de maatregelen is het verruimen van de regels om onderwijs op een andere locatie te volgen. Mijn fractie is daar positief over. Het kan voor kinderen met ernstige lichamelijke of psychische problemen een uitkomst bieden. Zo kunnen kinderen langzaam, stap voor stap weer terug worden begeleid naar een school. Scholen moeten zich niet belemmerd voelen door knellende regelgeving, zodat voor elk kind een passende plek wordt gevonden.
Mijn fractie is verbaasd dat de inspectie constateert dat nog niet alle samenwerkingsverbanden een actueel beeld hebben van het aantal en het soort thuiszitters in de regio. Wie zijn deze kinderen? Het is juist van groot belang voor het slagen van het passend onderwijs dat alle problemen inzichtelijk worden. De inspectie spreekt de samenwerkingsverbanden hierop aan. Dat is mooi, maar wordt ook daadwerkelijk gecontroleerd of er actie wordt ondernomen? Welke mogelijkheden heeft de inspectie om dit af te dwingen bij samenwerkingsverbanden?
Ik ga om deze reden graag in op de positie van leerlingen met een ernstig meervoudige beperking. Voor de zomer is er op aandringen van de Kamer een regeling ingesteld voor bijzondere bekostiging voor deze leerlingen. Door deze regeling kunnen scholen die speciaal onderwijs aanbieden, bijzondere bekostiging aanvragen. Dat de regeling aanslaat, blijkt uit het aantal leerlingen voor wie inmiddels een aanvraag is ingediend. Kunnen leerlingen met een ernstig meervoudige beperking in het reguliere onderwijs aanspraak maken op deze regeling? De NSGK heeft een prachtig project gestart onder de naam «Samen naar School», waarin kinderen met een ernstig meervoudige beperking naar een gewone basisschool gaan. Passender onderwijs bestaat volgens mij niet. Zij kunnen nu echter geen beroep doen op onderwijsbekostiging en op de Regeling bijzondere bekostiging en zijn derhalve afhankelijk van

incidentele subsidies en donaties. Wil de Staatssecretaris toezeggen dat hij in gesprek gaat met de NSGK om te bekijken hoe de huidige regeling verruimd kan worden?
Mijn collega Grashoff heeft gisteren een petitie ontvangen over het sluiten van het doveninternaat in Haren. Dit internaat moet openblijven. Ons verbaast het dan ook dat de Staatssecretaris in de toekomst het internaat niet meer wil financieren, terwijl hij tegelijk constateert dat de integratie voor een deel van de kinderen met een gehoorbeperking in het regulier onderwijs nog niet kan en lastig is. Daarmee zeg je eigenlijk al dat een deel van de leerlingen buitengesloten wordt. Dat lijkt mij al helemaal in strijd te zijn met het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking, dat we zeer recentelijk hier hebben aangenomen. Mijn fractie vindt het dan vreemd om nu al aan te kondigen dat de bekostiging van dit internaat in de toekomst, zonder daarbij een datum te noemen, zal worden afgebouwd. Het doel van passend onderwijs is niet om succesvolle internaten zomaar overboord te zetten, zeker niet wanneer inpassing in het regulier onderwijs lastig is. Mijn fractie vreest oprecht dat we hiervan enorme spijt krijgen over een paar jaar.
In de media is afgelopen tijd veel aandacht besteed aan de werkdruk bij leraren en docenten. Dat is terecht, want de werkdruk op scholen is ontzettend hoog. We hebben eerder gezien dat die door het passend onderwijs eerder meer dan minder wordt. De oorzaken daarvan zijn bekend: er is nog te veel bureaucratie en er zijn te grote klassen. Ik wil de werkdruk daarom intensief blijven volgen. In de voortgangsrapportage wordt nu weinig over de werkdruk bij leraren en docenten gezegd. Kan de Staatssecretaris beloven dat in de voortgangsrapportages de werkdruk door het passend onderwijs als apart punt wordt meegenomen?
Ik kom bij mijn laatste punt, dat mij als asielwoordvoerder aan het hart gaat, namelijk het verruimen van de doelgroep voor alternatieve leesvormen. Stichting Dedicon pleit ervoor om lectuur die nu alleen voor mensen met een permanente handicap beschikbaar is, zoals audiolezen en karaokelezen, ook aan te bieden aan onze vluchtelingen. De stichting geeft aan dat deze lectuur ook zeer nuttig is voor vluchtelingen die de Nederlandse taal moeten gaan leren. De gehele infrastructuur met tienduizenden boeken, tijdschriften en kranten is er namelijk al. Hoe kijkt de Staatssecretaris aan tegen deze oproep? Is hij bereid om te bekijken of ook vluchtelingen als uitzonderingen kunnen worden opgenomen in de Auteurswet?

De heer **Bruins** (ChristenUnie): Voorzitter. Afgelopen maandag was ik op werkbezoek in Apeldoorn in het speciaal onderwijs bij een so-school en een vso-school. Verder bezocht ik een sbo-school en een praktijkschool. Ik heb het praktijkonderwijs vandaag nog niet horen langskomen. Mijn conclusie van die dag was: overal is de druk toegenomen en iedereen krijgt kinderen met complexere problematiek dan voorheen. Daarnaast wijzen de scholen op zorgelijke maatschappelijke ontwikkelingen die sowieso leiden tot een stijging van zorgbehoeften. Het vak van docent wordt er op zijn zachtst gezegd niet simpeler op. Ik ben onder de indruk van de toewijding en het geduld van de leraren onder de ingrijpende veranderingen die nu plaatsvinden in het systeem.
Één doel van dit systeem was om het toenemende aantal cluster 4-rugzakjes budgettair beheersbaar te houden. Dit slaat keihard terug op cluster 3-kinderen. In het bijzonder noem ik kinderen met het syndroom van Down, voor wie scholen voorheen een dubbel rugzakje ontvingen, en kinderen met een chronische ziekte. Een deel van deze kinderen dreigt van het regulier naar het speciaal onderwijs te moeten omdat het geld niet meer de leerling volgt maar op een hoger niveau is belegd. Ook moeten leerlingen met een chronische ziekte na acht jaar regulier basisonderwijs verplicht naar het speciaal onderwijs, waar zij niet meer op alle niveaus onderwijs kunnen volgen. Wil de Staatssecretaris een uitzondering

inbouwen voor deze leerlingen zodat ze wel in het reguliere onderwijs kunnen blijven, wat toch het doel van het passend onderwijs is?
Andersom speelt dit probleem ook. Vanuit het speciaal basisonderwijs hoor ik geluiden dat er soms te lang wordt gewacht met het verwijzen van kinderen van regulier onderwijs naar het speciaal basisonderwijs. Vaak is er al veel tijd verspild met het proberen om een kind op de rails te krijgen. Het kind komt pas na jaren in het sbo met het beeld dat hij niks waard is en niet voldoet. Het sbo kan verder komen met zo'n kind als het kind eerder zou worden doorverwezen. Hoe voorkomt de Staatssecretaris dat verwijzing naar lagere niveaus te laat plaatsvindt, wanneer de financiële prikkel juist de andere kant op werkt?
Mevrouw Straus vroeg al aandacht voor ernstig meervoudig beperkte kinderen. Bij het toekennen van budget gaat de Staatssecretaris uit van een totaalbedrag van 5 miljoen euro als plafond. Maar kan niet veel beter berekend worden wat deze leerlingen nodig hebben? In overleg met OCW heeft de PO-Raad berekend dat per leerling € 9.000 nodig is terwijl het ministerie vanuit een plafond van 1.250 leerlingen redeneert en het aantal aanvragen veel hoger is.
De informatievoorziening aan ouders laat sterk te wensen over. Nog steeds zijn er te veel loketten ondanks een eerder aangenomen motie van mijn collega Voordewind om te komen tot één loket. Waarom wordt niet aangesloten bij het juiste loket, ook voor onderwijsvragen, zoals in de zorg al gebeurt?
De samenwerkingsverbanden beginnen te werken, op sommige plekken beter dan andere. Op sommige plekken worden ouders goed betrokken en op andere plekken dreigt een nieuwe bestuurslaag te ontstaan. Ik hoor dat er veel behoefte is om good practices met elkaar uit te wisselen: wat werkt goed en wat niet en welke organisatievorm is efficiënt en flexibel? Is de Staatssecretaris bereid om een onderzoek te starten naar good practices om schoolleiders en samenwerkingsverbanden van elkaar te laten leren in plaats van iedereen het wiel apart te laten uitvinden?
De verevening is verzacht, maar de gevolgen zijn toch duidelijk merkbaar in het noordoosten en het zuiden van het land. In aansluiting bij collega Van Meenen vraag ik de Staatssecretaris of hij de effecten van verevening en krimp grondig wil laten onderzoeken, inclusief de historische context en de leerlingkenmerken van deze regio's. Is de Staatssecretaris bereid om hierbij integraal te kijken naar de budgetten voor onderwijs en zorg en naar de extra ondersteuningsmiddelen, juist in de Randstad, zoals het aanvullende achterstandsgeld in de G-4, waar het ECPO-onderzoek geen rekening mee houdt?
De Staatssecretaris wil wachten met de ontvlechting van so en vso. Ik adviseer hem om er helemaal van af te zien. Zo blijft ook de overgang van so naar vso soepel, een overgang waarvoor ook collega Straus aandacht vroeg.
Bij mijn werkbezoek zag ik dat het vso door de inspectie nu al op veel aspecten in dezelfde mal geduwd wordt als het vo. Zo worden de pauzes in het vso nu ook gezien als eigen tijd van de kinderen. Daardoor zijn de pauzes vaak te kort voor kinderen die langzaam eten of die moeilijk zelfstandig kunnen eten. Waarom moet de inspectie zich bemoeien met de precieze lengte en invulling van de pauzes in het vso? Kunnen we dat nou niet aan de docenten overlaten, die gewoon weten wat de kinderen nodig hebben?
Werken in het speciaal onderwijs is pittig. Je hebt daar een leraar van hoog niveau voor nodig, juist bij kinderen met complexe problemen. Veel scholen maken zich zorgen over de uitstroom in de komende jaren en de beperkte instroom van leraren die bereid zijn te werken met deze lastige doelgroep. Verder willen meer leraren in deeltijd werken en neemt het werkgerelateerd verzuim toe. Heeft de Staatssecretaris actuele cijfers over uitstroom en instroom en heeft hij zicht op de plaatsen waar de komende jaren knelpunten gaan ontstaan?

Het praktijkonderwijs is een voorbeeld van hoe passend onderwijs hoort te werken. Men kijkt naar wat een leerling wel kan en stemt de inrichting van het onderwijsproces af op de individuele leerling in plaats van te proberen leerlingen in reguliere onderwijsconcepten te duwen. Maar de inspectie kan niet zo goed omgaan met het praktijkonderwijs en de specifieke omstandigheden, zoals de moeite om stagebedrijven te vinden. De inspectie beoordeelt vooral schoolse zaken, zoals: zijn de leerplandossiers wel op orde? Graag vraag ik de Staatssecretaris ter zake kundige inspecteurs voor het praktijkonderwijs in te zetten.
Ik blijf hameren op de eigenheid van het praktijkonderwijs. Blijf het als zelfstandige schoolsoort met eigen bekostiging beschouwen. Ga dus ook niet verevenen. Behoud de landelijke indicatiecriteria in het praktijkonderwijs. Anders word je in Stadskanaal straks langs een andere lat gelegd dan in Maastricht.
Veel kinderen in het pro worden supergoede werkkrachten waaraan het bedrijfsleven veel heeft. In de nieuwe wetgeving is niveau 2F voor taal en rekenen evident. In feite wordt daarmee voor leerlingen uit het pro die door willen leren een te hoge theoretische lat gelegd, waardoor zij geblokkeerd worden om hun technische vaardigheden verder te ontwikkelen. Zo gaat Nederland met talent om. Je Nederlands is zwak, dus je wordt geen goede timmerman. Als we vaardigheden echt willen gaan waarderen, zouden er landelijk erkende certificaten moeten komen die losstaan van het reken- en taalniveau of bijvoorbeeld een niveau 2-diploma richting werk zonder Nederlands en rekenen, en dus zonder doorstroomgarantie naar niveau 3. Wil de Staatssecretaris samen met Minister Bussemaker deze opties onderzoeken?
Ik kom tot slot te spreken over de branchegerichte opleidingen in het pro. In samenwerking met het lokale bedrijfsleven kunnen we meester-gezelplekken creëren. Het lokale bedrijfsleven belijdt met de mond dat er iets moet gebeuren, maar het is toch niet geïnteresseerd om de hand naar de scholen uit te steken. «We zijn niet van de sociale werkvoorziening» roept men dan. Het wrange is dat gemeenten de SW-bedrijven onvoldoende helpen bekostigen. Voor de onderkant van het pro en de bovenkant van het zml is er nog maar één toekomst in Nederland: thuiszitten. Over een paar jaar staat de samenleving echter voor een veelvoud van de kosten, want dan worden die thuiszitters eenzaam, ziek of recalcitrant, wat allemaal veel meer kost. Met een beperkte extra financiële input maken we van praktijkscholen kenniscentra arbeid. Laat docenten van de praktijkscholen de jobcoaching en de certificeringen uitvoeren door nascholing van de pro-docenten op het gebied van branchecertificering. Is de Staatssecretaris bereid om hierover in gesprek te treden met de praktijkscholen? Dit zal uiteindelijk de maatschappij en het kabinet heel veel geld besparen.
Mijn laatste woord: Haren!

De **voorzitter**: Daarmee zijn wij gekomen aan het einde van de eerste termijn van de Kamer. Ik schors de vergadering opdat de Staatssecretaris zijn antwoord kan voorbereiden.

De vergadering wordt van 15.23 uur tot 15.44 uur geschorst.

De **voorzitter**: We zijn toe aan de beantwoording door de Staatssecretaris in eerste termijn. Ik deel mee dat we geen uitlooptijd hebben. Dat is vervelend, maar het is niet anders. Dat noopt ons om gewoon kort en bondig te zijn in onze antwoorden en vragen. Verder moeten we tussendoor de vergadering schorsen vanwege stemmingen. Ook dat is niet anders. De Staatssecretaris heeft gezegd dat hij zijn inleiding zo veel mogelijk zal schrappen en meteen zal overgaan tot de beantwoording van de vragen. Ik meen dat ik daarmee iets overdrijf, maar we zullen zien of de Staatssecretaris daartoe een poging wil doen.

Staatssecretaris **Dekker**: Voorzitter. Ik dank de woordvoerders voor hun inbreng. Ik proef bij een overgrote meerderheid van deze commissie nog steeds dat de onderliggende principes van passend onderwijs worden gedeeld. We blikken terug op het eerste jaar en kunnen daaruit een paar dingen concluderen. Er zijn heel veel verantwoordelijkheden overgedragen naar de samenwerkingsverbanden en naar gemeenten. Dat is gebeurd zonder grote ongelukken. Als we kijken naar de idealen die we hadden met de invoering van het passend onderwijs op het vlak van maatwerk, zorgplicht, meer ruimte om los van landelijke bureaucratie door goede professionals goede afwegingen te laten maken en afstemming te laten plaatsvinden, valt er nog wel een wereld te winnen. Wat is ervoor nodig? We houden continu de vinger aan de pols. Er zijn extra acties voorgesteld in de voortgangsrapportage. In mijn ogen is ook een lange adem nodig. Ik wil niet de indruk wekken dat we over een halfjaar of een jaar bij elkaar zitten en dat alle problemen dan als sneeuw voor de zon zijn verdwenen. Wanneer we terugkijken op grote hervormingen in onderwijsland, stelselherzieningen, onderwijsvernieuwingen, waarvan passend onderwijs er een is, hebben we heel vaak de spiegel voorgehouden gekregen dat we er te snel te veel van verwachtten. Als we dit willen laten werken, dan zullen we er een aantal jaren de tijd voor moeten nemen om langzaam maar zeker steeds meer en steeds grotere stappen in de goede richting te zetten.
Ik heb een aantal blokjes. In het eerste blokje komen een aantal algemene zaken aan de orde, zoals de vraag hoe passend onderwijs in algemene zin werkt, de zorgplicht, de verevening, kwesties van bekostiging, de vraag wat er op het bordje van leraren komt te liggen en hoe we daarmee omgaan. In het tweede blokje kom ik te spreken over de thuiszitters. Een aantal woordvoerders hebben langdurig en intensief stilgestaan bij dit thema en de mogelijkheden voor meer doorzettingsmacht. Het derde blokje gaat over het doveninternaat in Haren. In het vierde blokje wil ik een paar woorden zeggen over dyslexie. Het vijfde blokje heet «varia».

De **voorzitter**: Kan ik met de leden afspreken dat zij steeds aan het einde van de blokjes hun interruptie plegen? Dat helpt erg in vergadertijd.

De heer **Bisschop** (SGP): Mits het geen blokken zijn, maar blokjes.

De **voorzitter**: Dat gaat vast goed. Het is fijn dat we dat kunnen afspreken.

Staatssecretaris **Dekker**: Voorzitter. Willen we passend onderwijs goed laten werken, dan moet er in het land, op scholen, in samenwerkingsverbanden, in gemeenten, naar de letter en de geest daarvan worden gewerkt. Dat begint bij het hele principe van de zorgplicht. Mevrouw Ypma en een aantal andere woordvoerders stelden de vraag hoe het daarmee zit. Zij krijgen signalen terug van gemeenten en van de AVS, die er onderzoek naar heeft gedaan, dat er scholen zijn die hun zorgplicht ontlopen. Als er nu één ding helder is in de wet, dan is het wel dat scholen een zorgplicht hebben. Ik heb de inspectie gevraagd om ieder signaal dat zij daarover krijgt, serieus te onderzoeken en in te grijpen als dat nodig is. We grijpen niet onmiddellijk naar het zwaarste middel, de bekostigingssanctie, maar geven scholen altijd eerst de mogelijkheid om dat te repareren. Tegelijk moeten we er niet voor terugdeinzen om wel harder in te grijpen als dat nodig is en scholen hardleers zijn. Tegen iedereen die zich zorgen maakt over de zorgplicht, zeg ik: dit is evident; dit gaan we uitvoeren; scholen hebben zich aan de wet te houden.
Vervolgens moeten we bekijken hoe er meer gebruikgemaakt kan worden van de ruimte die is ontstaan. Dat is een veel hardnekkiger vraagstuk. Het is geen kwestie van tegen scholen zeggen «dit is de wet; jullie moeten die uitvoeren». Je moet scholen verleiden en hen erop wijzen wat de

verantwoordelijkheden zijn en hen wijzen op de kansen die er liggen voor kinderen die wat extra zorg nodig hebben. Met deze wet is er veel meer mogelijk dan vóór de invoering van het passend onderwijs. Dat vraagt veel van scholen. Ik besef heel goed dat leraren al veel op hun bordje hebben. Een aantal woordvoerders sprak over het thema van de werkdruk. Ik zie dat ook, maar tegelijk is dat geen excuus om er niet mee aan de slag te gaan. We moeten bekijken wat we kunnen doen om leraren support te geven. Dat kunnen we doen door middel van eigen expertise, zoals opleiding en training, en door middel van expertise van buitenaf.
Een groter voordeel van passend onderwijs is dat, als er een verschuiving plaatsvindt van het speciaal naar het regulier onderwijs, het geld dat je daarmee overhoudt in het speciaal onderwijs kan worden teruggeploegd naar het regulier onderwijs voor de extra ondersteuning. Dat kan een school op heel veel manieren organiseren, bijvoorbeeld met IB'ers, met extra handen in de klas of door mensen in te huren om naar de school toe te komen. Verder moeten we nagaan of we op een aantal andere punten extra maatwerk kunnen bieden. Ik kom daarop terug in het blokje over thuiszitters. Ik zie namelijk dat er in de Leerplichtwet een aantal kansen liggen om dat maatwerk te vergroten.
De heer Van Meenen vroeg of we een uitstroom zien van docenten van speciaal naar regulier onderwijs. We houden dat bij. Ik denk dat we daar wat inzicht in kunnen bieden in de volgende voortgangsrapportage, die rond de zomer verschijnt. Ik wijs er tegelijk op dat deze voortgangsrapportage al laat zien dat er in het eerste jaar van de invoering van het passend onderwijs geen immense verschuivingen hebben plaatsgevonden tussen het speciaal en het regulier onderwijs. Met andere woorden: er is veel mogelijk, maar de beweging is nog niet ingezet. De signalen die ik terugkrijg van de scholen, die zeggen plotseling veel meer zorgleerlingen binnen te krijgen, kan ik nog niet staven aan de eerste cijfers. Het kan zijn dat er in het tweede jaar, waar we inmiddels in zitten, wel eerste ontwikkelingen zijn te zien, maar op basis van het eerste jaar haal ik die er nog niet uit. Dit laat onverlet dat we, als dit eraan zit te komen, wel moeten bekijken wat er nodig is voor leraren en wat we kunnen doen om hen te ondersteunen.
Mevrouw Ypma vroeg naar het meldpunt inzake de zorgplicht. Zo'n meldpunt is er: de inspectie. Ik roep iedereen – ouders, maar ook leerplichtambtenaren – op om het te melden als men het gevoel heeft dat er scholen zijn die hun zorgplicht ontlopen. Wij doen standaard onderzoek en grijpen in.
Dat geldt ook voor scholen die het argument van geld gebruiken als een soort excuus om de zorgplicht te ontlopen, zo van: sorry, wij kunnen uw kind niet de juiste zorg bieden omdat het geld op is. De heer Rog vroeg hiernaar. Dat kan niet. Sterker nog, de wet verplicht iedere school om een kind dat wordt ingeschreven op de reguliere school dan wel op een andere school in het samenwerkingsverband een passende plek te geven. Dat is de enige toetssteen. Het samenwerkingsverband moet er dan maar voor zorgen dat het geld er is. Als dat niet kan vanuit de reguliere zorgbudgetten, staan de gezamenlijke besturen aan de lat om dat te bekostigen. Dat is de idee van de samenwerkingsverbanden.
Een ander punt naast het benutten van ruimte is de vraag wat we kunnen doen om bureaucreatie tegen te gaan. Ik zie tot mijn grote spijt ook dat dit van samenwerkingsverband tot samenwerkingsverband nog wisselt en verschilt. Er zijn samenwerkingsverbanden waarin de bestuurders hebben gedacht: we krijgen veel zaken over vanuit het Rijk; dat moeten we reguleren met regels, met nieuwe regels die we zelf verzinnen en instellen, met formulieren et cetera. Ik zie ook prachtige voorbeelden waarin gezegd wordt: we kunnen ook alle betrokkenen om tafel zetten en casus voor casus doorlopen. Dat gaat vaak vele malen sneller dan het invullen van formulieren en het heen en weer sturen daarvan.

Vele woordvoerders deden de suggestie – ik meen dat de heer Bisschop hier het meest nadrukkelijk op wees – om onderzoek te doen naar good practices en een actieve rol om die te verspreiden. Die handschoen neem ik graag op. We zijn er al mee begonnen, maar we zullen dat nog eens extra moeten aanzetten in de komende tijd. Samenwerkingsverbanden kunnen immers heel goed van elkaar leren. Als je steeds nagaat hoe de beste samenwerkingsverbanden of de beste gemeenten het doen, en daaruit zou blijken dat alle samenwerkingsverbanden en gemeenten het even goed doen als de toppers, dan weet ik zeker dat wij hier met z'n allen veel tevredener zouden zijn over de uitwerking van het passend onderwijs. Het laat tegelijk zien dat het niet zozeer zit in de structuren van het passend onderwijs en de generieke wetgeving, maar wel in de manier waarop daarmee lokaal wordt gegaan. Er liggen dus nog veel onbenutte kansen.

De heer Van Meenen zei in het kader van de bureaucratie: zouden we niet een soort standaard basisondersteuning moeten afspreken? Nee, dat helpt niet om de lokaal optredende verschillen weg te poetsen. Dit onderwerp is heel uitvoerig aan de orde gekomen in het wetgevingsoverleg. Aan de ene kant lijkt het aantrekkelijk dat we landelijk toch weer dingen gaan bepalen. Aan de andere kant kan het ook het tegenovergestelde effect hebben, namelijk dat het basisondersteuningsniveau, omdat het landelijk wordt afgesproken, ons eigenlijk dwingt om de lat heel laag te leggen, aangezien alle scholen dat niveau moeten kunnen halen. We zien echter nu al dat er samenwerkingsverbanden zijn die wat verder zijn en zeggen: wij kunnen wel wat meer aan. Ik wil uitkijken voor de wet van de remmende voorsprong. We moeten de ambitieuze samenwerkingsverbanden niet beknotten in hun ambities door weer landelijk te gaan standaardiseren. Dat is een reden voor mij om hier niet onmiddellijk in mee te gaan.

Er zijn vragen gesteld over het financiële aspect. Ik weet dat dit veel met bureaucratie te maken heeft omdat het allemaal met elkaar samenhangt. Het gaat om vragen als «wie heeft toegang tot» en «hoe gaan we om met de financiën», maar ook om het vraagstuk van de verevening. Er is sprake van een hardnekkig misverstand. Dat wil ik graag uit de wereld helpen. De verdeling van zorgbudgetten is niet gebaseerd op historische cijfers. Met andere woorden, de verdeling van het zorggeld is niet gebaseerd op «samenwerkingsverband X had altijd al meer zorgkinderen, dus het krijgt nu ook meer geld en samenwerkingsverband Y had er nooit zo veel en krijgt daarom ook nu minder geld». Er is uitvoerig onderzoek gedaan of er een reden is om samenwerkingsverbanden in die zin ongelijk te behandelen. Indertijd was de conclusie van de commissie die dat tegen het licht heeft gehouden dat als je alles tegen elkaar afweegt, er geen reden is om te veronderstellen dat er in bepaalde delen van Nederland nu eenmaal meer zorgkinderen leven dan in andere delen van Nederland. De verdeling van het geld is gebaseerd op leerlingtellingen. Althans, dat is het eindmodel waar we naartoe groeien. We gaan van de historische context naar een eerlijkere verdeling van zorgmiddelen. De heer Rog vroeg of we daarbij de vinger aan de pols houden. Het antwoord daarop is «ja». Het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) kijkt naar de volledige uitwerking van passend onderwijs, maar de effecten van de verevening komen daar uiteraard zeer in terug. Daarover hebben we ook contact met sectororganisaties en de onderwijsinspectie om na te gaan wat de impact daarvan is.

Mevrouw Ypma vroeg of er straks meer mogelijk is met maatwerk, ook naar aanleiding van de initiatieven van Stichting Bram Ridderkerk en Stichting TIM. Zij vroeg of er een experiment kan komen. Ik zou het niet onmiddellijk in een experiment willen plaatsen, maar zou willen bekijken wat er nodig is om dit soort initiatieven een plekje te geven binnen het reguliere kader, binnen het huidige systeem. Dan helpt het soms om gewoon maar eens te beginnen met een aantal initiatieven. Je zegt dan:

eigenlijk hebben we allemaal wel het gevoel dat het goed voor kinderen is, dat ouders tevreden zijn en dat ook scholen dat wel interessant vinden. Je gaat dan na wat je zou moeten doen om dat een plek te geven binnen het reguliere passend onderwijs. Datzelfde geldt voor de voorbeelden die mevrouw Straus aandroeg. Ik had het geluk om voorafgaand aan dit AO even te spreken met een aantal initiatiefnemers en de auteur van het mooie boek dat ik heb ontvangen. Ik ga dat boek met plezier en belangstelling lezen. Ook daar zien we op het snijvlak van zorg en passend onderwijs mooie, kleinschalige initiatieven waarbij kinderen zich kunnen ontwikkelen en leren. Misschien kunnen zij dat niet zoveel als andere kinderen, maar toch moeten we nagaan hoe we dat een plekje geven in het onderwijs. Dat was het idee van passend onderwijs. Mijn vraag is hoe we dat een stapje verder brengen. Wellicht moeten we een paar van deze casussen gewoon maar eens pakken om na te gaan of het past. Als het antwoord daarop «nee» is, dan kom ik terug bij het punt van mevrouw Ypma: wat is er nodig om, ofwel aan de hand van experimenten, ofwel aan de hand van het oprekken van de kaders, daarvoor meer mogelijk te maken?
Ik kom te spreken over het tegengaan van bureaucreatie. Mevrouw Ypma vroeg naar de mogelijkheden om bij ernstig meervoudig gehandicapte kinderen in het tyltylonderwijs ervoor te zorgen dat die directeuren niet langs tien samenwerkingsverbanden hoeven te gaan. Ik heb daar wel ideeën over. Het is fijn om te horen dat de regeling zoals die is afgesproken, op enthousiasme kan rekenen. Ik kan mij bijvoorbeeld heel goed voorstellen dat een directeur van een tyltylschool in plaats van standaard naar de vergaderingen van al die samenwerkingsverbanden te gaan, zegt: ik heb hier een groep kinderen van wie het evident is dat zij op deze school moeten zitten; ik nodig die samenwerkingsverbanden één keer uit om die kinderen gezamenlijk te bespreken. In dat gesprek kan dan een weging worden gemaakt of de kinderen erin passen en hoe dat via de bekostiging loopt. Dat gesprek komt dan in de plaats van het heen en weer sturen van formuleren en het langslopen van een oeverloos vergadercircuit. Ik zal de goede voorbeelden die we op dit vlak zien, actiever onder de aandacht brengen, ook bij de tyltylscholen die nog wel het gevoel hebben dat ze gebukt gaan onder veel vergader- en formulierwerk.
Mevrouw Voortman sprak over ernstig meervoudig gehandicapte kinderen. Het is leuk om haar een keer hier te ontmoeten. Zij heeft ook vanuit een andere invalshoek veel expertise op dit vlak. Mevrouw Voortman vroeg of wij het gesprek willen aangaan met de NSGK. Dat doen we maar al te graag. Daarbij moeten we bekijken of dat soort initiatieven zijn in te plooien in het huidige systeem. Wat ik daarmee bedoel is dat we moeten uitkijken dat we niet weer aparte regelingen erbovenop zetten of aparte regelingen ontwerpen met aparte bekostiging. We moeten gewoon zien of de EMB-bekostiging ook niet voor deze kinderen van toepassing kan zijn, alleen dan misschien niet in het speciaal onderwijs, maar ingevoerd in het regulier onderwijs. Dat is het idee van de inclusiviteit. Ik was onlangs in Noorwegen. Daar heb ik het gezien. Er zijn daar klasjes waar kinderen het onderwijs krijgen dat bij ons in tyltylscholen gegeven wordt, maar dat daar gegeven wordt in een reguliere school. Dat gebeurt door aparte leraren en net zo intensief. Deze kinderen hebben heel intensieve begeleiding nodig en zullen qua leerontwikkeling en -prestaties nooit het niveau halen van kinderen in de reguliere klassen, maar er zijn momenten in het jaar, ongeacht of dat is met bewegingsonderwijs, kerstvieringen of anderszins, waarop die kinderen wel bij elkaar komen. Ik vind dat ook heel goed voor al die kinderen. Voor kinderen in het regulier onderwijs is het goed om te zien dat er ook kinderen met een beperking zijn en dat die niet worden weggestopt. Tegelijk is het voor kinderen met een beperking af en toe ook weleens fijn om het gevoel te krijgen dat zij onderdeel zijn van een groter

geheel en dat zij dus ook naar een school toe kunnen gaan waar ze niet met een busje heengebracht hoeven te worden, maar die gewoon in de buurt is. Nogmaals, het is geen blauwdruk. We hebben steeds gezegd het speciaal onderwijs hiermee niet af te schaffen. Soms is het ook voor kinderen en hun ouders nog steeds goed dat zij naar het speciaal onderwijs gaan, maar laten we meer smaken mogelijk maken. Dat is volgens mij de grote kans die we hebben met passend onderwijs.
Mevrouw Siderius vroeg naar één regeling voor de extra bekostiging. We hebben uitvoerig onderzoek gedaan naar de omvang van de doelgroep en de hoogte van de bekostiging. Op basis van de oude AWBZ-compensatieregeling en op basis van de uitvoeringspraktijk op scholen is geconcludeerd dat het met € 2.000 extra voor de meeste scholen en leerlingen mogelijk is om het onderwijs te organiseren. Ik denk in ieder geval – dat is ook wat ik terughoor van de scholen die er gebruik van hebben gemaakt – dat men daar in algemene zin tevreden over is. Ik denk dat we de regeling dit voorjaar, ook als opmaat naar volgend jaar, goed moeten evalueren om na te gaan of er knelpunten naar voren komen. We kunnen die dan in juni bespreken.
De heer Rog vroeg of de komst van vluchtelingenkinderen nog gevolgen heeft voor zorgbudgetten. De systematiek is als volgt. Er is een vast bedrag voor passend onderwijs in de begroting opgenomen. Door de krimp waar we in Nederland mee te maken hebben, stijgt dus het beschikbare budget per leerling, maar we krijgen tegelijkertijd vluchtelingenkinderen van buiten Nederland. Ik denk dat we vroeg of laat een keer de balans moeten opmaken, dat we moeten bepalen hoe dat tegen elkaar opweegt. Het zijn in ieder geval tegengestelde ontwikkelingen, waardoor de gevolgen van de opvang van vluchtelingenkinderen wel iets verzacht worden.
De heer Bruins vroeg naar de dubbele rugzak. Het geld voor die dubbele rugzak is met de invoering van passend onderwijs naar de samenwerkingsverbanden gegaan. Als het gaat om de meest passende plek voor die kinderen, kan het argument van een samenwerkingsverband nooit zijn dat iets niet kan vanwege het geld. Het geld is immers niet verdwenen. Passend onderwijs is geen bezuinigingsoperatie. Een school moet samen met ouders kijken naar de meest passende plek. Als ze er samen niet uitkomen, is er die opschaling naar de onderwijsconsulent. Uiteindelijk is er nog de geschillencommissie. Ik hoop altijd dat het zover niet komt, want ik wil dat de school en de ouders dat zo goed mogelijk zelf doen.
Ik ga nu een beetje van de hak op de tak, maar de heer Bruins sprak ook nog over leerlingen met het syndroom van Down die de verplichting hebben om na acht jaar het reguliere basisonderwijs te verlaten en naar het speciaal onderwijs gaan. Dat heeft ook te maken met de leeftijdsgrens die in de wet is opgenomen. Als kinderen 14 jaar worden, zouden ze moeten doorstromen naar het voortgezet onderwijs. Het punt dat de heer Bruins aanhaalt, is nieuw voor mij. Ik wil ernaar kijken, maar het punt is wel dat ook kinderen met een syndroom van Down op een gegeven moment gewoon puber worden. Dat worden oudere kinderen. Je moet je afvragen of het verstandig is om die met veel jongere kinderen in het basisonderwijs een plek te geven en of het niet veel beter is om die te laten doorstromen naar het voortgezet speciaal onderwijs. Ik zal daarop terugkomen in de volgende voortgangsrapportage.
Ik zal hetzelfde doen met de vraagstukken rond good governance waar mevrouw Ypma naar verwees. Ik heb al aangegeven dat er in het eerste jaar heel veel tijd en aandacht is besteed aan het neerzetten van bestuurlijke structuren. Ik krijg grosso modo wel de indruk dat dat redelijk is gebeurd, maar als je de spade nu net even wat dieper steekt, dan zie je dat bijvoorbeeld bij het intern toezicht het scheiden van de verschillende rollen nog wel iets beter kan. Het is een traject dat ook de inspectie in de komende jaren nauwlettend in de gaten zal houden. Ik denk dat we dat

moeten laten terugkomen in de cycli die we daarvoor hebben, om daar de vinger aan de pols te houden.
Er zijn door verschillende woordvoerders vragen gesteld over het vraagstuk van invlechten en ontvlechten. Het vso heeft nu nog te maken met de systematiek van het primair onderwijs. We moeten daar serieus naar kijken. Als je dat ontvlecht, heeft dat een aantal nadelen. Het zijn met name de tyltylscholen die dat aanhalen en wij zijn daarover momenteel in gesprek. Wellicht zijn die nadelen te ondervangen. Maar het feit dat het nu is ondergebracht in het primair onderwijs heeft natuurlijk ook grote nadelen. Er zijn ook vso-scholen die zeggen: het is toch gek; wij geven hier havo- en vwo-onderwijs aan kinderen met ernstige gedragsproblemen, maar onze leraren vallen onder de cao voor het primair onderwijs en krijgen dus veel lagere salarissen, terwijl de doelgroep waarmee ze te maken hebben, vele malen zwaarder is. Dat is ook gek! Ik denk dat het goed is om in deze operatie steeds te kijken naar de meest logische plek voor het vso. En als je het ontvlecht, wat kun je dan doen om een aantal praktische bezwaren die altijd bij overheveling spelen, te ondervangen en op te lossen?
De heer Bisschop heeft ten slotte ten aanzien van dit blokje een vraag gesteld over de leerlingenstromen per samenwerkingsverband. Het lijkt me zeer nuttig om die te blijven volgen. Die gegevens zijn ook nu al beschikbaar via de website www.passendonderwijs.nl. Op die website staan in ieder geval de kengetallen, de aantallen kinderen per onderwijssoort. Als we die cijfers meerjarig achter elkaar plakken, zou dat ons in staat moeten stellen om daar de bewegingen in te volgen. Ik zal het punt in ieder geval expliciet meenemen in de volgende rapportage.

De **voorzitter**: Ik kijk even of leden willen interrumperen. De leden hebben overigens twee interrupties.

De heer **Bisschop** (SGP): Ik wil mijn eerste interruptie gebruiken om de Staatssecretaris te bedanken voor de beantwoording en voor zijn opmerkingen over de analyse van de cijfers van het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs en het speciaal voortgezet onderwijs. Ik zou daar eigenlijk ook wel wat exercities op willen loslaten. Waar sprake is van een gunstige verhouding, betekent dit dan dat er in het gebied van dat samenwerkingsverband ook minder thuiszitters zijn? Dat kan ons helpen bij het zoeken naar een optimale inrichting van het onderwijs. Ik zou dus iets meer willen horen dan alleen cijfers. Ik hoor graag ook wat reflectie daarop.

Staatssecretaris **Dekker**: Dat lijkt mij uitermate nuttig. Dat moeten we ook vooral doen. Daarom vind ik het ook zo belangrijk dat we de goede cijfers en de goede data hebben. We komen straks te spreken over thuiszitters. Een van de grote opgaven daarbij is geweest dat het begint bij actuele, goede cijfers en ontwikkelingen. Die moeten in de komende jaren ook nog verder verbeteren. De inspectie zegt nu tegen de samenwerkingsverbanden dat zij niet alleen maar aan het einde van het jaar, een halfjaar nadat het vorige schooljaar voorbij is, wil weten hoe het staat met de thuiszitters, maar dat zij actuelere cijfers wil hebben. Ik vraag de heer Bisschop of hij de spanning ziet. Dat leidt er immers toe dat er wat meer gevraagd wordt van die samenwerkingsverbanden. Wat mij betreft, is dat tijdelijk, namelijk totdat we het probleem van de thuiszitters hebben weten in te dammen. Maar uiteindelijk beginnen sturen en bijsturen met een goed actueel inzicht in de stand van zaken. Daar helpen die analyses ook bij, want die kunnen iets zeggen over wat werkt.

De heer **Bruins** (ChristenUnie): De Staatssecretaris sprak in het blokje over verevening een bekende zin uit, die ik ook uit de rapporten haal: er is geen reden om aan te nemen dat in de ene regio meer zorgleerlingen zijn

dan in de andere. Maar dat was nu juist de aanname van de tekentafel en die is niet in de praktijk, in het veld getoetst. Ik heb gevraagd of de Staatssecretaris de effecten van verevening en krimp in de praktijk wil laten toetsen via een onderzoek waarbij wordt gekeken of die verschillen tussen de regio's er daadwerkelijk zijn. Het is namelijk de vraag of die aanname klopt. Daarbij moeten ook de budgetten voor onderwijs en zorg worden meegenomen, en de achterstandsgelden die in het westen beschikbaar zijn.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik wijs de heer Bruins er allereerst op dat het geen aanname is dat zorg niet onevenredig is verdeeld over Nederland. Daar is ook empirisch onderzoek naar gedaan. Op basis van dat onderzoek is gezegd dat het best mogelijk is dat er in sommige regio's iets meer autistische kinderen zijn, maar dat er dan bijvoorbeeld iets minder zwak begaafde kinderen zijn. Dat allemaal tegen elkaar afzettend, kwam de commissie tot het oordeel dat de zorgvraag van kinderen in Nederland op basis van hun kenmerken niet onevenredig verdeeld is. Wij zien echter wel grote verschillen in de historische context op basis waarvan kinderen in het speciaal onderwijs zijn geplaatst. Dat is de ontwikkeling die we moeten doorlopen.
De heer Bruins zegt: dat onderzoek is leuk, maar hoe werkt de verevening in de praktijk uit? Dat moeten we ook weer gewoon met harde data goed blijven volgen. Ik verwacht niet heel grote problemen bij de samenwerkingsverbanden die aan de positieve kant van de verevening zitten. Die krijgen het in die zin ook financieel de komende tijd iets ruimer, maar voor de samenwerkingsverbanden die aan de negatieve kant van de verevening zitten, moeten we natuurlijk uitkijken dat er geen ongelukken gebeuren. Daar moeten we bovenop zitten.

De heer **Bruins** (ChristenUnie): Ik vrees dat we het over de mate van empirie in dit onderzoek niet eens zullen worden. Ik ga mij er nog eens op beraden hoe ik dat extra duidelijk kan maken in deze discussie.

Mevrouw **Straus** (VVD): Ik bedank de Staatssecretaris voor zijn toezegging dat de inspectie er bovenop zit als scholen hun zorgplicht niet nakomen en als scholen hardleers zijn. Ik vraag me dan toch af hoe we dat nu kunnen volgen. We hebben het rapport van de Kinderombudsman ontvangen. Er zijn veel meldingen binnengekomen, onder andere gerelateerd aan de zorgplicht en de naleving daarvan. De Staatssecretaris meldt echter in de voortgangsrapportage dat de inspectie inmiddels enkele signalen heeft ontvangen, en dat wordt vervolgens in één zin toegelicht. Ik vraag de Staatssecretaris om bij de volgende voortgangsrapportage wat nadrukkelijker in te gaan op de wijze waarop de inspectie daadwerkelijk optreedt als zij signalen over de zorgplicht krijgt. Ik wil dan ook graag weten hoeveel signalen de inspectie heeft gekregen en of zij daar eventueel nog wat extra over kan communiceren, zodat mensen weten dat ze bij de inspectie terechtkunnen. Misschien kan de Staatssecretaris tevens aangeven welke sancties er opgelegd worden en wat de reden is dat de zorgplicht soms ontweken wordt. Ik kan me namelijk voorstellen dat daarvoor soms best wel gegronde redenen zijn, bijvoorbeeld dat er gewoon geen faciliteit te bieden is en het daarom op de een of andere manier spaak loopt. Ik wil er iets meer grip op krijgen. Ik wil weten wat de inspectie nu precies doet om ervoor te zorgen dat het systeem wel gaat werken.

Staatssecretaris **Dekker**: Dat wil ik graag doen bij de volgende voortgangsrapportage. Ik wil er nog even twee korte opmerkingen over maken. Ten eerste, ik vind dat wij er als politiek voor moeten uitkijken dat wij scholen geen excuus geven om niet aan de zorgplicht te voldoen. Mevrouw Straus zegt dat zij zich kan voorstellen dat er gegronde redenen

zijn voor scholen om niet aan die zorgplicht te voldoen. Volgens mij is dat niet het geval. Het kan best zo zijn dat een school niet in staat om op zijn eigen school de zorg te bieden, maar dan heeft die school de plicht om elders in het samenwerkingsverband of desnoods daarbuiten dat wel te regelen. In mijn ogen heeft een school dus nooit een goed excuus om de zorgplicht te ontwijken. Ten tweede, ik wil graag iets meer zeggen over wat de inspectie allemaal doet, maar ik zeg het overal: het begint bij melden. Misschien moeten wij dat nog iets vaker doen, door ook een beetje de tanden te laten zien of wat te grommen. Onze inspectie kan niet ruiken of de zorgplicht ergens wordt ontweken. We moeten het hebben van ouders die aan de bel trekken, van andere schoolbesturen die dat merken, van leerplichtambtenaren en van wethouders die melden dat ergens de zorgplicht wordt ontweken. Dan kunnen we optreden.

Mevrouw **Siderius** (SP): Ik heb een punt van orde, omdat we maar twee interrupties mogen plegen. Dit eerste deel ging over passend onderwijs als geheel. Ik heb niets gehoord over de reactie op de klachten bij het meldpunt van de AOb. Ik hoor daarop graag nog een reactie van de Staatssecretaris. Ik vraag me af of het stukje medezeggenschap dan ook in dit blokje valt. Ik heb ook nog vragen gesteld over Wajong in relatie tot vso. De Staatssecretaris heeft wel antwoorden gegeven over het vso, maar niet op dit punt.

De **voorzitter**: Misschien kan de Staatssecretaris aangeven of dat in een ander blokje aan de orde komt? Hij kan er ook nog in het blokje «overig» op terugkomen.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik heb drie smaken voor mevrouw Siderius. Wat het meldpunt betreft, ga ik graag met de AOb om de tafel zitten om te bespreken wat we nu kunnen doen om die lijnen open te houden. Het moet een beetje praktisch blijven. Voordat je het weet, heb je een hele kerstboom aan meldpunten. We staan in die zin aan dezelfde kant van de streep: we willen passend onderwijs laten slagen en dan moeten we kijken wat we kunnen doen om praktische problemen op te lossen. Ik zeg dat mevrouw Siderius dus toe. Ik moet eerlijk bekennen dat ik het tweede punt van de medezeggenschap niet voorbij heb zien komen. Misschien mag ik de vragen daarover in tweede termijn beantwoorden? Het ging over de aantallen aanvragen ten opzichte van het budget dat ervoor beschikbaar is. Het punt van de Wajong komt aan de orde in het blokje «varia».

De **voorzitter**: Het blokje «varia» bevat dus de overige punten. Dat was het punt van orde.
Ik zie dat mevrouw Siderius haar interruptie nog even bewaart. Ik vraag de Staatssecretaris om zijn beantwoording voort te zetten met het blokje «thuiszitters».

Staatssecretaris **Dekker**: Het is goed om dat punt er eens uit te lichten, omdat een van de doelstellingen is dat er in 2020 geen kind meer langer dan drie maanden thuis zal zitten zonder dat er een passend aanbod is gedaan. De cijfers komen steeds meer in beeld. Ik heb een paar weken geleden een verzuimrapportage naar de Kamer gestuurd. Er is een categorie waarbij sprake is van absoluut verzuim. Dat zijn kinderen die helemaal niet zijn ingeschreven op een school. Die groep is iets kleiner geworden. Er is voorts een categorie waarbij sprake is langdurig relatief verzuim. Daarbij zijn kinderen wel ingeschreven op een school, maar gaan ze daar niet naartoe. Die categorie is min of meer gelijk gebleven. Mevrouw Voortman zei terecht dat er sprake is van een stijging met ongeveer 1%. Ik vind dat er gewoon te weinig resultaat wordt geboekt. Ik vind dat het te lang duurt en dat we daar meer meters zouden moeten

maken, ook omdat ik het verzuim op grond van artikel 5a zie oplopen en ik mijn hand er niet voor in het vuur durf te steken dat de afname in het absoluut verzuim en de stijging van het gebruik van artikel 5a als vrijstellingsgrond wellicht enigszins met elkaar samenhangen. Dat vraagt om nader onderzoek. We moeten ervoor uitkijken dat we geen voorbarige conclusies trekken, maar we moeten daar echt in duiken.
Ik wil er een paar dingen uitlichten waarvan ik denk dat we die extra kunnen doen. Er werd wel wat grappig gedaan over de thuiszitterstop, het thuiszitterspact en dat soort dingen, maar ik denk dat het zeer kan helpen als we het bestuurlijk commitment van een aantal partijen hebben om dit probleem in gezamenlijkheid op te lossen. Ik weet één ding zeker: wij gaan het aantal thuiszitters niet vanaf het Binnenhof oplossen. Dat moet gebeuren in die gemeenten en in die samenwerkingsverbanden en dat kan alleen maar slagen als er door al die partijen heel goed wordt samengewerkt. Dat moet gebeuren in de hele keten. We hebben het dan over de gemeenten met leerplichtambtenaren. Ik zal straks overigens nog even stilstaan bij de ideeën die op dat gebied door een aantal woordvoerders zijn geopperd.
Natuurlijk moeten scholen hun verantwoordelijkheid rond passend onderwijs op een goede manier invullen, maar aan de achterkant is er ook de vraag wat je moet doen als scholen wel een passend aanbod aan ouders hebben gedaan en daar geen vervolg op komt. Dan kom je in een heel ander traject. Ook dat moet je erbij halen. Dan heb je het over jeugdzorg en uiteindelijk ook over het meer bestuurlijke en justitiële handhavingstraject. Pas als dat in zijn totaliteit goed is geregeld, kunnen we echt meters maken. Ik denk dat een top met alle bestuurlijk verantwoordelijken bij elkaar, waarop ook gedeelde ambities worden afgesproken en we elkaar kunnen aanspreken op verantwoordelijkheden, enorm kan bijdragen.
Ik voel me gesterkt door de aanpak van vsv'ers waar acht jaar geleden mee begonnen is. Die begon ook met dat soort afspraken over de doelstellingen tussen roc's, de VO-raad, de VNG en Ingrado. Ieder jaar moest er 10% af. Als je dat een aantal jaren volhoudt, kom je op een punt uit dat je kunt zeggen: we zijn weer een voorbeeld in Europa als het gaat om het bestrijden van de uitval. Ik denk dat we voor het bestrijden van thuiszitters voor een soortgelijke aanpak moeten kiezen.
Wat daarbij helpt, is het maken van afspraken over doorzettingsmacht. Ik vind het heel goed als daar in gemeenten en samenwerkingsverbanden goede afspraken over worden gemaakt. Wij zien ook gewoon terug dat er op de plekken waar dat goed geregeld is, betere resultaten zijn. Het voordeel van de huidige wet is dat gemeenten vrij zijn om zelf te beslissen waar ze die doorzettingsmacht beleggen en of ze die ook zo noemen. Ik ken ook een aantal gemeenten, bijvoorbeeld Rotterdam, die zeggen: we hebben het niet over doorzettingsmacht maar over doorzettingskracht, want anders wordt het weer zo aan het touw trekken. Hier in Den Haag zegt men: wij werken niet met doorzettingsmacht, maar wij zetten gewoon een trajectbegeleider op kinderen voor wie er niet een, twee, drie een oplossing is. Die moet ervoor zorgen dat zo'n kind pas weer losgelaten wordt als het gewoon op school zit. In die zin moeten we ervoor uitkijken dat doorzettingsmacht geen doel op zich wordt. Het moet een middel zijn om kinderen zo snel mogelijk een passende plek in het onderwijs te geven.
Ik ben meer dan bereid om te bekijken hoe we dat project kunnen versnellen. Mevrouw Ypma vroeg of dat binnen een maand geregeld zou kunnen worden. Dat zal niet zo eenvoudig gaan, want dat vraagt echt tijd. Ik heb bijvoorbeeld geen juridisch middel om het af te dwingen. Dan zou je na een evaluatie van de wet moeten zeggen: we nemen in de wet op dat het verplicht geregeld moet worden, met alle nadelen van dien. We moeten kijken of het goed geborgd is. Ik denk dat wij een heel eind komen met good practices en met een inspectie die erbovenop zit.

Wat daar ook bij kan helpen, is nadenken over de rol van de leerplichtambtenaar. Ik wil daar serieus naar kijken. Hoe je het ook wendt of keert, kinderen die thuiszitten, zitten niet op school. Daarvoor is één instantie verantwoordelijk. Dat is de gemeente want die moet ervoor zorgen dat de leerplicht wordt uitgevoerd. Daar wordt niet aan voldaan als een kind niet naar school gaat. Mijn voorstel is dat ik dit oppak en dat ik in de aanloop naar de volgende voortgangsrapportage aangeef hoe het daarmee staat. Mevrouw Straus vroeg of dat voor het meireces zou kunnen. Misschien mag ik iets meer ruimte hebben en de cyclus aanhouden. We komen in juni weer met een voortgangsrapportage. Dat stelt mij namelijk in staat om dit op die thuiszitterstop ook gewoon te bespreken met Ingrado en de VNG. Het is een interessante gedachte, want je wilt uiteindelijk ook dat zo'n wethouder of de leerplichtambtenaren die voor die wethouder werken ook zeggen: het kan zo niet langer, dit kind moet en zal naar school. Zij moeten, waar dat relevant is, natuurlijk de ouders erop aanspreken, maar zij moeten ook die scholen aanspreken. Het kan niet zo zijn dat heel veel scholen zeggen dat ze niet weten wat ze moeten doen. Dat excuus hadden ze voor de invoering van passend onderwijs misschien nog wel. Toen werden ouders en leerlingen van de ene naar de andere school gestuurd. Dat kan nu niet meer, want er is een zorgplicht. Zij kunnen daar enorm bij helpen. Ik neem dat dus graag mee. Dat is een toezegging.

Wat ook helpt, is dat we de kaders voor maatwerk wat verruimen, bijvoorbeeld het onderwijs op een andere locatie dan de school. Een aantal woordvoerders heeft vragen gesteld over de verwijzing in de brief van voor de jaarwisseling naar een artikel in de Leerplichtwet op grond waarvan een gedeeltelijke ontheffing wegens ziekte kan worden verkregen. Ik wil dat graag beter regelen in de Leerplichtwet door de mogelijkheden voor maatwerk zoals die zijn beschreven in de brief, ook gewoon netjes in die wet op te nemen en te beschrijven. Ik heb scholen erop willen wijzen dat er ook nu al in die wet een artikel is dat zij kunnen aanwenden om, vooruitlopend op een goede wettelijke regeling, in die geest te handelen. Als kinderen met bijvoorbeeld een schooltrauma of schoolangst niet fulltime naar school kunnen maar bij wijze van spreken wel één dag per week, dan moet een school niet zeggen dat dit niet mogelijk is, maar dan kan dat artikel worden gebruikt om goede afspraken met ouders en leerlingen te maken. Het is goed om in de parlementaire behandeling nog eens te benadrukken dat het bewuste artikel daarvoor gebruikt kan worden. Ik ben het ermee eens dat we het netjes moeten regelen, maar een wetgevingstraject kost tijd. Ik denk dat we het wetsvoorstel dit jaar in internetconsultatie kunnen brengen en dat we het wetsvoorstel in 2017 aan de Kamer kunnen voorleggen. Maar voordat het dan weer door de Eerste Kamer is, ben je al snel anderhalf jaar verder. Het zou doodzonde zijn als ik tegen deze doelgroep moet zeggen: u moet maar even wachten. Het probleem is er nu. Laten we dat dan ook nu aanpakken. Daarbij kan dat haakje wat ik zojuist met de commissie besprak, helpen.

Het is goed dat wij serieus kijken naar kinderen die vrijstellingen krijgen. De categorie kinderen die een vrijstelling hebben op grond van artikel 5a baart mij zorgen, omdat daarbij nu al een aantal jaren achter elkaar sprake is van een stijging. Ik heb gisteren ook naar RTL Nieuws gekeken, maar het is niet zo dat een leerplichtambtenaar op eigen doft besluit dat een kind onder artikel 5a valt. Dat gebeurt altijd op aanvraag van een ouder en kan pas gebeuren met een verklaring van een arts. Als ouders niet willen dat hun kind een ontheffing op grond van artikel 5a krijgt, dan begint het ook met het niet aanvragen. Dan begint het met het inschrijven op een school. Daar waar een kind op grond van artikel 5a een vrijstelling heeft en ouders daarvan afwillen, is dat ook de route. Het helpt enorm als ouders zeggen: wij vinden dat ons kind niet thuishoort in die categorie. We zagen dat ook bij Jelle. Ik ken die jongen niet persoonlijk, maar ik

dacht: dat is echt een kind dat gewoon naar school toe kan en dat nu ook naar school gaat. Die jongen hoort helemaal niet thuis in die categorie. Maar dan moeten we er ook voor zorgen dat ouders hun kind zo snel mogelijk aanmelden op een school en ervoor zorgen dat die ontheffing niet meer voor het kind geldt.
Het overgrote deel van de ontheffingen wordt slechts voor één jaar afgegeven. Ik wil serieus naar de mogelijkheid van herbeoordeling kijken, maar er zijn natuurlijk ook kinderen die met recht een vrijstelling op grond van artikel 5a hebben. Het ligt natuurlijk enorm gevoelig als je de ouders van die kinderen gaat benaderen met de mededeling dat hun kind moet worden herbeoordeeld. Ik wil daar op een serieuze manier mee omgaan, die ook recht doet aan de gevoeligheden die bij deze kinderen kunnen spelen, maar altijd met het oog op de bal: dat wij niet willen dat kinderen die gewoon kunnen leren, in die uitzonderingscategorie zitten.
Er is gevraagd of een leerrecht zou kunnen helpen. Als dat een oplossing is, sta ik daar onmiddellijk voor open, maar ik heb daar zo mijn vragen en bedenkingen bij. Wij hebben afgesproken dat wij dat zullen voorleggen aan het Nederlands Centrum voor Onderwijsrecht (NCOR) en het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). Het onderzoek kan waarschijnlijk in mei starten. Ik zal de opdracht ook aan de Kamer doen toekomen.
Mevrouw Siderius heeft gevraagd of er geen onderwijsfonds kan komen voor thuiszitters. Het berust echt op een misverstand dat wij nu bij OCW een grote pot geld overhouden, doordat kinderen niet zijn ingeschreven en thuiszitten, en dat we dat geld zouden kunnen geven aan de ouders van die thuiszitters. Wij krijgen pas geld van Financiën als een kind is ingeschreven op een school. Ook hier weer: het begint bij de inschrijving op een school. Vervolgens moet worden gekeken welk maatwerk nodig is om de kinderen dan wel op school dan wel gedeeltelijk op school en gedeeltelijk in een andere vorm het juiste onderwijs te bieden.

De **voorzitter**: Ik zie dat mevrouw Ypma, de heer Van Meenen en mevrouw Siderius een interruptie willen plegen.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Ik ben op twee punten teleurgesteld. Ik word nu al een hele tijd zoet gehouden over de doorzettingsmacht. De Staatssecretaris zegt steeds: dat komt wel, daar werk ik aan, et cetera. Ik heb daar een jaar geleden al verschillende moties over ingediend. Het vorige debat is daarover gegaan. Ik wil gewoon dat het overal geregeld is. Het gaat of via de contactpersoon vanuit het ministerie binnen een maand geregeld worden of er komt een motie van de Kamer. De Staatssecretaris heeft dan weliswaar geen wet, maar wel een motie die hij moet uitvoeren. Hij moet een dringend beroep doen op alle samenwerkingsverbanden om binnen een maand die doorzettingsmacht te organiseren. Als dat niet lukt, wil de Kamer horen welke samenwerkingsverbanden dat nog niet geregeld hebben. Dan maar naming-and-shaming. Ik wil daar nu even duidelijk over zijn. De Kamer heeft er al zo vaak om gevraagd. Ik wil dat daar nu echt actie op wordt ondernomen. Ik hoop dus dat de Staatssecretaris kan zeggen dat hij bereid is om dat dan wel te doen. Zo niet, dan zal ik een motie indienen.
Het tweede punt betreft de ontheffing van de leerplicht. Daar erger ik me dan toch een klein beetje aan, omdat het nu net een heel onhandig voorbeeld is van een jongen die ik in ieder geval goed ken. Ik weet precies hoe dat gegaan is. Die jongen had nooit een ontheffing van de leerplicht moeten krijgen, maar de ouders kregen dat advies van de onderwijsconsulent. Het is nu echt moeilijk om weer van die ontheffing van de leerplicht af te komen. Bovendien weigert de school hem in te schrijven. Hij staat nog niet ingeschreven, hij mag niet ingeschreven worden op die school. De school biedt hem alleen de kans om het te gaan proberen, maar hij staat nog niet ingeschreven.

Staatssecretaris **Dekker**: Het lijkt me niet goed om een individuele casus hier tot in alle details te bespreken. Ik neem dit graag op, ook met de ouders en de jongen zelf, om te kijken wat we kunnen doen om te helpen. Een onderwijsconsulent kan misschien best een keer iets geks gezegd hebben en ook een school kan gezegd hebben dat hij die jongen niet mag inschrijven of aannemen, maar dit zou, gezien de wettelijke mogelijkheden, niet mogen gebeuren. Een school heeft in onze ogen niet het recht om een kind niet in te schrijven als het een ontheffing heeft op grond van artikel 5a. Ik gebruik dit debat ook maar even om dat nog een keer te zeggen, ook omdat ik weet dat er mensen meekijken en meeluisteren en er soms journalisten zijn die erover schrijven, ook in de vakbladen. Als ouders met een kind met een ontheffing op grond van artikel 5a eigenlijk willen dat hun kind naar school gaat, dan moeten ze hun kind inschrijven. Ik zal in dit specifieke geval kijken wat er aan de hand is.
De tweede opmerking van mevrouw Ypma gaat over doorzettingsmacht. Ik nodig de Kamer graag uit om een motie aan te nemen. Als daarmee de problemen onmiddellijk als sneeuw voor de zon verdwijnen, moeten we dat vaker doen. Dan zou het in dit land heel gemakkelijk zijn. Dan worden problemen opgelost met het indienen van een motie en een uitspraak van de Kamer. Helaas is het niet zo. Ik sleur hier echt aan, ik wil er echt werk van maken, ik wil binnen nu en een maand ook graag al die samenwerkingsverbanden en scholen aan hun jasje trekken en vragen wat zij op dit gebied gedaan hebben. De indruk wordt nu een beetje gewekt alsof we de afgelopen tijd niets hebben gedaan en niet al in deze geest hebben gewerkt en geleefd. Dat is gewoon niet zo. Ook de inspectie bekijkt op dit moment hoe alle samenwerkingsverbanden de doorzettingsmacht hebben geregeld. Daar gaat een enorme druk van uit. Ik zeg tegen mevrouw Ypma dat daar volgens mij geen motie voor nodig is. Ik wil dat graag doen, en ik wil ook binnen een maand alle partners daarbij betrekken en hen op hun verantwoordelijkheden wijzen.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): De Kamer heeft al heel vaak aangedrongen op een goede regeling van de doorzettingsmacht. Het is goed om te horen dat die moties nu worden uitgevoerd en dat de inspectie daar ook druk op uitoefent. Ik zal met mijn collega's in conclaaf gaan over de vraag of dit nu voldoende is of dat we nog iets anders nodig hebben.
Mijn tweede punt betrof de ontheffingen van de leerplicht. We zijn het erover eens dat het, gezien de wettelijke mogelijkheden, niet zou mogen gebeuren. Kan de Staatssecretaris wel toezeggen dat er met alle 5.000 kinderen een persoonlijk gesprek zal worden gevoerd om te bekijken wat zij nodig hebben om weer richting het onderwijs te gaan?

Staatssecretaris **Dekker**: Ik wil het echt op een zorgvuldige manier doen. Je zult maar ouder zijn van een kind van wie het evident is dat het onder artikel 5a valt. En dan komt er iemand van het ministerie langs, die zegt: wij komen even kijken of uw kind er wel echt onder valt. Hoe pijnlijk kan dat zijn! Ik wil kijken naar een zorgvuldige manier om de ouders te bereiken van alle kinderen die onterecht onder artikel 5a vallen. Volgens mij weten wij precies om welke doelgroep het dan gaat. Dat is dus wat anders dan alle 5.000 kinderen. Ik wil dat echt zorgvuldig doen. Ouders keer op keer herinneren aan het grote ongeluk en de tragiek die ze hebben meegemaakt, vind ik in dit geval ook niet goed. De overheid moet in dezen ook zorgvuldig zijn.

De heer **Van Meenen** (D66): De Staatssecretaris zei zojuist dat hij op een paar punten sleurt aan de dossiers. Dat geloof ik ook echt, maar hij sleurt in ieder geval niet aan het leerrecht, het recht op onderwijs, omdat hij er ook niet in gelooft dat dat helpt. Dat is jammer. Mijn partij gelooft daar wel in, omdat het in onze ogen de enige manier is om de positie van ouders in dat schimmenspel, met al die instanties waarmee ze te maken hebben, te

verstevigen. Het begint met de constatering dat we in Nederland ontberen dat kinderen een recht hebben op onderwijs. We kennen alleen maar een leerplicht, en dat is fundamenteel iets anders.

De **voorzitter**: En dan nu uw vraag.

De heer **Van Meenen** (D66): Mijn vraag richt zich op de situatie die ik zelf in mijn bijdrage heb beschreven van een leerling die de hele kerstboom heeft doorlopen, met als uiteindelijke conclusie, na een hele tijd thuiszitten, een uitspraak van de geschillencommissie dat het proces voor een toelaatbaarheidsverklaring voor het speciaal onderwijs weer moet worden opgestart. Dan wordt er vervolgens weer een hele administratieve procedure in gang gezet, die weer maanden gaat duren. Ondertussen zie je dat jongetje gewoon langzaam maar zeker kapot gaan. Ik heb het ministerie overigens op de hoogte gesteld van de details. Ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw Ypma. Dan kunnen er best wel goede redenen zijn om te zeggen dat we heel voorzichtig moeten zijn met doorzettingsmacht, maar het duurt mij dus te lang. Het duurt niet alleen te lang voor deze Xander, maar ook voor al die andere kinderen die op dit moment thuiszitten. Vindt de Staatssecretaris het acceptabel dat dit soort situaties in Nederland voorkomt? Wat gaat hij nu doen? Zou hij bijvoorbeeld mee willen gaan in de suggestie om geschillencommissies – al is het maar tijdelijk, tot we een betere oplossing hebben gevonden – de mogelijkheid te geven om bindende uitspraken te doen?

Staatssecretaris **Dekker**: Vind ik het acceptabel? Nee. De heer Van Meenen wil weten wat we eraan kunnen doen om dergelijke situaties te voorkomen. Hij doet zelf de suggestie om uitspraken van de geschillencommissie bindend te maken. Dat zou kunnen, maar ik denk niet dat dat de oplossing is. Ik zeg er ook onmiddellijk bij dat dit een wetswijziging zal vergen. Dan zijn we dus weer anderhalf jaar verder. Overigens is het de praktijk dat in het overgrote deel van de gevallen waarin de geschillencommissie een uitspraak heeft gedaan, scholen en samenwerkingsverbanden daar ook gevolg aan geven. Het is dus de vraag wat er met de suggestie van de heer Van Meenen de facto verbeterd wordt. Ik heb liever dat er een oplossing wordt gevonden voordat zo'n jongen bij de geschillencommissie komt en dat het überhaupt niet zover komt. Daarbij helpt het enorm als partijen op gemeentelijk niveau bij elkaar zitten, als er een wethouder is die zegt: we verlaten de kamer niet totdat er een oplossing is gevonden en de jongen wel weer naar school kan gaan.

De heer **Van Meenen** (D66): Dat is natuurlijk fijn. In een ideale wereld zijn er geen problemen. Maar die ideale wereld bestaat helemaal niet. Dat blijkt bijvoorbeeld in de door mij aangevoerde casus. In deze casus wordt de uitspraak niet opgevolgd, weten de partijen elkaar blijkbaar niet te vinden en is er een reguliere school die ondanks uitspraken van de kinderarts, de huisarts, de revalidatiearts en jeugdzorg weigert om mee te werken aan een overgang naar passend onderwijs, terwijl het broertje van deze jongen precies dezelfde problemen heeft en er wel zit. Het is gewoon onbestaanbaar. Dan kunnen we wel zeggen: nou nee, de geschillencommissie maar niet, want dat vergt weer een wetswijziging. Ik wil niet horen wat er niet mogelijk is en wat er allemaal heel lang gaat duren, maar ik wil horen wat er nu wel mogelijk is. Als gemeenten het laten liggen, hebben we over het algemeen nog een landelijke overheid die zegt: en nou is het genoeg. Dan gaat de Staatssecretaris er zelf maar op de fiets naartoe en gaat hij daar eens even zeggen: nu is het klaar, deze jongen gaat daarheen.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Meenen, uw vraag!

De heer **Van Meenen** (D66): Mijn vraag is: is de Staatssecretaris bereid om dat te doen? Ik bedoel het overigens natuurlijk breder; dit is puur een casus om aan te geven dat wij die ideale wereld nog lang niet bereikt hebben en dat er kinderen zijn die ondertussen enorm in de knel komen.

Staatssecretaris **Dekker**: Dat frustreert mij ook mateloos. Volgens mij weet de heer Van Meenen ook dat mijn mensen en ik zich hier persoonlijk tegenaan hebben bemoeid. Dat is ook een van de redenen waarom ik in de brief over thuiszitters heb aangegeven dat ik graag wil dat er tussen VWS en OCW nog een opschaling is voor de kinderen die ondanks de doorzettingsmacht en alles wat er gebeurt in de gemeenten en de samenwerkingsverbanden, niet op school zitten. Ik wil dat om een aantal redenen. Het helpt ons om de problematiek beter te begrijpen. Voorts zien wij ook dat heel veel van deze kwesties zich afspelen op het snijvlak van passend onderwijs en de zorg. In de zorg hebben heel veel hervormingen plaatsgevonden en is het gedrag van partijen nu ook een beetje om eerst naar elkaar te kijken om te weten hoe ze in die nieuwe situatie met elkaar moeten omgaan. Ik wil niet dat kinderen daar de dupe van worden. Dat is een van de redenen dat we dit doen.

Mevrouw **Siderius** (SP): Er wordt heel gemakkelijk door de Staatssecretaris gezegd dat ouders een ontheffing op grond van artikel 5a moeten aanvragen. Ik krijg regelmatig mailtjes dat er druk wordt uitgeoefend en dat er ook wordt gedreigd met bijvoorbeeld meldingen bij het AMK, Veilig Thuis of hoe het tegenwoordig ook allemaal mag heten. Dat kan niet de bedoeling zijn. Ik heb in eerste termijn gevraagd of je voor het verlenen van een ontheffing van de leerplicht niet naast een verklaring van een arts misschien nog een eis zou moeten stellen. Een criterium kan bijvoorbeeld zijn dat zolang duidelijk is dat het kind leerbaar is, zo’n ontheffing gewoon niet afgegeven wordt. Dan moet er gewoon worden doorgezocht naar de juiste onderwijsplek.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik vind dat een heel goede suggestie. Ik wil die graag meenemen.

Mevrouw **Siderius** (SP): De Staatssecretaris zegt dat hij het graag wil meenemen. Dan wil ik graag concreet horen wat daarmee wordt bedoeld. Zijn dat dan weer twee zinnen in de volgende voortgangsrapportage of geeft de Staatssecretaris in een brief aan hoe hij dit gaat organiseren?

De **voorzitter**: Mevrouw Siderius vraagt dus in feite of u een brief aan de Kamer wilt sturen.

Staatssecretaris **Dekker**: Of dat nu onderdeel is van de volgende voortgangsrapportage of dat het in een aparte brief wordt behandeld, het gaat erom dat dit serieus wordt bekeken. Dat lijkt mij goed. Het gaat bij artikel 5a om kinderen die een dusdanig ernstige lichamelijke dan wel psychische beperking hebben dat ze niet naar school toe kunnen, dat ze niet kunnen leren. Daar is die categorie voor bedoeld. Die is niet bedoeld voor de kinderen die ik gisteravond in die televisie-uitzending zag. Toen ik hen zag, dacht ik: misschien is het inderdaad ingewikkeld om vijf dagen naar school te gaan, maar ze kunnen dan wellicht toch een of twee dagen naar school. Ik wil dat die kinderen niet onder artikel 5a vallen. Als een extra toets of een extra criterium zou bijdragen aan een betere scheiding, dan ga ik daar serieus naar kijken.

De **voorzitter**: Wanneer ontvangt de Kamer die informatie? Misschien kan het worden meegenomen in de rapportage van juni, die toch al toegezegd was?

Staatssecretaris **Dekker**: Ja.

Mevrouw **Straus** (VVD): Ik wil daar nog een vervolgvraag over stellen. Mevrouw Ypma en mevrouw Siderius hebben al gesproken over deze categorie. In deze categorie zitten inderdaad kinderen die heel terecht een ontheffing hebben, maar er zitten dus ook kinderen in van wie de ouders er niet gelukkig mee zijn dat hun kind die ontheffing heeft. Is dat niet gewoon de eerste groep waar we ons op zouden moeten richten? De ouders die niet gelukkig zijn met de ontheffing van de leerplicht, om welke reden dan ook, die gezien de nieuwe mogelijkheden eigenlijk liever hebben dat hun kind toch een plek in het onderwijs krijgt, zouden zich opnieuw moeten kunnen melden. Het is dan wel even de vraag waar zij zich zouden moeten melden. Kan de Staatssecretaris dat aangeven?

Staatssecretaris **Dekker**: De plek waar ze zich kunnen melden, is de school. Dan gaat het lopen. Als wij zeggen dat artikel 5a geen reden is om niet te voldoen aan de zorgplicht, en ouders willen dat hun kind naar school gaat, dan moeten zij het kind inschrijven bij een school. Dat is de route. Een school is vervolgens verplicht om binnen het samenwerkingsverband te zorgen voor een passende oplossing.
Ik begrijp dat sommige Kamerleden zorgen hebben over de wijze waarop ouders bereikt kunnen worden. Wij maken in de registratie geen onderscheid tussen ouders die tevreden zijn met artikel 5a en ouders die dat niet zijn. Ik kan dus ook niet zeggen dat we de ouders die niet tevreden zijn, zullen aanschrijven. Wat ik wel kan doen, is het volgende. Er zijn vaktijdschriften die goed gelezen worden en er zijn ook andere kanalen om die ouders gericht te benaderen. Dat gebeurt dan misschien niet met een persoonlijke brief, maar ik kan op korte termijn bekijken of ik ze via die kanalen kan wijzen op de mogelijkheden, de onmogelijkheden, de rechten die ze hebben en de stappen die ze kunnen ondernemen als ze niet tevreden zijn met de volledige ontheffing van de leerplicht voor hun kind. Ik denk dat dit een eerste belangrijke stap zou zijn, in combinatie met de door mevrouw Ypma gevraagde grondige analyse van de samenstelling van de groep kinderen die onder artikel 5a valt. Ik wil daar wel een grote zorgvuldigheid bij betrachten, gezien de gevoeligheid van de doelgroep.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Even ter correctie: ik heb gevraagd om een persoonlijk gesprek. Je kunt de ouders die daar behoefte aan hebben, eruit filteren als je die mogelijkheid in een brief aanbiedt. Stuur ze dus een brief, geef ze de mogelijkheid om een persoonlijk gesprek te voeren. Dat heb ik gevraagd.

De **voorzitter**: Ik geef mevrouw Straus de gelegenheid om te reageren op het antwoord van de Staatssecretaris.

Mevrouw **Straus** (VVD): Ik ben heel blij met het antwoord van de Staatssecretaris, maar ik kan me ook voorstellen dat een school niet altijd meteen weet hoe het allemaal zit. Wij merken tijdens werkbezoeken aan scholen dat er op de werkvloer vaak nog veel vraagtekens zijn over de werking van passend onderwijs. Ik wil de Staatssecretaris vragen om deze informatie ook met name op schoolleiders te richten, zodat zij ook weten waar zij met vragen terechtkunnen die misschien in eerste instantie hun pet te boven gaan.

Staatssecretaris **Dekker**: Dat doe ik graag. Het zou mij hoogst verbazen als er in Nederland nog een schoolleider rondloopt die niet weet dat hij bij vragen naar zijn samenwerkingsverband kan stappen. Er zijn in elk samenwerkingsverband een directeur en orthopedagogen die op zo'n moment een goed advies kunnen geven. Ik zal dat graag nog een keer onder de aandacht brengen, maar volgens mij zit de grote behoefte aan

informatie bij de ouders. Schoolleiders zouden hierover geen gebrek aan informatie moeten hebben. Mocht dat wel het geval zijn, dan ga ik er graag achteraan.

De **voorzitter**: Daarmee zijn wij gekomen aan het einde van het blokje over de thuiszitters.
We gaan over naar het blok over Haren, met het risico dat we halverwege dit blokje moeten opbreken vanwege de stemmingen.

Staatssecretaris **Dekker**: Dat kan kort zijn, want er zijn niet veel vragen over Haren gesteld. Ook voor kinderen met een gehoorstoornis en voor dove kinderen moet er een passende plek in het Nederlandse onderwijs zijn. Als de school met het internaat in Haren de enige mogelijkheid is om die passende plek te bieden, dan blijft die school gewoon bestaan. Zo simpel is het. Dan moet dat ook gewoon vanuit het passend onderwijs worden bekostigd. Ik denk dat het nuttig kan zijn om te bekijken of er ook alternatieven zijn. Ik zeg dit niet zozeer voor de kinderen die nu nog op die school zitten. Die willen gewoon die school in Haren afmaken. Maar ik ken ook de verhalen van ouders die hun kind met pijn in het hart naar een internaat in het noordoostelijke puntje van Nederland laten gaan en misschien graag een optie wat dichterbij hadden gehad. Als we nu kijken naar de totale populatie aan dove en slechthorende kinderen in Nederland, dan zou het wellicht ook mogelijk moeten zijn om dat niet op één plek in Nederland te organiseren, maar op meerdere plekken. Ik zeg dit met allemaal slagen om de arm. En misschien dan niet eens zozeer in het reguliere onderwijs, waarbij er een tolk wordt ingeschakeld, maar er zijn ook gewoon in het speciaal onderwijs mogelijkheden om dat te doen. Het is heel eenvoudig. Als de Kamer zegt dat zij helemaal niet geïnteresseerd is in die alternatieven en dat die niet nodig zijn, dan bespaart dat ons een heleboel tijd. Dan gaan we dit gewoon in lengte van dagen financieren vanuit het passend onderwijs. Ik meen echter dat het misschien zin heeft om het denken niet helemaal stop te zetten en te verkennen welke alternatieven er zijn. Je moet alleen maar de overstap maken naar een alternatief, als dat op de langere termijn beter is. Met andere woorden: ik leg het nu weer even terug bij de Kamer. Als de Kamer zegt dat dit de enige mogelijkheid is, dat we het daar vooral bij moeten houden en dat we er geen tijd in moeten steken, dan weten we waar we aan toe zijn. Ik denk echter dat het nuttig kan zijn om met Siméa en met de VO-raad te kijken wat er mogelijk is. Misschien komen we dan ook tot de conclusie dat alternatieven niet te organiseren zijn, dat die minder aantrekkelijk zijn. Dat is ook prima. Maar wie weet is er een andere uitkomst!

De **voorzitter**: Ik zie dat de heer Van Meenen, de heer Rog en mevrouw Ypma willen interrumperen.

De heer **Van Meenen** (D66): Dit zijn gelukkig al heel andere woorden dan de woorden die de Staatssecretaris vorig jaar in juni sprak, toen ik dit onderwerp aan de orde stelde en hij nog van plan was om de school en het internaat gewoon te sluiten en vervolgens te bekijken wat eventuele alternatieven zouden kunnen zijn. Ik vat het nu even kort samen. Vandaag hoor ik meer: we zouden eens moeten bekijken of er nog een tweede Haren ergens in Nederland zou kunnen komen. Dat lijkt me heel risicovol voor het internaat in Haren, gezien de kleine schaal waarop het internaat nu al moet functioneren. Volgens mij moeten wij dat dus gewoon niet doen. Het is jammer dat Haren in Groningen ligt, maar het is niet anders. Ik had het ook liever bijvoorbeeld bij Leiden gehad. Maar ja.

De **voorzitter**: Wat is uw vraag?

De heer **Van Meenen** (D66): Ik heb eigenlijk geen vraag. Ik beschouw de woorden van de Staatssecretaris als een open uitnodiging om hier en nu te besluiten dat wij niet geïnteresseerd zijn in alternatieven, maar dat wij Haren gewoon open moeten houden.

De heer **Rog** (CDA): Ik bedank de Staatssecretaris ook voor zijn voortschrijdend inzicht. Hij hield eerder een andere koers aan. Dat was de koers dat het doveninternaat in Haren gesloten zou moeten worden en dat de leerlingen, al dan niet clustergewijs, op andere scholen onderwijs aangeboden zouden moeten krijgen. Dat is een risicovolle exercitie, want die kinderen kunnen gewoon moeilijker communiceren met horende kinderen.

De **voorzitter**: Wat is uw vraag?

De heer **Rog** (CDA): Voorzitter, het is mijn eerste interruptie. Die kinderen zouden daardoor dus veel moeilijker onderwijs kunnen genieten. Ik denk dat het duidelijk is. Ik wil de Staatssecretaris vragen om de mogelijkheid – die er volgens mij nu al is – te behouden dat kinderen die dat willen, aanspraak maken op passend onderwijs en tegelijkertijd te garanderen dat we een school zoals het doveninternaat in Haren openhouden.

Staatssecretaris **Dekker**: Die laatste boodschap is mij niet helemaal duidelijk. Ieder kind heeft recht op passend onderwijs. Dat is de wet. Ik hoor de heer Rog voorts zeggen dat wij ervoor moeten zorgen dat Haren tot in lengte van dagen openblijft. Ja, dat scheelt ons het zoeken naar alternatieven. Ik denk dat het een nuttige exercitie zou zijn, maar als de Kamer dat niet vindt, dan bespaar ik mij de moeite en de tijd. Dan heeft het immers toch geen zin om met een alternatief bij de Kamer langs te komen.

De heer **Rog** (CDA): Ik constateer dat de Staatssecretaris en ik elkaar goed begrepen hebben. Er is gewoon sprake van passend onderwijs. Iedere dove leerling kan dus naar een school en kijken of daar een passend aanbod gedaan kan worden. Daarnaast houden we ook speciaal onderwijs, ook voor cluster 2-onderwijs. Dat hadden we ook afgesproken aan de voorkant, bij de invoering van passend onderwijs. Er was al een meerderheid van CDA, PvdA, D66 en de SP tegen de sluiting van het doveninternaat, en daar zijn vandaag nog andere partijen bij gekomen. Ik denk, eerlijk gezegd, dat de vlag uit kan. Ik wil de leerlingen in Haren van harte feliciteren met het feit dat zij het onderwijs in Haren kunnen blijven volgen.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Ik maak uit de woorden van de Staatssecretaris op dat hij goed heeft geluisterd naar de Kamer en dat hij bereid is om het doveninternaat in Haren een permanente bekostiging te geven. Heb ik dat goed begrepen? Ouders kunnen in de toekomst dus nog steeds kiezen voor regulier onderwijs, met een tolk? Dat gebeurt ook al in ruimte mate, want er zijn 250 dove middelbare scholieren, van wie er maar 100 naar Haren gaan. Die keuze blijft dus overeind? Wat de Partij van de Arbeid betreft, is dit al een clustering van het aantal kinderen. We hebben het over vier of vijf leerlingen per leerjaar. Die kinderen kun je dus niet gaan verspreiden over heel Nederland, want dan ben je die clustering al kwijt. Bovendien kunnen ze dan niet met alle leraren communiceren, maar alleen met hun tolk. Wat de Partij van de Arbeid betreft, heeft de Staatssecretaris de boodschap goed begrepen als hij wil gaan zorgen voor een permanente bekostiging.

De **voorzitter**: En wat is uw vraag?

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Klopt dat? Wil de Staatssecretaris inderdaad gaan voor een permanente bekostiging voor zowel de kinderen die uitstromen naar een diploma als de kinderen die voor arbeid en dagbesteding op de school zitten?

Staatssecretaris **Dekker**: Dat loopt via verschillende budgetten en het is allemaal gewoon passend onderwijs. Er moet een passende plek komen voor deze leerlingen. Bij het verblijf in het internaat gaat het niet om het bekostigen van het onderwijs, maar om het bekostigen van het verblijf op een andere plek dan thuis in het gezin. Als een verblijf in het internaat nodig is, dan hoort dat bij «een passende plek». Nogmaals, het is ook goed denkbaar om dat iets dichter bij huis te bieden. Ik weet het niet zeker, maar het zou zin hebben om daar eventueel naar te kijken. Mevrouw Ypma vraagt om een permanente bekostiging. Dit moet dan bekostigd worden uit het passend onderwijs. Zo simpel is het. In het verleden is gezegd dat de AWBZ-bekostiging ophoudt te bestaan zodra het passend onderwijs ingaat. Nu moet het onderwijs dan maar die kosten voor zijn rekening nemen. Dat is dan in feite de constructie waar we voor staan. Ik zal de Kamer niet vermoeien met de details, maar dan gaat het voor een deel uit het budget voor passend onderwijs, cluster 2, en voor een deel uit het budget voor het reguliere voortgezet onderwijs.

De **voorzitter**: Wilt u nog een vraag stellen, mijnheer Van Meenen?

De heer **Van Meenen** (D66): Ieder van ons kiest een andere manier om het te zeggen. Met de drie partijen die zich er tot nu toe over hebben uitgelaten, is er nog geen meerderheid. Die is er uiteindelijk natuurlijk wel. Daarom lijkt het me voor alle helderheid toch verstandig om daarover een uitspraak van de Kamer te hebben. Ik wil dat alvast meedelen. Ik heb overigens liever dat we het hier ter plekke besluiten, maar dat komt er, ook gezien de orde, blijkbaar niet van.

De **voorzitter**: U begrijpt dat ik hier nu geen stemming kan uitschrijven. Als u een uitspraak van de Kamer nodig hebt om volledige zekerheid te hebben, dan staat u dat vrij. De Staatssecretaris is volgens mij vrij helder geweest. Misschien kunt u een VAO voorkomen door gewoon te vragen of hierover een brief naar de Kamer kan komen. Is dat misschien nog een suggestie?

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Ik mag nog in tweede instantie reageren op de woorden van de Staatssecretaris naar aanleiding van mijn interruptie. Ik vraag de Staatssecretaris of hij bereid is om een brief naar de Kamer te sturen, waarin hij bevestigt dat hij, de beraadslaging gehoord hebbende, heeft besloten om de bekostiging van het instituut permanent te maken, mits er inschrijvingen zijn. Dat is uiteraard een voorwaarde. De Staatssecretaris heeft zelf ook steeds helder weergegeven dat dit een principieel punt is. Dit gaat niet om een bezuiniging, maar om een principieel punt. Het gaat om de vraag of je dit wel of niet overeind wilt houden. Volgens mij is een ruime meerderheid van de Kamer daar heel duidelijk over.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Het gaat natuurlijk om het doel, namelijk dat je onderwijs hebt voor mensen met een beperking. Ik heb me ook aangesloten bij de mensen die warme woorden hebben gesproken over het belang van het doveninternaat in Haren. Maar stel dat mensen er op een gegeven moment uit zichzelf massaal voor zouden kiezen om naar regulier onderwijs te gaan – dat is volgens mij ook een gedachte van inclusief onderwijs – wat doen we dan? We moeten niet de indruk wekken dat de instelling belangrijker is dan de leerlingen.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Dat hebben we allemaal gezegd. Er moeten wel inschrijvingen zijn.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Precies, zolang er inschrijvingen zijn.

De **voorzitter**: Ik wil de Staatssecretaris het woord geven, zodat hij kan reageren op het verzoek om een brief naar de Kamer te sturen. We zitten al dicht tegen de stemmingen aan, dus we moeten nog even bekijken wat we met het volgende blokje doen.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik stuur met alle liefde een brief, maar dan moet ik wel weten waar die over moet gaan. Het is dus handig als de Kamer zich daarover uitspreekt. Mijn punt is een beetje het volgende. Ik vind dat er passend onderwijs moet zijn. Dat kan worden geboden in Haren, maar dat kan in mijn ogen ook op een andere manier. Om maar even een voorbeeld te geven: wij zien dat instellingen waar dove kinderen in de Randstad havo-onderwijs volgden daarmee gestopt zijn, omdat er toch nog heel veel kinderen naar Haren gaan. Het hangt dus met elkaar samen. Als de Kamer van mening is dat het doveninstituut in Haren dé plek in Nederland moet zijn waar alle dove kinderen naartoe gaan en dat ik vooral niet met alternatieven moet komen, dan zie ik daar graag een Kameruitspraak over. Het lijkt mij echter nuttig om iets breder te kijken. Als de Kamer mij om een brief vraagt, dan geef ik in die brief aan hoe ik het zou doen. Maar als de Kamer dat graag anders ziet, dan moet zij daarover een uitspraak doen. Daar zal ik me dan bij neerleggen.

De **voorzitter**: Mijn conclusie is dat er al een VAO is aangekondigd. Dat VAO is ook nodig om een motie in te dienen. Ik hoor mevrouw Ypma zeggen dat er dan ook geen brief meer hoeft te komen. Dat lijkt mij dan ook een logische conclusie.
Ik heb nog steeds geen stemmingsbel gehoord en stel voor om gewoon door te gaan met het volgende blokje over dyslexie.

Staatssecretaris **Dekker**: Er spelen twee dingen bij dyslexie. Dat is allereerst het besluit van het CvTE om de spellingchecker niet meer toe te staan bij het examen Nederlands, maar dat besluit is inmiddels per brief van gisteren teruggedraaid. Er is voorts in de afgelopen jaren sprake van een stijging van het aantal leerlingen dat een aangepast examen doet op grond van een dyslexieverklaring. Ik begrijp de vragen van en de onrust die is ontstaan bij ouders. Dat was voor mij ook de reden om het CvTE te verzoeken om zijn besluit terug te draaien. Ik denk dat het de standaard moet zijn dat het CvTE niet in lopende jaren besluiten neemt over het centraal examen, maar dat het dat zo veel mogelijk vooraf doet. Ik zal dat ook met het CvTE bespreken. Tegelijkertijd kunnen er altijd uitzonderingen op die regel zijn. Het kan ook zijn dat interventies in deze Kamer daartoe nopen. Het hangt ook een beetje samen met de discussie die we vorig jaar hadden over het weer opnemen van spelling als vast onderdeel van het examen Nederlands. Soms gebeurt het ook dat lopende een jaar gezegd wordt dat we het toch anders willen. Ik denk niet dat de Kamer het accepteert als ik dan zou zeggen: dat is goed, maar dan wachten we nog wel even een jaartje, want het CvTE moet dat tijdig aankondigen. De rekentoets werd in dit verband al even aangehaald. Ik neem dat dus op en probeer daar standaardafspraken over te maken. Dit zijn dingen die niet allemaal via mijn bureau lopen, maar die onder het mandaat van het CvTE vallen en daarmee rechtstreeks in de Staatscourant worden gepubliceerd. Ik zal bekijken of die informatie ook op een andere manier naar de Kamer kan komen.
Het besluit is nu in ieder geval voor twee jaar aangehouden. Wat gebeurt er dan na het schooljaar 2016/2017? Ik deel de mening van mevrouw Straus dat we de experts daar eens goed naar moeten laten kijken.

Dyslexie is immers niet zwart-wit. Het is niet «je kunt iets of je kunt iets niet», maar er zitten allerlei gradaties in. Tegelijk heeft iets als een spellingcheck ook weer invloed op de validiteit van examens. Als spelling een onderdeel is van het examen en daarmee van het diploma, en daar met een verklaring een uitzondering op kan worden gemaakt, dan moeten we ook bekijken wat dat voor het examen betekent. Dan hanteer je de route die de heer Van Meenen in een eerder debat heeft aangehaald. Als je de mogelijkheid van een spellingcheck wilt behouden, moet je misschien een aantekening op het diploma zetten dat het een aangepast examen is geweest. Het is immers ook voor het vervolgonderwijs gek als iemand bij wijze van spreken een 8 haalt voor Nederlands zonder goed te kunnen spellen. Zonder nu op de conclusies vooruit te lopen, wil ik experts vragen hoe we hier op een zorgvuldige manier mee kunnen omgaan. Die experts doen dat ook op heel veel andere terreinen als het gaat om de toelaatbaarheid van hulpmiddelen bij het centraal eindexamen.
Een tweede vraag is: wat doen we om de wildgroei aan verklaringen tegen te gaan? Eerlijk gezegd ben ik er enorm van geschrokken dat je in Nederlands soms makkelijker een dyslexieverklaring krijgt dan een veterstrikdiploma. Ik meen dat Rambam daar vanavond ook een uitzending aan wijdt. Ik raad iedereen aan om naar die uitzending van vanavond te kijken. Ik heb al een voorproefje gehad. Ik figureer er niet zelf in, maar mijn collega Minister Jet Bussemaker stond wel even gek te kijken toen zij een dyslexieverklaring op haar naam onder haar neus geduwd kreeg. Die dyslexieverklaring was officieel en was afgegeven door een orthopedagoog of psycholoog ergens in het midden van het land. Dat is toch een beetje gek. Dit wel waar scholen mee te maken krijgen. Het zijn ook niet altijd de scholen die vragen om een dyslexieverklaring, het zijn ook ouders en leerlingen zelf die ermee aankomen. Die zeggen: mijn kind heeft dyslexie. Dat leidt ertoe dat in sommige klassen 20% tot 30% van de leerlingen een dyslexieverklaring heeft, terwijl wij op basis van achtergrondkenmerken weten dat het percentage kinderen dat echt dyslexie heeft, tussen de 4% en 6% ligt. Er is hier dus echt iets aan de hand. Daar valt van alles op te verzinnen. We moeten bijvoorbeeld gaan kijken naar keurmerken. De zorgverzekeraars willen bijvoorbeeld dat er een zwaardere toets wordt afgenomen om dyslexie vast te stellen voordat wordt overgegaan tot het toelaten van een behandeling en het verlenen van zorg. Wellicht is dat iets om bij aan te haken. Met andere woorden, dit vraagt echt nader onderzoek. We moeten onderzoeken hoe we hiermee moeten omgaan en dat wil ik zorgvuldig doen. Ik denk dat we daar met het besluit van het CvTE voldoende tijd voor hebben.
Ik ga proberen om af te ronden, tenzij hier nog interrupties op zijn.

De **voorzitter**: Ik zal even vertellen wie er door hun interrupties heen zijn. Misschien helpt dat. Dat zijn de heer Van Meenen, mevrouw Ypma, mevrouw Siderius en mevrouw Straus.

Mevrouw **Siderius** (SP): Voorzitter, even een punt van orde. Mijn eerste interruptie betrof de orde, namelijk de vraag welke punten de Staatssecretaris in zijn eerste blokje zou doen.

De **voorzitter**: Ja, dat klopt. Dat was een punt van orde. Ik denk dat dat het misverstand is. Wilt u nu iets vragen of wilt u netjes wachten tot het blokje is afgerond?

Mevrouw **Siderius** (SP): De Staatssecretaris zegt dat dit blokje is afgerond.

De **voorzitter**: Dan mag u uw vraag stellen.

Mevrouw **Siderius** (SP): Nou, dat is zeer vriendelijk van u.

De **voorzitter**: Zo ben ik.

Mevrouw **Siderius** (SP): Het gaat over dyslexie. De SP denkt dat we inderdaad vooral moeten kijken hoe het kan dat die verklaringen zo makkelijk worden afgegeven. Ik denk dat daar de oorzaak van het probleem zit. We moeten er echter wel voor gaan dat die hulpmiddelen beschikbaar blijven bij het examen. Voor ons is in elk geval twee jaar uitstel onvoldoende. Wij willen eigenlijk dat het helemaal van de baan gaat. Van uitstel moet dus afstel komen, wat ons betreft. Kan de Staatssecretaris dat toezeggen? De Staatssecretaris noemt het voorbeeld dat iemand met dyslexie een 8 haalt voor zijn examen. Als hij dat hier zo zegt, vraag ik me af of hij beseft wat het is om dyslexie te hebben. Is hij in elk geval bereid om dit hele plan gewoon van tafel te halen, zodat voor leerlingen met dyslexie hulpmiddelen gewoon altijd beschikbaar blijven bij de examens? Ik had ook nog een vraag gesteld over dyscalculie. Wellicht kan de Staatssecretaris daar nog een antwoord op dichten.

Staatssecretaris **Dekker**: Wat betreft het laatste, moet mevrouw Siderius misschien mijn geheugen even opfrissen.
Wat betreft dyslexie zei ik al dat ik er serieus naar wil kijken en daar ook experts een oordeel over wil laten geven. Dat betekent dat ik niet nu al vooruit ga lopen op de conclusies van dat onderzoek. Het kan heel goed dat dit daaruit komt. Ik wil het echt even overlaten aan degenen die daar verder voor hebben geleerd en op zijn afgestudeerd, die echt weten hoe het zit met examens en wat er nodig is voor kinderen met dyslexie. Ik wil ook de meningen vanuit het onderwijs erbij betrekken. Laat ik een voorbeeld geven. Dit klinkt natuurlijk allemaal heel erg sympathiek. We hoorden echter ook al geluiden uit het onderwijs, van mensen die zeiden: als je op voorhand al gaat zeggen dat je zo'n spellingcheck gaat toestaan bij alles wat die kinderen doen, is daarmee iedere stimulans voor kinderen om wel te proberen die spelling onder de knie te krijgen verdwenen. Onderzoeken hoe je hier op een goede en slimme manier mee omgaat, is echt iets waar we de tijd voor moeten nemen. Die tijd is ons nu gegund door het CvTE en daar zou ik aan willen vasthouden.

Mevrouw **Siderius** (SP): De Staatssecretaris heeft mij verteld dat het ministerie werd overspoeld door mailtjes en telefoontjes van ouders en waarschijnlijk ook van docenten. De SP-fractie in elk geval wel. Als de Staatssecretaris zegt dat deze leerlingen spelling ook onder de knie moeten krijgen, vraag ik me echt af of hij wel weet wat het betekent als je echt ernstige dyslexie hebt. Ik vind het echt jammer dat hij deze stap niet wil zetten, omdat dat ook voor heel veel onrust zorgt bij leerlingen voor wie examens al zenuwslopend zijn. Graag wat meer bereidheid om echt van uitstel afstel te maken.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik heb geen vraag gehoord en het antwoord op de vorige vraag was volgens mij helder.

De heer **Rog** (CDA): Ik wil een kort punt maken. De Staatssecretaris noemt het voorbeeld van een 8. Wat waarschijnlijker is, is dat het een 5,5 is die door het niet gebruiken van een spellingchecker een 5 wordt. Dat kan tot grote problemen leiden voor deze dyslecten, omdat Engels een van de andere vakken is die onderdeel zijn van de kernvakkenregeling. Dat maakt het zo pregnant en zo pijnlijk voor deze leerlingen. Begrijp ik de Staatssecretaris goed dat de status quo, het gebruik van de spellingchecker, blijft bestaan tot het moment dat hij met een ander voorstel komt, wat

helemaal niet zeker is, en dat de Kamer daarover nadrukkelijk wordt geïnformeerd en de gelegenheid heeft om hem bij te sturen als zij dat zou willen?

Staatssecretaris **Dekker**: De heer Rog heeft mij goed begrepen.

De heer **Rog** (CDA): Daar ben ik heel blij mee en daar wil ik de Staatssecretaris voor bedanken.

De **voorzitter**: Ik kijk even naar de leden, want ik was een beetje van mijn à propos bij het opschrijven van wie er nog een interruptie wilde. Ik zie dat verder niemand zich meldt op dit onderwerp. Fijn. Dan kunnen we naar het blokje overig. Het wordt ons almaar gegund om door te gaan.

Staatssecretaris **Dekker**: We moeten het ervan nemen zolang het kan. Ik heb inmiddels in het blokje varia een antwoord op de vraag over medezeggenschap van mevrouw Siderius. Er zijn middelen toegekend voor de versterking van medezeggenschap voor scholen in het kader van passend onderwijs. Ik heb begrepen dat er veel aanvragen binnen zijn gekomen voor die ondersteuning en dat die het beschikbare budget overstijgen. Ik wil in overleg met de organisaties, waaronder de AOb, om te bezien hoe we moeten omgaan met die aantallen en de verdeling van de middelen, hoe we dat op een beetje een eerlijke manier kunnen doen.
Er was een vraag over de Wajong. Dat kan ik hier niet onmiddellijk toezeggen, zo zeg ik tegen mevrouw Siderius. Dat ligt namelijk ook op het terrein van de Staatssecretaris van SZW, Jetta Klijnsma. Wat ik wel wil doen, is dit met haar opnemen en haar vragen of zij de Kamer daar een brief over kan sturen. Het gaat namelijk volgens mij om het al dan niet stopzetten van de Wajonguitkering.
Mevrouw Voortman had een vraag over Dedicon. Zij vroeg of de beschikbaarheid van audiomateriaal ruimer kan worden opgevat. Ik moet helaas constateren dat dat wat samenhangt met Europese wet- en regelgeving. Auteursrecht strekt zich wat verder uit. De uitzondering in de Auteurswet geldt enkel voor mensen met een leesbeperking. Dat heeft te maken met de beperkte omvang van die doelgroep en de specifieke problematiek die het voor deze doelgroep onmogelijk maakt om een passende oplossing te vinden via de commerciële marktwerking. Dit gaat over mededinging, marktwerking, et cetera. Hier is het in die zin gerechtvaardigd dat er een staatsregeling is of in elk geval een uitzondering op de Auteurswet is bepaald. Ik zie echter wel dat er alternatieven zijn. Die zou ik graag willen verkennen, bijvoorbeeld met de Stichting Lezen en Schrijven. Daar is namelijk ook allerlei materiaal voorhanden om juist voor de doelgroep vluchtelingen wat soelaas te bieden. Wellicht dat dat enigszins tegemoetkomt aan de vraag van mevrouw Voortman.
Mevrouw Siderius vroeg hoe het staat met diabetes en of er nog problemen zijn rondom het bloedsuiker prikken of het toedienen van insuline. Ik had sterk de indruk dat er in de gesprekken die er zijn geweest met VWS en de patiëntenorganisatie een soort lijn was uitgerold die iedereen werkbaar vond. Dat is ook in die factsheet vastgelegd. Er is een handreiking opgesteld waarmee scholen, ouders en zorgaanbieders kunnen komen tot een goede invulling van die diabeteszorg. Mocht mevrouw Siderius andere geluiden horen, dan hoor ik die graag en gaan we erop af.
De warme woorden van de heer Bruins over het praktijkonderwijs stel ik zeer op prijs. Het is een van de mooie onderwijsvormen die we hebben in Nederland voor kinderen die qua IQ misschien niet in staat zijn om een vmbo-diploma te halen, maar heel goed kunnen leren om zelfredzaam te worden. We hebben een opgave om ze op een goede manier toe te leiden naar de arbeidsmarkt. Hij vroeg wat er mogelijk is voor kinderen die bijvoorbeeld niet het standaardniveau van rekenen aankunnen dat straks

wordt gevraagd op niveau 2 van het mbo. Minister Bussemaker heeft inmiddels in haar brief over kwetsbare jongeren geschreven dat het misschien goed is om te kijken naar verschillende uitstroomprofielen, namelijk een uitstroomprofiel mbo-2 dat recht geeft op doorstroom naar 3 en 4 – dat heet doorstroomprofiel – en een uitstroomprofiel dat meer op vakmanschap is gericht, met veel lagere eisen voor taal en rekenen. Daarnaast is het natuurlijk altijd nog mogelijk om buiten het mbo bedrijfsdiploma's te halen, zoals voor vorkheftruckchauffeur. Dat is een scrabblewoord. Dat is vaak iets wat die kids heel goed zouden kunnen. Ik zie ook dat praktijkscholen heel goede banden hebben met het mkb in de buurt, zodat die kinderen daar stage kunnen lopen. Dan kunnen ze daar dat soort diploma's halen, die overigens heel goed van pas komen als zij vervolgens een baan gaan zoeken.
De heer Bruins vroeg ook of ik de inspectie streng wilde toespreken. Ik herken het beeld niet helemaal, als ik eerlijk ben. Ik zal het eens nagaan bij het Landelijk Werkverband Praktijkonderwijs of dat het herkent. Wat mij juist opvalt, is dat de inspectie altijd zo lovend is over het praktijkonderwijs en over de resultaten die daar worden behaald. Mocht er iets spelen, dan komt dat vast aan de orde in een gesprek dat ik met ze heb. Voorzitter, dan ben ik door de vragen heen.

De **voorzitter**: Dat is altijd betrekkelijk, zoals u weet. Ik kijk even naar de leden. Mijn vraag is of er antwoorden zijn gemist. Ik zie de heer Bisschop reageren. U mist nog iets?

De heer **Bisschop** (SGP): Ik denk dat ik iets mis. Ik heb een punt aan de orde gesteld ten aanzien van cluster 2. Dat betreft niet alleen doven en slechthorenden, maar heeft ook betrekking op kinderen met een taalontwikkelingsachterstand. De financiering loopt via cluster 2, maar die kinderen zouden op zichzelf heel goed in het regulier onderwijs kunnen worden geplaatst. Ik realiseer me dat dat ook samenhangt met het vraagstuk rondom Haren. Vandaar dat ik me daarbij wat terughoudend in heb opgesteld. Daar kom ik in mijn tweede termijn op terug. Ik zou hier nog graag een reactie van de Staatssecretaris op hebben.

Staatssecretaris **Dekker**: Er zijn twee routes. Kinderen met taalstoornissen kunnen in het regulier of in het speciaal onderwijs worden opgevangen. Daarbij vinden wij altijd de wens van ouders leidend. Bij plaatsing in het regulier onderwijs moet de instelling een beroep doen op cluster 2-ondersteuning. Wij hadden eerlijk gezegd de indruk dat dat redelijk goed loopt. Als de heer Bisschop andere signalen daarover hoort, hoor ik die graag en dan willen wij daar best in duiken. Er zou geen belemmering moeten zijn.

De heer **Bisschop** (SGP): Dat signaal is er inderdaad, maar dat is ook weer zo'n individueel geval. Ik zal dat delen met de Staatssecretaris.

De **voorzitter**: Mevrouw Straus, mevrouw Ypma, de heer Van Meenen, mevrouw Siderius en de heer Bruins hebben nog een antwoord gemist.

Mevrouw **Straus** (VVD): Ik had een vraag gesteld over scholen die werken met de symbioseregeling en die tegen de grenzen daarvan aanlopen. Is de Staatssecretaris bereid om met deze scholen in gesprek te gaan om te bekijken wat er nog meer mogelijk is? Zij verzorgen immers echt inclusief onderwijs. Ik zou het jammer vinden als hun concept, waarbij speciaal onderwijs en gewoon onderwijs heel dicht bij elkaar worden gebracht, op een of andere manier niet goed uit de verf kan komen doordat wij daar soms wat te strak mee omgaan. Ik hoop dat de Staatssecretaris bereid is om dat te doen.

Staatssecretaris **Dekker**: Ja, dat ben ik zeker. De Kamer heeft gezien waar mijn passie ligt op dit vlak. Wij zien dat in de discussie rond invlechten en ontvlechten dit soort vragen op tafel komt, dus daarin neem ik het mee.

Mevrouw **Siderius** (SP): Ik had een vraag gesteld over de ggz, over de intramurale dagbehandeling in combinatie met onderwijs: de afbouw daarvan en de opbouw van ambulante plekken, en de problemen die dat geeft voor samenwerkingsverbanden om passende onderwijsplekken te realiseren voor leerlingen die psychische problemen hebben.

Staatssecretaris **Dekker**: Hier moet ik echt even in duiken. Dit ligt ook heel erg op het vlak van VWS, van mijn collega Van Rijn. Ik begrijp best dat dit veel raakvlakken heeft met passend onderwijs en dat het daar voor een deel weer terugkomt. Ik voel me echter ook niet helemaal vrij om daar nu in dit algemeen overleg de expert over te gaan uithangen en al helemaal niet om daar toezeggingen over doen. Wellicht staat mevrouw Siderius het mij toe dat ik dit opneem met mijn collega van VWS en dat ik daar in de volgende voortgangsrapportage op terugkom.

Mevrouw **Siderius** (SP): Ja, alles wordt een halfjaar vooruitgeschoven. Dit is echt een probleem, want er zijn wachtlijsten. Kinderen zitten soms eerst drie maanden thuis voordat ze überhaupt in behandeling kunnen bij een ggz-instelling. Dan krijgen ze behandeling en moeten ze weer terug naar school. Soms kan dat niet meer, omdat de school zegt dat het kind zo veel lestijd heeft gemist dat hij achterloopt en een leerachterstand heeft opgelopen. Dus ja, dan zit een kind alsnog thuis. Ik was maandag bijvoorbeeld bij het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO 20.02 Groningen Ommelanden. Daar is nog één plek buiten de stad Groningen waar die dagbehandeling in combinatie met onderwijs wordt gegeven. De rest van die kinderen zit allemaal tussenvoorzieningen en reboundvoorzieningen en houden dus plekken bezet voor andere leerlingen die daar eigenlijk terecht horen te komen. Het is echt een groot probleem. Een halfjaar wachten lijkt mij heel erg onverstandig. Ik zou toch tot wat meer spoed willen manen. Wachten op de volgende voortgangsrapportage is leuk, maar dat helpt deze kinderen echt helemaal niets.

Staatssecretaris **Dekker**: De kwestie zegt mij even niets. Als mevrouw Siderius zegt dat er iets speelt in Groningen, wachten wij natuurlijk niet tot juni om daar achteraan te gaan. Dat gaan we dan morgen doen. We benaderen de collega's bij VWS en dan gaan we kijken wat er aan de hand is, of dat meer op ons pad ligt of meer op dat van hen of dat het iets is wat we samen moeten oppakken. Ik ga niet wachten, maar ik kom erop terug bij de voortgangsrapportage.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Er zijn twee punten blijven liggen. Het eerste betreft de onderwijsconsulenten. Ik had gevraagd of die al in een wat eerder stadium ingezet kunnen worden. Nu krijg ik vaak van mensen voor wie ik probeer te bemiddelen te horen dat ze nog niet bij de onderwijsconsulent terechtkunnen omdat het nog niet geëscaleerd is. Hun punt is dan juist dat zij willen voorkomen dat het escaleert op school, maar dat de onderwijsconsulent aangeeft alleen maar te kunnen helpen als er al een conflict is. Ik zou graag willen dat het daarvoor kan.
Het tweede punt is het sanctioneren van samenwerkingsverbanden die zich niet aan hun zorgplicht houden. Als een samenwerkingsverband echt zwak is, moet je maatregelen nemen die lijken op wat we in het onderwijs doen. Echt zwakke scholen sluiten we na een jaar.

Staatssecretaris **Dekker**: Het eerder inzetten van onderwijsconsulenten zal ik meenemen in het gesprek dat we met de onderwijsconsulenten voeren. Het kan inderdaad weleens veel efficiënter zijn als je er iets eerder

bij bent. Dan verruim je wel hun taken en hun speelveld iets, maar wellicht betaalt zich dat later terug.
Het tweede punt betreft de sancties die we kunnen opleggen aan samenwerkingsverbanden. Even voor de goede orde merk ik op dat een samenwerkingsverband geen zorgplicht heeft. Die ligt echt bij de school. Een samenwerkingsverband kan echter wel zwak zijn, omdat het de zorgstructuur als geheel niet goed op orde heeft. Daar kijkt de inspectie naar. Die geeft daar ook oordelen over. Dat betekent dat er bij «zwak» of «zeer zwak» sancties volgen. Die zijn iets anders dan het sluiten van een samenwerkingsverband. Dat kun je bij een school nog wel doen, want er is altijd een andere school in de buurt waar de kinderen dan naartoe kunnen. Dat kan bij een samenwerkingsverband niet. Dat is toch echt een structurele voorziening. We hebben echter wel andere middelen om in te grijpen en ik zal ook niet aarzelen om die te gebruiken.

De heer **Van Meenen** (D66): Ik heb een fors deel van mijn betoog in eerste termijn gewijd aan de positie van leraren. Ik heb onderzoeken van het Algemeen Dagblad, DUO en de Kinderombudsman aangehaald, net als zorgen die onder heel veel leraren leven als het gaat om de mate waarin het passend onderwijs ten koste gaat van de zorg voor reguliere leerlingen en het gebrek aan tijd, ondersteuning, extra handen in de klas, scholing en noem het allemaal maar op. Dat was natuurlijk bedoeld om een reflectie van de Staatssecretaris op te krijgen. De vraag is of hij dat beeld herkent. Zitten we in precies dezelfde positie met dezelfde leraren, dezelfde grote klassen en nauwelijks bijgeschoolde leraren, maar dan met meer kinderen die extra aandacht nodig hebben in de klas? Afijn, ik heb de Staatssecretaris er niet over gehoord. Ik vraag hem of hij daar iets over kan zeggen. Als hij het beeld herkent, wat gaan we er dan aan doen?

Staatssecretaris **Dekker**: Ik herken het beeld van werkdruk wel. We zouden er vorige week of de week daarvoor over hebben gesproken, maar ook bij de Kamer liep de werkdruk even op had ik de indruk. Ik herken het dus wel en ik wil er ook graag over in gesprek. Ik geloof dat AOb een onderzoek heeft gedaan. We doen op het vlak van werkdruk natuurlijk ook het een en ander. Kijk naar de Lerarenagenda. Neem bijvoorbeeld de begeleiding van startende leraren. Die worden niet direct helemaal vol gezet, waardoor ze kopje onder gaan. Scholen houden daar wat meer rekening mee. Professionalisering heeft ermee te maken, docenten die hun verantwoordelijkheden en taken goed weten af te bakenen. Wij doen nu samen met de bonden en met de inspectie een heel traject om te bekijken wat echt zin heeft en wat vooral niet hoeft om iets te doen aan de gevoelde werkdruk, de administratieve druk en de regeldruk. Er is extra geld beschikbaar gesteld, volgens mij ook met hulp van D66, om in voorlichting te voorzien. Er wordt dus van alles gedaan.
Laat ik kijken naar passend onderwijs. We krijgen er ingewikkelde leerlingen bij zonder geld vind ik een gekke redenering. Het mooie van passend onderwijs is juist dat als het regulier onderwijs meer zorgleerlingen opneemt en er dus minder zorgleerlingen naar het dure speciaal onderwijs gaan, samenwerkingsverbanden geld overhouden, vrijspelen, dat ze juist weer in dat regulier onderwijs kunnen inzetten. Dan is het belangrijk dat dat geld niet op de plank blijft liggen. Daar heeft de heer Rog iets over gezegd. Ik denk dat we daar heel scherp op moeten zijn, als gehele politiek. We investeren in onderwijs om ervoor te zorgen dat die investering terugkomt bij kinderen in de klas en niet om het op een bankrekening te laten belanden. Daar moeten we met zijn allen scherp op zijn.

De heer **Van Meenen** (D66): Mag ik daar iets op terugzeggen, voorzitter?

De **voorzitter**: Ja, daar mag u iets op terugzeggen. Ondertussen heb ik het bericht dat de stemmingen om 17.40 uur zijn, dus dan zal dat de laatste opmerking zijn. Ik stel voor om dan na de stemmingen over te gaan naar de tweede termijn van de kant van de Kamer.

De heer **Van Meenen** (D66): De Staatssecretaris haalt er van alles en nog wat bij, maar hij geeft gewoon geen antwoord op mijn vraag. Ik heb helemaal niet gezegd dat er mensen zijn die zeggen dat er geen extra geld is. Ik noemde de onderzoeken en dan heb ik het helemaal niet alleen over het onderzoek van de AOb, maar ook over de onderzoeken van het Algemeen Dagblad, van DUO en van de Kinderombudsman zelf. Alles wijst erop dat de docenten op dit moment een heel hoge werkdruk hebben, mede als gevolg van het passend onderwijs. Niet alleen maar daardoor dus. Dan heeft het helemaal geen zin om te zeggen dat je van alles hebt gedaan, wat dat is gewoon de actuele ervaring. Mijn vraag aan de Staatssecretaris blijft dus wat we eraan gaan doen. Ik begrijp best dat niet nu even in anderhalve minuut de gouden oplossing daarvoor te vinden is. Ik vraag de Minister om, misschien ook in voorbereiding van het debat over werkdruk, ook op dit punt nog een keer uitgebreid in te gaan in een brief, mede naar aanleiding van die onderzoeken.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik kan daar twee dingen over zeggen. Het eerste is dat ik niet zeg dat we daar heel veel aan gedaan hebben. Heel veel van die dingen moeten nog gebeuren. Het tweede is dat dit een onderwerp is waar we een heel algemeen overleg voor hadden gepland. Wil de heer Van Meenen nu dat ik in twee of drie zinnen zeg wat we daaraan gaan doen of zullen we daar dan de tijd voor nemen en er echt voor gaan zitten? Ik weet niet of een extra brief dan gaat werken. Er ligt een flinke stapel papier. Laten we aan de hand daarvan nu eens doorpraten over wat succesvolle aanpakken zijn, over wat wel werkt en wat niet. Volgens mij hebben we voldoende informatie om dat debat op een goede manier te voeren.

De **voorzitter**: Mevrouw Ypma, één vraag zegt u.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Sorry, voorzitter. Er was nog één korte vraag blijven liggen. Alle ouders van kinderen in groep 8 hebben een brief gekregen. Mijn vraag aan de Staatssecretaris in eerste termijn was of hij volgend jaar in diezelfde brief de ouders wil wijzen op hun rechten, op het feit dat de school een zorgplicht heeft en dat ze het kunnen melden bij de inspectie als de middelbare scholen waar zij hun kind aanmelden zich niet houden aan die zorgplicht. Het is een brief die door de Staatssecretaris is ondertekend en die alle ouders van wie het kind van de basisschool naar de middelbare school gaat, hebben gekregen.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik wil kijken hoe wij alle ouders daar goed over kunnen informeren. Ik wil even goed kijken of dat in dezelfde brief kan of dat daar een aparte brief over moet komen. Dat heeft er ook mee te maken dat ik eigenlijk niet wil wachten totdat de kinderen de overstap maken van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. Ik wil dat ouders op het moment dat ze hun kind op 4-jarige leeftijd inschrijven in het basisonderwijs al weten dat er iets als een zorgplicht is. Wellicht zijn er dus verschillende momenten of andere kanalen. Het benaderen van alle ouders lijkt mij echter een goede suggestie.

De **voorzitter**: Er is ook nog een vraag van de heer Bruins blijven liggen.

De heer **Bruins** (ChristenUnie): Een heel klein, maar toch heel concreet puntje dat mij ter ore kwam, betreft de pauzes in het vso. De inspectie gaat daar heel dogmatisch mee om. Ik snap dat zij zich aan de wet moet

houden, maar het gaat ook om kinderen die moeilijk zelfstandig kunnen eten. Dan duurt het gewoon langer dan die pauze duurt. Dan is het helpen met eten toch gewoon leertijd? Kan de Staatssecretaris niet eens een woordje wisselen met de inspectie, zodat zij daar wat minder dogmatisch mee om zou kunnen gaan?

Staatssecretaris **Dekker**: Dit zegt mij helemaal niets, moet ik heel eerlijk bekennen. Ik wil daar best een keer serieus naar kijken. Er is al een apart toezichtskader voor het vso. Er zijn ook allerlei dingen die niet in overheidsregelgeving voorgeschreven zijn, maar in de cao's. Die zijn soms net zo dik, zo niet dikker dan de wetten die wij hier met zijn allen maken. Misschien dat daar iets knelt. Ik moet daar echt even in duiken.

De heer **Bruins** (ChristenUnie): Dit is een wettelijk dingetje. Ik zou het heel erg waarderen als de Staatssecretaris daar even naar kijkt.

De **voorzitter**: Ik kijk voor de zekerheid nog even rond, want elke keer als ik probeer af te ronden dan blijkt er nog een vraagje te liggen. Zijn nu alle vragen beantwoord? Ik zie dat dat het geval is. Dan schorsen we de vergadering nu, want er kan elk moment gebeld worden voor de stemmingen. Na de stemmingen hervatten we het algemeen overleg met de tweede termijn, als daar tenminste behoefte aan is. Die is er, zie ik. Dat zal een korte termijn zijn, uiteraard.

De vergadering wordt van 17.40 uur tot 17.57 uur geschorst.

De **voorzitter**: We gaan nu verder met de tweede termijn van de kant van de Kamer. Een aantal leden heeft gezegd maar twee minuten spreektijd nodig te hebben. Dat lijkt mij een mooie richttijd.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Zonder interrupties?

De **voorzitter**: Is het voorstel om elkaar niet te interrumperen? Dat lijkt mij een goed plan. Als zo'n genereus aanbod wordt gedaan, zeg ik daar geen nee tegen. Ik geef als eerste het woord aan de heer Van Meenen voor zijn inbreng in tweede termijn.

De heer **Van Meenen** (D66): Ik mag hopen dat dat niet geldt voor de beantwoording in tweede termijn van de Staatssecretaris.

De **voorzitter**: Nee.

De heer **Van Meenen** (D66): Voorzitter. Er gaan dingen goed, gelukkig. Dat mag echter nooit een reden zijn om de dingen die niet goed gaan te verbloemen. Af en toe krijg ik uit de woorden van de Staatssecretaris wel de indruk dat dat gebeurt. Hij zegt dat we geduld moeten hebben, dat we tijd nodig hebben. Ja, dat begrijp ik vanuit Haags perspectief. Vanuit de harde werkelijkheid van kinderen die al tussen de wal en het schip zijn gevallen, duurt mij dat echter allemaal te lang. Ik zeg als eerste tegen de Staatssecretaris: regel nu die doorzettingsmacht. Als daar een wetgevingstraject voor nodig is, zou ik zeggen: laten we daar morgen mee beginnen, alle verloven worden ingetrokken op OCW. Daar maak ik weinig vrienden mee daar aan de overkant van de tafel, maar laten we dat dan maar doen als het moet en laten we ondertussen blijven nadenken over de vraag of en, zo ja, hoe het op een snellere manier kan.
Met het leerrecht maakt de Staatssecretaris in elk geval geen haast. Het onderzoek kan in mei beginnen, heeft hij gezegd. Dat vind ik vrij laat voor iets waarvan we al een halfjaar weten dat het moet gaan beginnen en dan moet het ook nog gaan plaatsvinden. Kan dat niet wat sneller? Het lijkt mij van groot belang om de positie van ouders snel te versterken.

Ik vraag in elk geval een VAO aan, omdat ik een motie wil indienen over het behoud van het doveninternaat in Haren. Daar hebben we al een debatje over gehad en het lijkt mij goed als de Kamer zich glashelder uitspreekt over het behoud ervan.
Ik waardeer de benadering van de Staatssecretaris rond het thema dyslexie, in al zijn facetten. Dus nu niet tijdens het spel de spelregels veranderen en tegelijkertijd wel een open oog houden voor lastige aspecten, bijvoorbeeld de groei van het aantal afgegeven verklaringen et cetera. Dat heeft onze hartelijke steun.
Ten slotte de werkdruk van leraren, specifiek als gevolg van passend onderwijs. Onder druk van onder andere D66 is uiteindelijk passend onderwijs geen bezuiniging meer. Het vraagt echter toch mogelijk om een extra investering. Misschien is het immers wel ingewikkelder om dat aanbod aan leerlingen met een zorgbehoefte in het regulier onderwijs goed te organiseren, lastiger dan het was in de tijd dat we dat nog vooral in het speciaal onderwijs concentreerden. Niet voor niets heeft mijn partij bij de Algemene Politieke Beschouwingen een amendement ingediend – dat heeft het overigens niet gehaald – om 100 miljoen toe te voegen aan met name het basisonderwijs.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Meenen, kunt u afronden?

De heer **Van Meenen** (D66): Ik heb daar eigenlijk geen vraag over. We komen er uitgebreid op terug in het debat over werkdruk dat wij binnenkort zullen hebben.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Voorzitter. Ieder kind heeft recht op onderwijs en ouders hebben het recht om te kiezen tussen speciaal onderwijs en regulier onderwijs met de juiste ondersteuning. Een van de belangrijkste doelen van passend onderwijs is minder thuiszitters. Ik dank de Staatssecretaris dan ook voor de opmerkingen die hij heeft gemaakt over artikel 11d, dat we inderdaad tijdelijk wat kunnen oprekken. Dat stond ook al in zijn brief. Ik vond het ook het antwoord op de vraag van collega Siderius heel bevredigend, namelijk dat het criterium «leerbaar» betekent «geen ontheffing, tenzij». Althans, zo interpreteer ik het even. Daar ben ik het zeer mee eens. Ik hoop dat we daarmee de deur naar de ontheffingen wat meer dicht krijgen, waardoor het aantal afneemt.
Het instemmingsrecht van ouders – dat ben ik nog vergeten in mijn eerste termijn – lijkt niet zo heel urgent voor het Ministerie van OCW. Dat is het echter wel voor de ouders en ook voor de meerderheid van de Kamer, die mijn motie daarover heeft aangenomen. Ik dring nogmaals aan op uitvoering ervan. Ik meen dat ik daar binnen ongeveer een maand een reactie op kan krijgen vanuit het ministerie. Dat wil ik even verifiëren. Wanneer kan ik het wetsvoorstel verwachten? Het is al bij de Raad van State geweest. Het duurt al erg lang, dus het moet nu gewoon een keer naar de Kamer.
Dan het tijd nemen. Kinderen kunnen hun basisschoolperiode niet overdoen. Goede initiatieven, zoals Kikidio, dreigen om te vallen. Ik wil er dus op aandringen dat er zo snel mogelijk oplossingen komen. Er moet voor worden gezorgd dat goede initiatieven niet omvallen.
De zorgplicht begint inderdaad bij melden. Dat begint bij ouders. Vandaar mijn opmerkingen over die brief aan ouders.
Tot slot wil ik heel graag dat die 5.000 kinderen met een ontheffing een aanbod krijgen voor een gesprek. Kan de Staatssecretaris mij toezeggen dat hij er in elk geval voor zorgt dat al die ouders een aanbod krijgen voor een gesprek over hun kind en het weer naar school toe gaan?

Mevrouw **Siderius** (SP): Voorzitter. Als je naar dit Kamerdebat luistert of kijkt, zou je bijna denken dat het fantastisch gaat met het passend onderwijs. In elk geval wel als je de Staatssecretaris hoort praten. Op elke

school waar ik kom – ik kom toch elke maandag ergens in het land op een school – hoor ik gewoon echt grote klachten. Dat zijn de klachten die allemaal uit het verhaal van de Algemene Onderwijsbond van vandaag komen. De Staatssecretaris zegt dat hij dan wel een keer om tafel gaat met de AOb en dat hij dan wel ziet. Dit speelt al sinds de invoering. Ik heb het al eerder gezegd, het AD heeft erover bericht, net als de AVS en de Kinderombudsman. Iedereen geeft signalen af, maar de Staatssecretaris focust er zich gewoon op dat het allemaal perfect gaat. Jammer is dat.
Ik vind het ook jammer dat de Staatssecretaris als het dan een beetje ingewikkeld wordt, bijvoorbeeld als het gaat om de combinatie met een Wajonguitkering of met ggz, zegt: ja, dat weet ik allemaal niet, daar ga ik eigenlijk niet over, dit ligt bij een collega. Ik zou toch wat meer ambitie willen zien bij de Staatssecretaris en ook wat meer focus op dit soort belangrijke punten. Dat kan echt het verschil maken voor leerlingen, of ze wel of niet naar school kunnen, of ze wel of niet onderwijs kunnen volgen. De Staatssecretaris zegt dan dat hij er wel weer op terugkomt bij de volgende rapportage. Dat duurt nog een halfjaar en dat is voor de SP echt veel te lang.
Hetzelfde geldt voor de gelden voor die EMB-leerlingen. € 2.000 is gewoon te weinig. Het geldt ook voor de ontvlechting. Het is elke keer hetzelfde riedeltje dat hier wordt opgedreund en that's it. Ik zal dan ook zeker gebruik maken van het VAO dat door D66 is aangevraagd om een aantal moties op deze punten in te dienen, want we staan stil en er gebeurt niets. We gaan alleen maar verder achteruit, terwijl we juist stappen zouden moeten zetten om passend onderwijs echt passend onderwijs te maken. Daar is een aantal dingen voor nodig, namelijk kleinere klassen, meer ondersteuning en begeleiding in de klas, docenten het vertrouwen geven dat zij goed onderwijs kunnen geven, weg met de bureaucratie en weg met de enorme werkdruk. Als er dan even een beetje een grapje over wordt gemaakt hier, schaam ik me gewoon dat er zo over wordt gesproken. Ik zal in het VAO voorstellen indienen en Kameruitspraken vragen.

De heer **Rog** (CDA): Voorzitter. Laat ik beginnen met het maken van een compliment aan de Staatssecretaris. Ten aanzien van dyslexie en het doveninternaat luistert hij in elk geval duidelijk en zonder omhalen naar de breed gedragen wensen die leven in de Tweede Kamer. Daar ben ik gewoon heel erg blij mee. Ik denk dat dat goed is. Het zijn twee punten die voor het CDA buitengewoon wezenlijk zijn, dus ik ben daar gewoon tevreden mee. Laat ik dat ook maar een keer zeggen.
Ik hoor de Staatssecretaris zeggen dat scholen een zorgplicht hebben en dat zij die na moeten komen. Dat is glashelder. Ik had dat zelf ook in mijn tekst staan. Ik heb nog wel een vraag aan de Staatssecretaris. Hij spreekt over meldingen die worden gedaan en over monitoring daarvan voor de toekomst. Kan hij in de tweede termijn aangeven wat er op dit moment met meldingen gebeurt en of de inspectie al heeft ingegrepen op scholen waar de zorgplicht niet op de juiste manier is nageleefd en daar melding van is gedaan bij de inspectie? Als daar verder iets mee gebeurt, zou dat ons vertrouwen kunnen geven in de toekomst.
Ik heb wat voorbeelden gegeven van een samenwerkingsverband waarin is blootgelegd door een leraar hoeveel geld er werd besteed aan overhead, hoeveel geld er op de bank werd gezet en hoeveel geld er aan bureaucratie werd uitgegeven. Kan de Staatssecretaris aangeven wat hij doet om te voorkomen dat dat geld op de bank wordt gezet en in bureaucratie verdwijnt?

De heer **Bisschop** (SGP): Voorzitter. Ik dank de Staatssecretaris voor de beantwoording van de vragen en voor de toelichtingen. Ten aanzien van dyslexie deel ik het uitgangspunt van de Staatssecretaris dat we ons daar nader over moeten laten informeren door betrokkenen en deskundigen,

zodat we op termijn toe kunnen werken naar een verantwoord besluit. Daar ben ik het van harte mee eens.
Dan het doveninternaat in Haren. Aan de ene kant snap ik het pleidooi voor het in stand houden van dat instituut. Aan de andere kant is het budget maar eenmaal beschikbaar. Het heeft te maken met passend onderwijs. Ik zou wel inzicht willen hebben in mogelijke alternatieven. Ik wil dus mijn steun uitspreken voor het onderzoek waar de Staatssecretaris het over had, zonder me overigens op dit moment uit te spreken voor sluiting van dat internaat. Dat is absoluut niet aan de orde. Ik wil wel bestuurlijk gezien gewoon dat overzicht hebben.
Het beleggen van de doorzettingsmacht is een veel complexere materie dan alleen van bovenaf kunnen opleggen waar een leerling wordt geplaatst. Het heeft enorme pedagogische en consequenties, ook voor de betrokken leerlingen. Ik wil daar wel graag over nadenken. Ik kan me ook heel goed voorstellen dat juist de samenwerkingsverbanden die het goed geregeld hebben als good practices naar voren worden gehaald en dat getoond wordt hoe je het zou kunnen doen. Ik ben het ermee eens dat er op een gegeven moment iemand moet zijn die de knoop doorhakt. Ik noemde in eerste instantie de gemeente. Gezien het feit dat er samenwerkingsverbanden zijn die zover zijn, ligt het echter voor de hand om daar in eerste instantie naar te kijken.
Ik heb nog één punt waar de Staatssecretaris misschien nog op kan ingaan. Er zijn verschillende inrichtingsmodellen mogelijk geweest voor samenwerkingsverbanden. Heeft de bureaucratische korst die bij sommige samenwerkingsverbanden ontstaat misschien te maken met het model waarvoor is gekozen? Er zijn immers samenwerkingsverbanden waar die vliesdun is en het wel goed loopt, waar weinig in overhead gaat zitten. Daar zou ik graag een reflectie op willen. Misschien is dat een punt van aandacht voor de volgende rapportage.

Mevrouw **Straus** (VVD): Voorzitter. We hebben veel gesproken over maatwerk. Dat is voor ons echt het sleutelbegrip in de wijze waarop we nu verder gaan met passend onderwijs. De Staatssecretaris gaat nu aan de slag met de verdere uitvoering van het maatwerk, waarbij hij een aantal nieuwe casussen die vandaag naar voren zijn gebracht meeneemt. Daar dank ik hem voor. Wanneer hebben wij zicht op de verdere invoering hiervan? Wanneer kunnen we daar iets van tegemoetzien? Kunnen de samenwerkingsverbanden en scholen nu al aan de slag met de voorstellen uit de brief?
Ik ben blij met de toezegging van de Staatssecretaris dat hij de leerplichtambtenaar 2.0 tegen het licht gaat houden en gaat kijken of dat inderdaad een oplossing zou kunnen zijn. Hij zegt dat er geen excuses meer zijn, dat er gewoon een zorgplicht is en dat scholen zich daaraan te houden hebben. Ik denk dat het dan goed is dat er iemand is die daar met een stok achter de deur naar kan kijken. Dat laat onverlet dat de inspectie moet blijven kijken naar al die casussen. Daarover ben ik het eens met de heer Rog. Ik zou ook graag meer inzicht hebben – dat heeft de Staatssecretaris eigenlijk al een beetje toegezegd – in wat de inspectie nu al doet en hoe dat werkt. De Staatssecretaris zei echter in zijn antwoord ook dat hij de samenwerkingsverbanden kan aanspreken op hun verantwoordelijkheid en dat hij ze eventueel ook sancties op kan leggen. Ik zou graag in een volgende voortgangsrapportage concreet willen zien waar dat aan de orde is geweest en welke ingreep de Staatssecretaris dan heeft gedaan.
Ik heb nog twee punten. De Staatssecretaris heeft gesproken over de ontvlechting van regulier en speciaal onderwijs. In het debat over de overgang tussen po en vo en de rol van de centrale eindtoets daarin hebben wij een motie ingediend, die wij hebben aangehouden. De VVD denkt dat het beter zou zijn als po en vo dichter naar elkaar gaan toegroeien en misschien uiteindelijk wel onder één dak komen. Dat is voor ons de reden om een voorbehoud te maken ten aanzien van de

ontvlechting van het speciaal onderwijs. We hebben de motie aangehouden in afwachting van het rapport van de OESO. Ik zou de Staatssecretaris echter toch deze overweging willen meegeven als hij met zijn mensen gaat nadenken over de vraag of we verder moeten gaan met de ontvlechting of niet.
Dan heb ik nog een laatste punt.

De **voorzitter**: Dat moet dan kort zijn.

Mevrouw **Straus** (VVD): Dat punt betreft de tyltylscholen en de motie-Elias/Ferrier. Ik had gevraagd of de Staatssecretaris nog eens met die scholen om tafel wil gaan zitten om te bekijken of er nog een mouw te passen is aan de bureaucratie die zij toch ervaren, als bovenregionale voorziening. Ik zou heel fijn vinden als hij dat zou willen doen.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Voorzitter. Ik ben blij met wat de Staatssecretaris heeft gezegd over onderwijs voor leerlingen met een ernstige meervoudige beperking die naar het regulier onderwijs gaan. Ik deel zijn positieve houding. Het is heel goed voor leerlingen om, daar waar dat mogelijk is, naar een gewone school te kunnen gaan. Mijn idee is niet dat voor de financiering daarvan weer een aparte regeling moet komen. Ik denk dat een verruiming van de huidige regeling voor speciaal onderwijs het beste is. We voeren op andere plekken hele debatten over de inclusieve samenleving en zeggen dat mensen samen moeten kunnen werken in gebouwen die toegankelijk zijn voor iedereen. Het begint natuurlijk echt bij inclusief onderwijs. Inclusief denken en een inclusieve samenleving beginnen volgens mij echt bij inclusief onderwijs en daar is dit echt een prachtig voorbeeld van.
Wat betreft de werkdruk van leraren, zou ik graag van de Staatssecretaris horen dat hij daar meer bovenop gaat zitten. Wil hij in elk geval beloven dat in de voortgangsrapportages de werkdruk als gevolg van het passend onderwijs als apart punt wordt meegenomen?
Ik wil nog even terug naar het punt dat ik net maakte, over de ernstig meervoudig beperkte leerlingen. De Staatssecretaris heeft gezegd dat hij in overleg gaat met de NSGK over de vraag hoe de regeling verruimd kan worden. Kan hij vertellen wanneer hij de Kamer hierover kan informeren?
Ten slotte het uitbreiden van de doelgroep voor de alternatieve leervormen. De Staatssecretaris geeft aan dat hij niet zomaar de Auteurswet kan wijzigen en dat daar ook Europese aspecten aan zitten. Hij stelt voor om naar een alternatief te kijken via de Stichting Lezen en Schrijven. Ik moet gewoon even beoordelen of dat een volwaardig alternatief is. Mocht dat alternatief in mijn ogen niet goed genoeg zijn, dan kan hij erop rekenen dat ik hier in het VAO op terugkom.

De heer **Bruins** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik dank de Staatssecretaris voor zijn antwoorden. Ik heb nog een paar korte opmerkingen. Ik ben blij dat de Staatssecretaris heeft gezegd zich actief te willen inzetten voor het verspreiden van kennis over good practices van samenwerkingsverbanden. Ik ben heel benieuwd hoe en wanneer we daar iets van kunnen zien. Ik hoor graag hoe hij dat concreet wil gaan doen.
Ik dank de Staatssecretaris voor zijn warme woorden over het praktijkonderwijs. Ik ben blij dat hij wil nagaan bij het Landelijk Werkverband Praktijkonderwijs hoe de inspectie zo effectief mogelijk kan worden gebruikt in dit schooltype. Kan hij in het gesprek met LWV-PrO ook de verbinding met het bedrijfsleven aan de orde stellen en de vraag of de docenten in het praktijkonderwijs een rol zouden kunnen gaan nemen in jobcoaching en certificering en, zo ja, wat daarvoor nodig is? Wellicht kan hij er in de volgende voortgangsrapportage over rapporteren of dat een begaanbare weg is ten aanzien van de rol van de docent in het praktijkonderwijs.

De **voorzitter**: De Staatssecretaris geeft aan dat hij gelijk kan antwoorden, dus we gaan meteen door.

Staatssecretaris **Dekker**: Voorzitter. Ik was wat geprikkeld door de opmerking van de heer Van Meenen, die suggereert dat ik doe alsof we alle tijd hebben et cetera. Ik ben uitermate ongeduldig waar het gaat om het aantal thuiszitters en noem maar op. Mijn punt is dat we keihard moeten werken om hier resultaat te halen, maar dat we ook reëel moeten zijn en dat we deze wet een kans moeten geven. Daar moet op een zorgvuldige manier mee worden omgegaan. Stel je voor hoe enorm de veranderingen kunnen zijn voor scholen. Met het oog daarop is het goed om ook wat geleidelijkheid te betrachten, om scholen te laten wennen. Dat geldt niet voor thuiszitters. Dat probleem moet wat bij betreft onmiddellijk worden aangepakt. Ik wil hier echter niet de illusie wekken dat we even met een halfjaar alle problemen hebben weggepoetst. Daar zit het 'm vooral in.
Ik ben heel erg voor meer actie rond thuiszitters. Ik zie dat gelukkig ook gebeuren, nu wij voor het eerst aan Nederland hebben laten zien hoe gemeenten het doen. Je ziet grote verschillen tussen gemeenten. Neem alleen al de G4. Als alle G4-steden het zo goed zouden doen als Rotterdam, zou dat al een enorme sprong zijn. Dan zouden de cijfers er ook een stuk beter uitzien. Ik weet dat de heer Van Meenen goede contacten heeft met zijn partijgenoten, die volgens mij in de grote steden posities op vlak van onderwijs bezetten. Laten we samen een front vormen om ervoor te zorgen dat we daar meters gaan maken. Dat hoop ik echt.
We moeten niet de illusie hebben dat we hier het thuiszittersprobleem gaan oplossen. Dat gaan we alleen maar doen samen met die wethouders. De gemeenten waar de cijfers nu wat hoger zijn – dat zeg ik dan ook maar – zijn niet per se de gemeenten die het per definitie slecht doen. Laat ik het voorbeeld van Amsterdam nemen. In de cijfers die ik de Kamer heb gestuurd, zit Amsterdam vrij hoog in de boom. Amsterdam heeft echter iedereen in het snotje, dus dat doet zij heel goed. Nu moeten de aantallen naar beneden worden gebracht. Daar kan doorzettingsmacht enorm bij helpen. Ik sleur er echt enorm aan om dat bij iedereen tussen de oren te krijgen. De snelste manier om dat te doen, is gemeenten individueel benaderen en vragen of ze het goed hebben geregeld, of ze al afspraken hebben gemaakt, et cetera. Ik schroom niet om dat in een wet te doen. Als we echter nu gaan zeggen dat we het in een wet gaan regelen, zullen volgens mij heel veel gemeenten besluiten om anderhalf jaar af te wachten om te zien hoe die wet eruit gaan zien. Ik denk dat er andere manieren zijn om het sneller en beter te doen, waarbij de ruimte wordt gelaten om dit op lokaal niveau goed in te vullen.
Het leerrecht gaan we wat mij betreft zo snel mogelijk doen.

De **voorzitter**: Ik zei net zachtjes tegen de Staatssecretaris dat hij door moet praten, omdat we geen uitlooptijd hebben. De heer Van Meenen heeft echter nog een vraag.

De heer **Van Meenen** (D66): Was het maar waar, dat het alleen maar afhing van het gemeentebestuur. Dat is dus niet zo. Ik heb die kerstboom beschreven waar al die partijen in zitten en waarin ook schoolbesturen nog steeds een heel stevige positie hebben als het gaat om het al dan niet toelaten. Daarom is die doorzettingsmacht, ook wettelijk, zo van belang, in de richting van gemeenten en van alle andere betrokkenen. Wat mij hindert, is dat wordt gezegd dat wetgeving gewoon anderhalf jaar duurt. Ik daag de Staatssecretaris toch uit om eens te kijken of dat niet wat sneller kan, want ik ben ervan overtuigd dat dat nodig is. Ik zal – dat doe ik al, bij voortduring – alle mensen van mijn partij in Nederland aanspreken

om heel scherp te zijn in hun gemeenten op hoe dit ervoor staat. Ik dank de Staatssecretaris ervoor dat er nu cijfers zijn om dat helderder te maken.

Staatssecretaris **Dekker**: Als een regeltje in de wet het hele probleem van de thuiszitters had opgelost, hadden we dat al lang gedaan. Ik wil daar toch een beeld tegenover stellen. Ook gemeenten die goede afspraken hebben gemaakt over doorzettingsmacht, hebben nog steeds thuiszitters en hebben nog steeds problemen. We moeten doorzettingsmacht ook niet idealiseren in de zin van dat als alle gemeenten die maar hebben, daarmee de thuiszitters weg zijn. Het is in die zin geen doel op zichzelf. Het doel is dat kinderen binnen drie maanden gewoon een goed aanbod krijgen. Ik denk dat doorzettingsmacht daarbij kan helpen. Dat is volgens mij de weg die we moeten bewandelen.
Ik wil kijken of we het onderzoek naar het leerrecht kunnen versnellen. Dat heeft natuurlijk ook een beetje te maken met de capaciteit van de uitvoerende organisatie die het moet doen. Als het iets eerder kan, heb ik daar geen bezwaar tegen. Ik zal dat nagaan.
Mevrouw Ypma vroeg naar het wetsvoorstel rond instemmingsrecht. Ik heb eind januari gemeld dat ik voornemens was om dat binnen twee maanden naar de Kamer te sturen. We hebben advies gekregen van de Raad van State, maar dat vraagt wel om een goede afweging. Ik denk dat het eind volgende maand de kant van de Kamer op zou moeten kunnen komen.
Mevrouw Ypma vroeg naar Kikidio. Ik begrijp dat we nog deze maand een gesprek hebben om te bekijken wat we kunnen doen. Dan zal er ook een vervolgoverleg plaatsvinden met de samenwerkingsverbanden primair onderwijs in de regio die Kikidio beslaat.
Mevrouw Ypma vroeg mij ook de 5.000 kinderen die een ontheffing onder 5a hebben een aanbod te doen voor een gesprek. Ik kan een handreiking doen. OCW heeft niet de namen van die kinderen. Dat zijn de gemeenten. Misschien is dat ook het niveau waarop we het moeten beleggen. Ik kan in gesprek gaan met de VNG en met Ingrado over de vraag hoe de afzonderlijke afdelingen leerplicht van de gemeenten kunnen kijken welke kinderen in 5a zitten en wie zij actief kunnen benaderen voor zo'n gesprek. Als dat te bewandelen route is, kan ik bij de volgende voortgangsrapportage laten weten hoe dat er precies uit gaat zien en hoe dat uitpakt.
Mevrouw Siderius stelde volgens mij geen vragen.

De **voorzitter**: Mevrouw Ypma heeft nog een vraag.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Ik ben hier heel blij mee hoor. Fijn dat het via Ingrado en de leerplichtafdelingen gaat lopen. Ik wil nogmaals benadrukken dat je je basisschoolperiode niet overdoet. Sommige kinderen zitten al heel lang thuis, terwijl ze wel heel goed naar school kunnen. Ik heb hier al meermalen gevraagd om weer eens te kijken naar alle kinderen die nu met een ontheffing van de leerplicht thuis zitten. Dit jaar is het aantal gestegen in plaats van gedaald. Ik wil dus echt tempo. In de volgende voortgangsrapportage wil ik heel graag gerapporteerd worden over waar dat al is gebeurd, per samenwerkingsverband: welke hebben wel actie ondernomen en welke niet? Wacht, de Staatssecretaris wilde het via de afdelingen leerplicht. Ik vraag hem om aan te geven waar gesprekken zijn gevoerd.

De **voorzitter**: U wilt het gespecificeerd zien, begrijp ik.

Mevrouw **Ypma** (PvdA): Ja, want ik vind echt dat we ...

De **voorzitter**: U hebt uw argumenten echt al drie keer naar voren gebracht. Ik geef het woord aan de Staatssecretaris.

Staatssecretaris **Dekker**: Mevrouw Ypma probeert mij een beetje te overbieden en dat is helemaal niet nodig. Ik zit daar exact hetzelfde in als zij. Neem je de tijd of ben je ongeduldig? Ik ben ongeduldig. Nogmaals, ik ga daar tempo op zetten. Ik heb echter geen lijntje naar 390 afdelingen, dus ik moet dat via de VNG doen. Daar gaat wat tijd overheen. Ik vind ook dat je de doelgroep, de ouders, op een zorgvuldige manier moet bereiken. Ik wil dat doen zonder heel veel ouders opnieuw met de pijnlijke boodschap te confronteren.

De **voorzitter**: Ik constateer dat u ook in herhaling valt, Staatssecretaris. U hebt gezegd dat u in de voortgangsrapportage zult meenemen hoe ver u daarmee bent of wat u hebt gedaan. Dat lijkt mij vooralsnog een goede conclusie. Vervolgt u uw beantwoording.

Staatssecretaris **Dekker**: De heer Rog vroeg om ...

Mevrouw **Siderius** (SP): De Staatssecretaris zei dat ik geen vragen stelde. Ik had nog een antwoord tegoed op mijn vraag over de medezeggenschap.

Staatssecretaris **Dekker**: Die heb ik in de vorige termijn beantwoord.

De **voorzitter**: Dat klopt. U was bezig met het beantwoorden van de vragen van de heer Rog, Staatssecretaris.

Staatssecretaris **Dekker**: Ja. Hij vroeg hoe wij omgaan met meldingen van het niet op orde zijn van de zorgplicht. Ik zal daar in de volgende rapportage aandacht aan besteden. Onze indruk is dat er vaak geen kwade wil is bij scholen. Als we ze erop wijzen en ze in de smiezen hebben dat we ze in de smiezen hebben, repareren ze het. Dan pakken ze hun taak op en zeggen ze: oké, we hebben het fout gedaan en we moeten het op een andere manier doen. Volgens mij zijn er nul boetes uitgedeeld. Vaak is een contact van de inspecteur direct met de schoolleider of een bestuurder al voldoende om het probleem te herstellen.
De heer Rog vroeg ook wat ik ga doen om bureaucratie te voorkomen en om te voorkomen dat geld op banken belandt. Ten aanzien van bureaucratie hebben we een heel traject opgezet, dat terug te vinden is in de brief. Over het geld ben ik in gesprek met de raden. Die hebben heel erg gepleit voor extra geld, vaak met de beste bedoelingen. Als we nu zien dat er te veel blijft hangen, moeten we echt actie ondernemen. Soms zijn er goede redenen voor. Het is weleens gebeurd dat er een grote smak geld vlak voor het einde van het jaar overgemaakt is. Dan heb je op je jaarbalans, je jaarrekening, net even wat meer staan. Dat moet echter niet oplopen en daarna worden uitgeven. Daar moeten we bovenop blijven zitten.

De heer **Rog** (CDA): Ik heb een korte vervolgvraag op dit punt. Mijn bron geeft aan dat bij meerjarenbegrotingen bijvoorbeeld 9% naar reserve gaat en toch een groot deel naar overhead, wel iets van 14%. Is er iemand die daarnaar kijkt? Is dat dan ook iets wat de inspectie bijvoorbeeld kan doen? Waar kan zo'n leraar terecht die daarbij betrokken is, die daar zorgen over heeft, die kinderen heeft die hij gewoon aandacht, onderwijs en zorg wil bieden, en die constateert dat dat ergens blijft hangen in een soort black box in dat samenwerkingsverband?

Staatssecretaris **Dekker**: Dat is een heel goede. Om te beginnen houdt de inspectie natuurlijk toezicht, ook op de rechtmatige en goede besteding van middelen, of die terechtkomen bij kwalitatief goed onderwijs en kwalitatief goede zorg. De samenwerkingsverbanden hebben ook een eigen medezeggenschapsstructuur, de ondersteuningsplanraden. Die

hebben instemmingsrecht op het ondersteuningsplan en daarmee ook op de inzet van middelen. Ik zou leraren die zich afvragen wat ergens gebeurt, willen aanmoedigen om zich bij hun medezeggenschapsraad of ondersteuningsplanraad te melden om dit aan te kaarten.
De heer Bisschop vroeg naar alternatieven voor het doveninstituut. Ik breng die graag in kaart. Dat zou mijn defaultoptie zijn. Dat ga ik doen, tenzij de Kamer in meerderheid zegt helemaal geen behoefte te hebben aan alternatieven. Dat hoor ik dan via een motie. Ik heb al iets over doorzettingsmacht gezegd. Ik denk dat de heer Bisschop wat betreft de relatie tussen modellen en democratie op zijn wenken wordt bediend. De inspectie heeft dit namelijk als een vraag meegenomen, ook in haar overview van de samenwerkingsverbanden. Ik krijg de indruk dat zij daar in de Staat van het Onderwijs iets over gaat zeggen. Zo niet, kom ik er in de volgende voortgangsrapportage op terug.
Mevrouw Straus vroeg naar maatwerk en of scholen daar nu al mee aan de slag kunnen. Ja. Voor kleinschalige initiatieven die er even niet uitkomen, is er een aanbod van onze kant. We willen echt meekijken naar wat er mogelijk is, hoe zij erbinnen passen en wat we kunnen doen. Ik denk dat we daar ook van kunnen leren.
Zij vroeg welke sancties zijn opgelegd aan samenwerkingsverbanden. Daar geldt een beetje eenzelfde verhaal als bij de zorgplicht. Vaak is een signaal van de inspectie aan het samenwerkingsverband om iets te repareren al voldoende om een been bij te trekken.
De aangehouden motie waarover zij sprak, is zeer vergaand. Die betreft een grote stelselwijziging met zeer grote effecten op wet- en regelgeving, maar ook op arbeidsverhoudingen et cetera. Wij kijken altijd naar wat er mogelijk is en als we het beperken tot de discussie over ontvlechten en invlechten, ook naar hoe we voor dat hele specifieke onderdeel een aantal van de nadelen kunnen ondervangen. Haar motie gaat nog een keer tot de tiende macht verder. Dat was een van de redenen dat ik zei: voor je zo ver gaat, moet je echt een keer iemand naar je stelsel hebben laten kijken. Vandaar dat het goed is om de OECD-rapport af te wachten.
Mevrouw Straus vroeg ons om om tafel te gaan met de tyltylscholen. Dat gaan we doen. We gaan kijken of we het vlot kunnen trekken. Hetzelfde geldt voor het NSGK, zeg ik tegen mevrouw Voortman. Ik heb me laten vertellen dat we deze maand nog een gesprek hebben om te bezien hoe we aan die wens vorm zouden kunnen geven. Daarvoor geldt hetzelfde als ik tegen mevrouw Straus heb gezegd, namelijk dat we moeten bekijken hoe dat in te passen is in het huidige stelsel. Dit is iets wat we eigenlijk heel graag willen. Het is dus geen kwestie van of, maar meer eentje van hoe.
Ik wil me niet te makkelijk afmaken van de werkdruk van leraren, maar ik heb steeds de indruk gehad dat dat een fundamentelere bespreking vraagt dan even en marge van dit algemeen overleg. Ik hoop ook dat we daar op zeer korte termijn een volledig algemeen overleg aan kunnen wijden, want dit heeft zeker raakvlakken met passend onderwijs.
De heer Bruins vroeg tot slot om een aantal dingen mee te nemen in het gesprek dat we zullen hebben met het praktijkonderwijs. We hebben regulier overleg. Onze mensen zitten eens in de zoveel tijd ook met de koepel om tafel. Ik vind het prima om deze onderwerpen daar te agenderen.

De **voorzitter**: We zijn bijna aan het einde gekomen van dit algemeen overleg. Er is een VAO aangekondigd. Dat zullen we doorgeven. Ik lees even de toezeggingen voor.

- In juni 2016 ontvangt de Kamer de volgende voortgangsrapportage passend onderwijs, waarin onder andere aandacht wordt besteed aan de rol van de leerplichtambtenaar bij doorzettingsmacht, cijfers over leerlingenstromen in samenwerkingsverbanden en een analyse daarvan, de resultaten van het gesprek met de NSGK over bekostiging

van EMB-leerlingen in het regulier onderwijs, de overgang van leerlingen met het downsyndroom na acht jaar basisonderwijs naar het speciaal onderwijs, governancevraagstukken rond intern toezicht en het scheiden van rollen, de factor leerbaarheid bij ontheffingen op basis van artikel 5a Leerplichtwet, de resultaten van het gesprek van de VNG en Ingrado over het benaderen van ouders met kinderen met een ontheffing van artikel 5a van de Leerplichtwet, de melding aan de inspectie als de zorgplichtinvulling niet in orde is, de sanctiemogelijkheden die er zijn bij zwakke samenwerkingsverbanden en het resultaat van het overleg met de tyltylsector.

- De Staatssecretaris heeft toegezegd dat de Kamer zo spoedig mogelijk, maar in elk geval voor 1 mei wordt geïnformeerd over de onderzoeksopdracht aan het Centrum voor Onderwijsrecht en het NRO inzake leerrechten. De onderzoeksopdracht kan separaat naar de Kamer, voor 1 mei.
- In 2017 ontvangt de Kamer een wetsvoorstel over ontheffingsmogelijkheden naast artikel 11d van de Leerplichtwet. Daarop vooruitlopend worden andere mogelijkheden onderzocht en ook geboden.
- Eind maart 2016 ontvangt de Kamer het wetsvoorstel inzake instemmingsrecht voor ouders op het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief.

Hiermee zijn we aan het einde gekomen van dit algemeen overleg over passend onderwijs. Ik zie alleen dat de heer Bruins een toezegging heeft gemist.

De heer **Bruins** (ChristenUnie): Ja, ik denk het wel. In de volgende voortgangsrapportage zal worden gemeld hoe om te gaan met kinderen met Down en chronisch zieke kinderen die de basisschool niet in acht jaar redden.

De **voorzitter**: Dat punt zat erin. Hiermee zijn we dan echt gekomen aan het einde van dit algemeen overleg. Ik dank de Staatssecretaris en zijn medewerkers, de leden en de mensen op de publieke tribune.

Sluiting 18:35 uur.